POLYBII HISTORIARUM LIBER XXX

QUOAD FIERI POTUIT RESTITUTUS

S. KOPERBERG

POLYBII HISTORIARUM LIBER XXX

QUOAD FIERI POTUIT RESTITUTUS

DISSERTATIO INAUGURALIS, QUAM EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI CONRADI KUIPER, LITT. CLASS. DOCT., IN FAC. LITT. PROF. ORD., NOBILISSIMAE FACULTATIS PHILOSOPHIAE THEORETICAE ET LITTERARUM HUMANIORUM DECRETO PRO GRADU DOCTORATUS SUMMISQUE IN LITTERARUM CLASSICARUM DISCIPLINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS IN UNIVERSITATE AMSTELODAMENSI RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS PUBLICO EXAMINI SUBMITTET SAMUEL KOPERBERG AMSTELODAMENSIS DIE XX MENSIS FEBRUARII ANNI MCMXIX HORA III.

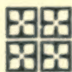

CAMPIS — APUD J. H. KOK — MCMXIX

LIBRARY
AUG 18 1964
UNIVERSITY OF TORONTO

Mortuorum meorum memoriae

Uxorique dedicatum

Studiis meis academicis ad finem perductis gratiae mihi agendae sunt viris clarissimis, quorum exemplum me incitavit, doctrina erudivit:

Tibi, vir clarissime Boissevain, *cui placuit, ut promotor meus esses, quamquam mihi non contigit, ut lectionibus tuis interessem, cuiusque comitatem doctrinam patientiam singulae huius libelli paginae testantur;*

Tibi, vir clarissime Kuiper, *cuius humanitatem semper grato animo recordabor, lectiones nunquam obliviscar;*

Tibi, vir clarissime Six, *cui multa me debere profiteor discipulorum eruditionem et in Academia et domi tuae augenti;*

Vobis, van Melle, Valeton, Karsten, Beck *C. M. V.*, *quibus grati animi testimonium utinam vivis offerre licuisset;*

Tibi, vir clarissime de Boer, *ob benevolentiam mihi praestitam, quamquam, ut institutione tua fruerer, mihi non contigit.*

Restat, ut gratias agam viris ornatissimis J. H. Kok *librario,* H. M. Verheijen *officinae typographicae praefecto,* W. Hupser *typographo pro auxilio mihi in hoc libello edendo strenue dato.*

PRAEFATIO.

> Die verlorenen Bücher des Polybios liessen sich daraus [ex Livio, Diodoro, Excerptis] zum Teil rekonstruieren, eine Aufgabe, die notwendig einmal geleistet werden muss.
> Beloch apud Gercke und Norden *Einleitung in die Altertumswissenschaft* III p. 140.

Librum aliquem Polybii ex disiectis historici membris restituere ut conarer monitus a promotore v. c., opus haud ingratum libens suscepi. Quod ut recte perficerem ante omnes Nisseni notus liber *Kritische Untersuchungen über die Quellen der vierten und fünften Dekade des Livius* mihi consulendus erat.

Nissenus quantum de Polybio meritus sit, et unicuique in his rebus versanti notum est et ex eo quoque patet, quod, quae de libro Polybiano XXX restituendo disputavit, ea omnia fere recte eum disputavisse apparuit.

Recte enim vidit (l.l. p. 110 ss.) ex omnibus, qui Polybii scrinia compilaverunt, diligentissime eum secutum esse Diodorum, verba res sententias eius ita excerpsisse, ut saepe αὐτολεξεὶ eum exscriberet saepe contrahens et suo dicendi genere usus a genuinis Polybii verbis discederet; Livium autem (l.l. p. 113), quamquam complura patriae amore et arte oratoria permotus mutaverit, tamen, quod ad res attinet, testem locupletiorem esse, ubicunque ei has ob causas diffidere non sit necesse; Plutarchum postremo (l.l. p. 117 s.) multo magis valere ad Livii narrationes corrigendas, quam ad ipsius Polybii verba investiganda.

Ceterorum autem (Plinii, Strabonis, Justini) tam pauca erant, quae e Polybiano fonte fluxerunt, ut de his pro certo vix quicquam affirmare liceat.

Appianum autem, a Nisseno (l.l. p. 113 ss.) dissentiens, non ex Polybio ipso, sed ex scriptore intermedio hausisse credo, cuius opinionis rationem reddidisse me spero in appendicibus. Ibi quoque omnia tractavi, de quibus aliter sentiebam ac Nisseno aliisque viris doctis visum erat, quae in adnotationibus breviter explicari non poterant.

OLYMP. 153, 1.

I. RES ITALIÆ.

A. Attalus Romae.

Pol. XXX, 1—3 B-W.; Hu.

Exc. Urs.[g] 79. de Boor p. 323.
1. Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ-
τον ἦλθε παρὰ τοῦ βασι-
λέως Εὐμένους ἀδελφὸς
2 Ἄτταλος, ἔχων μὲν πρόφασιν, εἰ καὶ
μὴ τὸ κατὰ τοὺς Γαλάτας ἐγεγόνει
σύμπτωμα περὶ τὴν βασιλείαν, ὅμως
ἐλθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην ἕνεκεν τοῦ
συγχαρῆναι τῇ συγκλήτῳ καὶ τυχεῖν
τινος ἐπισημασίας διά τὸ συμπεπο-
λεμηκέναι καὶ πάντων εὐμενῶς σφίσι
3 μετεσχηκέναι τῶν κινδύνων· τότε δὲ
καὶ διὰ τὴν Γαλατικὴν περίστασιν
ἠναγκασμένος ἧκεν εἰς τὴν Ῥώμην.
4 πάντων δὲ φιλοφρόνως αὐτὸν ἀπο-
δεχομένων διά τε τὴν ἐν τῇ στρατείᾳ
γεγενημένην συνήθειαν καὶ διὰ τὸ
δοκεῖν εὔνουν αὐτοῖς ὑπάρχειν, καὶ
γινομένης τῆς ἀπαντήσεως ὑπὲρ τὴν
προσδοκίαν, μετέωρος ἐγενήθη ταῖς
ἐλπίσιν, οὐκ εἰδὼς τὴν ἀληθινὴν

Liv. XLV, 19—20, 3.

Inter multas regum gentiumque et po- 19.
pulorum legationes Attalus, frater regis
Eumenis, maxime convertit in se om-
nium oculos animosque. exceptus enim 2
est ab iis, qui simul eo bello milita-
verant, haud paulo benignius, quam
si ipse rex Eumenes venisset. adduxe- 3
rant eum duae in speciem honestae
res, una gratulatio conveniens in ea
victoria, quam ipse adiuvisset, altera
querimonia Gallici tumultus acceptae-
que cladis, qua regnum in dubium
adductum esset. suberat et secreta 4
spes honorum praemiorumque ab se-
natu, [quae vix salva pietate ei con-
tingere poterant.]

---

1 Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] Legatio Attali anno 167 a. Chr., i. e. Olympiadis 153 primo anno, commemoratur a Livio. Polybius autem cum soleat initium novae cuiusque Olympiadis novi libri initio ponere (Wachsmuth, *Einleitung i. d. Studium d. alten Geschichte* p. 646) exordiumque cuiusque libri capere ex rebus Italiae (Nissen p. 66,) haec legatio, quippe quae ad res Italiae pertineat, initio novi libri attribuenda est. Fragmentum autem, quod in Excerptorum Urs[g] serie praecedit, spectans ad res orientis si recte libro XXIX attributum est, fragmentum nostrum ex initio libri XXX petitum esse apparet.

1 Inter multas e. q. s.] Cf. Nissen p. 31, 274, 339. Metzung p. 6, 30. Verba et argumentum indicant Livium ex Polybio hausisse; sed, ut artes principum Romanorum velaret, sententiam Polybii depravat.

15-16 quae—poterant.] His verbis Attalus Romam venisse indicatur, ut fratrem regno pelleret aut certe partem regni acciperet; apud Polybium autem τινὸς ἐπισημασίας causa Attalus venit.

Pol. XXX, 1—3 B-W.; Hu.

5 αἰτίαν τῆς ἀποδοχῆς. διὸ καὶ παρ'
ὀλίγον ἦλθε τοῦ λυμήνασθαι τὰ σφέ-
τερα πράγματα καὶ τὴν ὅλην βασι-
6 λείαν. τῶν γὰρ πλείστων Ῥωμαίων
ἀπηλλοτριωμένων τῆς τοῦ βασιλέως
Εὐμένους εὐνοίας καὶ πεπεισμένων
αὐτὸν πλάγιον ἐν τῷ πολέμῳ γεγονέ-
ναι, λαλοῦντα τῷ Περσεῖ καὶ τοῖς
καιροῖς ἐφεδρεύοντα τοῖς κατ' αὐτῶν,
7 ἔνιοι τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν λαμβάνον-
τες εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ἄτταλον παρε-
κάλουν τὴν μὲν ὑπὲρ τἀδελφοῦ πρεσ-
βείαν ἀποθέσθαι, περὶ δ' ἑαυτοῦ
8 ποιεῖσθαι τοὺς λόγους· βούλεσθαι
γὰρ αὐτῷ τὴν σύγκλητον συγκατα-
σκευάζειν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν
διὰ τὴν ἀλλοτριότητα τὴν πρὸς τὸν
9 ἀδελφόν. ἐφ' οἷς συνέβαινε τὸν Ἄττα-
λον ἐπὶ πολὺ μετεωρίζεσθαι καὶ συγ-
κατανεύειν ⟨ἐν⟩ ταῖς κατ' ἰδίαν ὁμι-
λίαις τοῖς εἰς τοῦτο τὸ μέρος αὐτὸν
10 παρορμῶσιν. τέλος δὲ πρὸς ἐνίους
τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν συνέθετο καὶ
παρελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ποιή-
σεσθαι τοὺς περὶ τούτων λόγους.
2. Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς διαθέσεως
περὶ τὸν Ἄτταλον, ὀττευσάμενος ὁ βα-
σιλεὺς τὸ μέλλον ἐπιπέμπει Στρατίον

14 βούλεσθαι Ursinus, βουλεύεσθαι.
20 ἐν add. Casaubonus.

Liv. XLV, 19—20, 3.

[erant enim quidam Romanorum quo-
que non boni auctores, qui spe cupi-
ditatem eius elicerent: eam opinionem 5
de Attalo et Eumene Romae esse,
tamquam de altero Romanis certo
amico, altero nec Romanis nec Persei
fido socio. itaque vix statui posse, 6
utrum, quae pro se, an, quae contra
fratrem petiturus esset, ab senatu magis
inpetrabilia forent; adeo universos om-
nia et huic tribuere et illi vero negare.
eorum hominum, ut res docuit, Atta- 7
lus erat, qui, quantum spes spopon-
disset, cuperent, ni unius amici pru-
dens monitio velut frenos animo eius
gestienti secundis rebus inposuisset.]
Stratius cum eo fuit medicus, ad id 8
ipsum a non securo Eumene Romam
missus,

24 a n i m o] cum in V post *animis* (sic) trium vel quattuor litterarum spatium sit, nescit *Weissenborn-Heraeus*, an *nimis* in lacuna fuerit, coll. Catulli 51, 14 *nimiumque gestis*.

10 25 e r a n t—i n p o s u i s s e t.] Sententia Polybii detorta est, nam illi „quidam Romanorum *non boni auctores*" apud Polybium appellantur ἔνιοι τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, tum i t a q u e—n e g a r e (§ 6) verba velata sunt, contra Polybii τὴν μὲν . . . πρεσβείαν—λόγους (12—14) nulla perspicuitate carent, nimius denique Livius dicens e o r u m h o m i n u m—i m p o s u i s s e t (§ 7); ex Polybio enim Attalum flexibilem tantum fingimus, non malum.

Pol. XXX. 1—3 B-W.; Hu.

τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν Ῥώμην, ὃς μεγίστην
2 *παρ' αὐτῷ πίστιν εἶχε, τὰ μὲν ὑποδεί-*
ξας, τὰ δ' ἐντειλάμενος πᾶσαν εἰσενέγ-
κασθαι μηχανὴν πρὸς τὸ μὴ κατακο-
λουθῆσαι τὸν Ἄτταλον τοῖς βουλο-
μένοις λυμήνασθαι τὴν βασιλείαν
3 *αὐτῶν. ὁ δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν*
Ῥώμην καὶ λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας τὸν
Ἄτταλον πολλοὺς μὲν καὶ ποικίλους
διέθετο λόγους· καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος
4 *ἔχων τι νουνεχὲς καὶ πειστικόν· μόγις*
δὲ καθίκετο τῆς προθέσεως καὶ μετε-
κάλεσε τὸν Ἄτταλον ἀπὸ τῆς ἀλόγου
φορᾶς, θεὶς ὑπὸ τὴν ὄψιν ὅτι κατὰ
μὲν τὸ παρὸν συμβασιλεύει τἀδελφῷ,
τούτῳ διαφέρων ἐκείνου τῷ μὴ διά-
δημα περιτίθεσθαι μηδὲ χρηματίζειν
βασιλεύς, τὴν δὲ λοιπὴν ἴσην καὶ τὴν
5 *αὐτὴν ἔχων ἐξουσίαν, εἰς δὲ τὸ μέλλον*
ὁμολογουμένως καταλείπεται διάδο-
χος τῆς ἀρχῆς, οὐ μακρὰν ταύτης
⟨τῆς⟩ ἐλπίδος ὑπαρχούσης, ἅτε τοῦ
βασιλέως διὰ μὲν τὴν σωματικὴν
ἀσθένειαν αἰεὶ προσδοκῶντος τὴν ἐκ
τοῦ βίου μετάστασιν, διὰ δὲ τὴν
ἀπαιδίαν οὐδ' εἰ βουληθείη δυνα-
μένου τὴν ἀρχὴν ἄλλῳ καταλιπεῖν

Liv. XLV. 19—20. 3.

speculator rerum, quae a fratre agerentur, monitorque fidus, si decedi fide vidisset.

is ad occupatas iam aures sollicitatumque iam animum cum venisset, adgressus tempestivis sermonibus 9

rem prope prolapsam restituit,

aliis alia regna crevisse rebus dicendo; regnum eorum novum, nullis vetustis 10
fundatum opibus, fraterna stare concordia, quod unus nomen regium et praecipuum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent. Attalum vero, qui 11
aetate proximus ⟨sit⟩, quis non pro rege habeat? neque eo solum, quia tantas praesentes eius opes cernat, sed quod haud ambiguum sit prope diem regnaturum; eam infirmitatem aetatemque Eumenis esse nullam stirpem liberum habentis;

10 *καὶ*] *γὰρ* add. Buettner-Wobst, v. Fleckeis. annal. 1889. 683.
15 *συμβασιλεύει* Ursinus, *συμβουλεύει*.
22 *τῆς* add. Reiske 705 Schweighaeuser.

20 sit] add. Harant.

14-17 aliis—concordia . . . 18-21 omnes—habeat] Haec Polybius hic non habet; sed, quia non repugnant cum Polybii § 9 *στερήσει* e. q. s. et Livius illa verba non vertit, huc ab eo translata et exornata videntur, ut initium orationis Stratii inveniatur et lectores Romani certiores fiant de rebus Pergamenis; cf. Nissen p. 28.

Pol. XXX, 1—3 B-W.; Hu.

6 οὐδέπω γὰρ ἀναδεδειγμένος ἐτύγ-
χανεν κατὰ φύσιν υἱὸς ὢν αὐτῷ ὁ
μετὰ ταῦτα διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν.
7 τὸ δὲ συνέχον, θαυμάζειν ἔφη πόσα
βλάπτει τοὺς ἐνεστῶτας καιρούς. με-
γάλην γὰρ δεῖν ἔχειν πᾶσι τοῖς
8 θεοῖς χάριν, εἰ συμπνεύσαντες καὶ μιᾷ
γνώμῃ χρώμενοι δύναιντο τὸν ἀπὸ
Γαλατῶν φόβον ἀπώσασθαι καὶ τὸν
9 ἀπὸ τούτων ἐφεστῶτα κίνδυνον. εἰ
δὲ νῦν εἰς στάσιν καὶ διαφορὰν ἥξει
πρὸς τὸν ἀδελφόν, πρόδηλον εἶναι
διότι καταστρέψει τὴν βασιλείαν καὶ
στερήσει μὲν αὑτὸν καὶ τῆς πα-
ρούσης ἐξουσίας καὶ τῆς εἰς τὸ μέλ-
λον ἐλπίδος, στερήσει δὲ καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ
10 δυναστείας. ταῦτα δὴ καὶ τούτοις
ἕτερα παραπλήσια διατιθέμενος ὁ

Liv. XLV, 19—20, 3.

necdum enim agnoverat eum, qui postea regnavit.
quid adtinere vim adferre rei sua 12
sponte ad eum mox venturae?
accessisse etiam novam tempestatem
regno tumultus Gallici, cui vix con-
sensu et concordia regum resisti queat;
si vero ad externum bellum domestica 13
seditio adiciatur, sisti non posse. nec
aliud eum, quam, ne frater in regno
moriatur, sibi ipsi spem propinquam
regni erepturum. [si utraque gloriosa 14
res esset, et servasse fratri regnum et
eripuisse, servati tamen regni, quae
iuncta pietati sit, potiorem laudem ⟨fu-
turam⟩ fuisse. sed enimvero cum detes-

2 αὐτῷ ὁ] cum hiatu; αὐτῷ τότ' ὁ Boissevain.
6 δεῖν ἔχειν Hultsch Buettner-Wobst, εἰδέναι Ursinus, εἶναι.

18-19 f u t u r a m] add. Andresen.

1 a g n o v e r a t] Nemo dubitat, quin hoc verbo vertatur ἀναδεδειγμένος; sed viri docti certant, recte necne; cf. Nissen p. 274; Niese, *Geschichte d. Griechischen u. Makedonischen Staaten* III p. 204.

15-20 p. 5 s i u t r a q u e—p r a e s t i t i s s e t.] Cf. Nissen p. 26s. *im Ganzen hat er* (sc. Livius) *in dieser* (sc. oratorischen) *Beziehung .... den Polybius bedeutend erweitert. So* ... XLV, 19. Nec pro certo adfirmare possumus aliquid ab epitomatore recisum esse; nam, ταῦτα δὴ καὶ τούτοις (ἕτερα) παραπλήσια apud Polybium passim, ubi nihil deest (Schweigh. s. v.); et προειρημένος (Pol. c. 3, 1) Polybius „dicere amat non solum de eis, quorum nonnihil ante fecerat mentionem sed potissimum de his, quae proxime et modo nunc nominaverat" (Schw. s. v.); igitur non necessario ponendum est ab epitomatore Polybium hic contractum esse, itaque inter c. 2, 9 et c. 3, 1 quaedam deesse. Attamen fortasse Polybius incorruptus plura habuit; nam Livius c. 19, 16 Persei exitum comparat cum impiorum fratrum eventu, f a b u l i s t r a d i t o, id est cum fatis Eteoclis et Polynicis (v. Scala *die Studiën des Polybius* I p. 81); novimus autem Polybium interdum ex tragoediis exempla afferre (v. Scala l. l. p. 80). Praeterea ipsum exemplum Persei ab egressione rhetorica, in qua Livius nihil nisi verba, non argumenta affert, discrepare videtur.

Pol. XXX, 1—3 B-W.; Hu.

Στρατίος ἔπεισε τὸν Ἄτταλον μένειν ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων.

3. *Διόπερ εἰσελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον ὁ προειρημένος συνεχάρη μὲν ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν καὶ περὶ τῆς καθ' αὑτὸν εὐνοίας καὶ προθυμίας, ἣν παρέσχετο κατὰ τὸν πρὸς Περσέα*
2 *πόλεμον, ἀπελογίσατο· παραπλησίως δὲ καὶ περὶ τοῦ πέμψαι πρεσβευτὰς τοὺς παρακαθέξοντας τὴν τῶν Γαλα-*

Liv. XLV, 19—20, 3.

tabilis altera res et proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii super-
esse? utrum enim partem regni petitu- 15
rum esse, an totum erepturum? si partem, ambo infirmos distractis viribus et omnibus iniuriis pro⟨palam⟩ obnoxios fore; si totum, privatumne ergo maiorem fratrem, an exulem ⟨esse⟩ illa aetate, illa corporis infirmitate, an ⟨ad⟩ ultimum
mori iussurum?] *(egregium enim, ut fa-* 16
bulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur, Persei exitum videri, qui ex fraterna caede raptum diadema in templo Samothracum, velut praesentibus dis exigentibus poenas, ad pedes
victoris hostis prostratus posuerit.) [eos 17
ipsos, qui non illi amici, sed Eumeni infesti stimulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri praestitisset.]
[Haec plus valuere in Attali ani- 20.
mo.] itaque introductus in senatum gratulatus victoriam est; sua merita eo bello *(fratrisque)*, [si qua erant, et

6 p r o p a l a m] Weissenborn-Heraeus, *pro* V in fine versus.
8 e s s e] add. H. I. Müller.
9 a d] add. Duker.

10-16 e g r e g i u m—p o s u e r i t.] Fortasse hic latet sententia quaedam Polybii (v. ann. antec.)

21-22 H a e c—a n i m o.] Satis supervacanea; finis orationis a Livio excogitatus.

24 f r a t r i s q u e.] Apud Polybium fortasse aliquid excidit; nam, quamquam non solum „in duorum s u b s t a n t i v o r u m concursu, illud, quod cum κατὰ in accusativo construitur, vim habet genitivi," (Schw. s. v. κατὰ II, 2) cf. Dem. 2, 27; 19, 2, tamen καθ' αὑτὸν supervacaneum videtur, nisi cum contrario quodam coniunctum est. Fortasse abest, quod Livius habet in „fratrisque" et legendum est: περὶ τῆς αὑτοῦ τε καὶ Εὐμένους εὐνοίας vel tale quid (de hiatu cf. B-W. in Fleckeis. annal. 1889, 671 ss. *das Zusammentreffen von καὶ und vocalisch anlautenden Eigennamen ist in beschränkter Weise gestattet*); quia autem etiam παρέσχετο in παρέσχοντο mutandum est, dubito.

24-2 p. 6 s i q u a e r a n t—e r a t.] A Livio additum, fortasse ut lectores Romanos de rebus Gallaticis mox narrandis certiores faceret; cf Nissen p. 28.

Pol. XXX, 1—3 B-W.; Hu.

τῶν ἀπόνοιαν καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐξ
ἀρχῆς αὐτοὺς ἀποκαταστήσοντας διά-
3 θεσιν παρεκάλεσε διὰ πλειόνων. ἐποιή-
σατο δὲ λόγους καὶ περὶ τῆς Αἰνίων
καὶ τῆς Μαρωνειτῶν πόλεως, ἀξιῶν
4 αὐτῷ δοθῆναι ταύτας ἐν δωρεᾷ. τὸν
δὲ κατὰ τοῦ βασιλέως λόγον καὶ
τὸν περὶ τοῦ μερισμοῦ τῆς ἀρχῆς
5 εἰς τέλος παρεσιώπησεν. ἡ δὲ σύγ-
κλητος ὑπολαμβάνουσα πάλιν αὐτὸν
ἰδίᾳ περὶ τούτων εἰσπορεύσεσθαι,
τούς τε πρεσβευτὰς συμπέμψειν ὑπέ-
σχετο καὶ τοῖς εἰθισμένοις δώροις
ἐτίμησεν αὐτὸν μεγαλομερῶς· ἐπηγ-
γείλατο δὲ καὶ τὰς προειρημένας
6 πόλεις δώσειν. ἐπειδὴ δὲ παραυτὰ
τυχὼν τῶν φιλανθρώπων ὥρμησεν
ἐκ τῆς Ῥώμης οὐδὲν ποιήσας τῶν
προσδοκωμένων, διαψευσθεῖσα τῶν
ἐλπίδων ἡ σύγκλητος ἄλλο μὲν οὐ-
7 δὲν εἶχε ποιεῖν, ἔτι δὲ κατὰ τὴν
Ἰταλίαν ὄντος αὐτοῦ τὴν μὲν Αἶνον
καὶ τὴν Μαρώνειαν ἠλευθέρωσεν,
ἀθετήσασα τὴν ἐπαγγελίαν, τοὺς δὲ
περὶ τὸν Πόπλιον Λικίννιον ἔπεμψε
8 πρεσβευτὰς πρὸς τοὺς Γαλάτας. οἷς
ποίας μὲν ἔδωκεν ἐντολὰς εἰπεῖν οὐ
ῥᾴδιον, στοχάζεσθαι δ᾽ ἐκ τῶν μετὰ
9 ταῦτα συμβάντων οὐ δυσχερές. τοῦτο
δ᾽ ἔσται δῆλον ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν.

Liv. XLV, 19—20, 3.

Gallorum defectionem, quae nuper
ingenti motu facta erat], exposuit;
petit, ut legatos mitteret ad eos, quo- 2
rum auctoritate ab armis avocarentur.
his pro regni utilitate editis mandatis,
Aenum sibi et Maroneam petit. [ita 3
destituta eorum spe, qui fratre accu-
sato partitionem regni petiturum cre-
diderant, curia excessit. [ut] raro alias
quisquam rex aut privatus tanto fa-
vore tantoque omnium adsensu est
auditus: omnibus honoribus muneri-
busque et praesens est cultus et pro-
ficiscentem prosecuti sunt.]

---

16 παραυτὰ τυχὼν τῶν Reiske, παρὰ τῶν τυχόντων.

9 ut] del. Gronovius.

6-14 ita destituta—sunt.] Nec Aenum et Maroneam Attalo primum datas mox ademptas nec legatos promissos nec mandata Licinii ullo verbo Livius memorat; ut senatui parcat, Polybium depravat. De Diodoro XXXI, 7 v. app. I.

B. Legatio Rhodiorum.

Polybius

XXX, 4-5, B-W. Hu.

4.[1] Ἧκον δὲ καὶ παρὰ Ῥοδίων πρέσβεις, πρῶτον μὲν οἱ περὶ Φιλοκράτην, μετὰ δὲ τούτους οἱ περὶ Φιλόφρονα καὶ Ἀστυμήδην.
2 οἱ γὰρ Ῥόδιοι κομισάμενοι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν οἱ περὶ τὸν Ἀγέπολιν ἔλαβον εὐθέως μετὰ τὴν παράταξιν, καὶ θεωροῦντες ἐκ ταύτης τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀργὴν καὶ τὴν ἀνάτασιν τῆς συγκλήτου παραυτίκα τὰς προειρημένας πρεσβείας ἐξέπεμψαν.
3 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀστυμήδην καὶ Φιλόφρονα, κατανοοῦντες ἐκ τῶν ἐντεύξεων καὶ κοινῇ καὶ κατ᾽ ἰδίαν τὴν ὑφόρασιν

6 Φιλόφρονα] φιλοκράτην Ursinus in marg. codicis sui e Liv. XLV, 25, 5; v. Ullrich 77 s.
16 ἀνάτασιν Casaubonus, ἀνάστασιν.

Diodorus

a XXXI, 5, 3. Di.

Exc. Urs 8 19, de Boor p. 402.

Ὅτι εἰς Ῥώμην παρεγένοντο πρεσβευταὶ Ῥοδίων πρὸς τὰς γεγενημένας κατ᾽ αὐτῶν διαβολὰς ἀπολογησόμενοι. ἐδόκουν γὰρ ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ ταῖς εὐνοίαις ἀποκεκλικέναι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προδεδωκέναι τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν.

ὁρῶντες δὲ

b XXXI, 5, 1. Di.

Photius p. 515.

Ἅμα δὲ τούτοις πραττομένοις εἰς Ῥώμην παρεγένοντο πρεσβευταὶ Ῥοδίων, τὰς γεγενημένας διαβολὰς κατ᾽ αὐτῶν ἀπολύσασθαι· ἐδόκουν γὰρ ἐν τῷ πρὸς Περσέα πολέμῳ ταῖς εὐνοίαις ἀποκεκλικέναι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προδεδωκέναι τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν.

c XXXI, 5, 2. Di.

1 De Liv. XLV, 20, 4—25, 4, v. app. II.

Polybius	Diodorus		
XXX, 4-5, B-W. Hu.	*a* XXXI, 5, 3. Di.	*b* XXXI, 5, 1. Di.	*c* XXXI, 5, 2. Di.
καὶ τὴν ἀλλοτριότη-	τὴν ἀλλοτριότη-		
τα τῶν ἀνθρώπων	τα	μηδὲν δὲ ἀνύοντες	
τὴν πρὸς αὐτούς, εἰς	τὴν πρὸς αὐτούς, εἰς	ὧν ἐπρέσβευον, εἰς	
ἀθυμίαν ὁλοσχερῆ	ἀθυμίαν	ἀθυμίαν	
καὶ δυσχρηστίαν			
4 ἐνέπιπτον. ὡς δὲ καὶ	ἐνέπιπτον. ὡς δὲ καὶ	ἐνέπιπτον,	
τῶν στρατηγῶν τις	τῶν στρατηγῶν τις		
ἀναβὰς ἐπὶ τοὺς ἐμ-	συναγαγὼν ἐκκλη-		
βόλους παρεκάλει	σίαν παρεκάλει τὰ		
τοὺς ὄχλους ἐπὶ τὸν	πλήθη πρὸς τὸν κα-		
κατὰ Ῥοδίων πόλε-	τὰ Ῥοδίων πόλεμον,		
5 μον, τότε δὴ παν-	τόθ᾽ ὁλοσχερῶς δεί-		
τάπασιν ἔξω τοῦ	σαντες		
φρονεῖν γενόμενοι			
διὰ τὸν περὶ τῆς	περὶ τῆς		
πατρίδος κίνδυνον	πατρίδος		
εἰς τοιαύτην ἦλθον	εἰς τοιαύτην ἦλθον		
διάθεσιν ὥστε καὶ	κατάπληξιν ὥστε		
φαιὰ λαβεῖν ἱμάτια	πένθιμον ἀναλα-		
καὶ κατὰ τὰς παρα-	βεῖν ἐσθῆτα, κατὰ		
κλήσεις μηκέτι πα-	δὲ τὰς ἐντεύξεις τῶν		
ρακαλεῖν μηδ᾽ ἀξι-	φίλων μηκέτι παρα-		
οῦν τοὺς φίλους,	καλεῖν μηδὲ ἀξιοῦν,		
ἀλλὰ δεῖσθαι μετὰ	ἀλλὰ δεῖσθαι μετὰ	καὶ μετὰ δακρύων	
δακρύων μηδὲν ἀν-	δακρύων μηδὲν ἀν-	ἐποιοῦντο τὰς ἐν-	
ήκεστον βουλεύ-	ήκεστον περὶ αὐ-	τεύξεις.	
σασθαι περὶ αὐτῶν.	τῶν βουλεύεσθαι.		
5 μετὰ δέ τινας ἡμέ-			
ρας εἰσαγαγόντος	εἰσαγαγόντος δὲ αὐ-	εἰσαγαγόντος δὲ αὐ-	

20 παρακλήσεις] ἐντεύξεις, Wesseling et Bekker e Diodoro; at contra Diodorus, verbo consono παρακαλεῖν offensus, ἐντεύξεις in παρακλήσεις mutavisse videtur.

22 παρακαλεῖν Ursinus Polybio, παραλιπεῖν.

Polybius	Diodorus		
XXX, 4-5, B-W. Hu.	a XXXI, 5, 3. Di.	b XXXI, 5, 1. Di.	c XXXI, 5, 2. Di.
αὐτοὺς	τοὺς εἰς τὴν σύγ-	τοὺς εἰς τὴν σύγ-	
	κλητον ἑνὸς τῶν	κλητον ἑνὸς τῶν δη-	
Ἀντωνίου	δημάρχων [καὶ πα-	μάρχων Ἀντωνίου,	
τοῦ δημάρχου, καὶ	ρακαλοῦντος] καὶ		
τὸν στρατηγὸν τὸν	τὸν παρακαλοῦντα		
παρακαλοῦντα πρὸς	πρὸς τὸν πόλεμον		
τὸν πόλεμον κατα-	στρατηγὸν κατα-		
σπάσαντος ἀπὸ τῶν	σπάσαντος ἀπὸ τῶν		
ἐμβόλων, ἐποιεῖτο	ἐμβόλων, ἐποιεῖτο	πρῶτος μὲν ἐποιεῖτο	
τοὺς λόγους πρῶ-	τοὺς λόγους.	τὸν ὑπὲρ τῆς πρεσ-	
τον μὲν Φιλό-		βείας λόγον Φιλό-	
φρων, μετὰ δὲ τοῦ-		φρων, μετὰ δὲ τοῦ-	Exc. Mai. 356, Boissevain p. 372. Οὗτοι
τον Ἀστυμήδης.		τον Ἀστυμήδης.	δὲ πολλὰ
	καὶ πολλὰ πρὸς δέ-	πολλὰ δὲ πρὸς δέ-	πρὸς δέ-
	ησιν	ησιν καὶ παραίτησιν	ησιν καὶ παραίτησιν
	εἰπόντες,	εἰπόντες, καὶ τὸ τε-	εἰπόντες καὶ τὸ τε-
7 ὅτε δὴ κατὰ τὴν		λευταῖον κατὰ τὴν	λευταῖον κατὰ τὴν
παροιμίαν τὸ κύκ-		παροιμίαν τὸ κύκ-	παροιμίαν τὸ κύκ-
νειον ἐξηχήσαντες		νειον ᾄσαντες,	νειον ᾄσαντες μέ-
ἔλαβον	ἔλαβον	μόλις ἔλαβον	λος, μόγις ἔλαβον
ἀποκρίσεις τοιαύτας,	ἀποκρίσεις	ἀποκρίσεις,	ἀποκρίσεις,
δι' ὧν τοῦ μὲν ὁλο-	δι' ὧν τοῦ μὲν ὁλο-	δι' ὧν τοῦ μὲν ὁλο-	δι' ὧν τοῦ
σχεροῦς φόβου τοῦ	σχεροῦς φόβου	σχεροῦς φόβου	φόβου

Polybius: 4 δημάρχου] τοῦ add. Campe, sed Diodorus lectionem tuetur. 10 πρῶτον] πρῶτος Schulze e Diod., sed discrimen non semper observatur cf. Kühner-Gerth II, 1 p. 275 A. 3. Diodori autem est talia corrigere.

Diodorus a: 3 καὶ παρακαλοῦντος del. Ursinus. 10 Lacunam indicavit Dindorf.

14-16 καὶ πολλὰ—εἰπόντες] Unde aliter atque ex Polybio haec fluxerint, non facile dicendum est; attamen Polybius plura de Astymedis oratione, cuius summa paragraphis 12—14 tradita est, hic non habuit; nec verisimile videtur orationem Philophronis, quippe qui secundas partes egerit neque ullo verbo Astymedis orationi opponatur, uberius tractatam esse.

Polybius	Diodorus		
XXX, 4-5. B-W. Hu.	a XXXI, 5, 3. Di.	b XXXI, 5. 1. Di.	c XXXI, 5, 2, Di.
κατὰ τὸν πόλεμον			
ἐδόκουν παραλε-	παρεί-	παρελύ-	παρεί-
8 λύσθαι, περὶ δὲ τῶν	θησαν, περὶ δὲ τῶν	θησαν, περὶ δὲ τῶν	θησαν.
κατὰ μέρος ἐγ-	κατὰ μέρος ἐγ-	ἐγ-	
κλημάτων αὐ-	κλημάτων	κλημάτων	
τοῖς ἡ σύγκλη-			
τος πικρῶς καὶ	πικρῶς	πικρῶς	
βαρέως ὠνείδισεν.	ὠνειδίσθησαν.	ὠνειδίσθησαν.	

9 ἦν δ' ὁ νοῦς τῆς ἀποκρίσεως τοιοῦτος, ὅτι εἰ μὴ δι' ὀλίγους ἀνθρώπους
τοὺς αὑτῶν φίλους, καὶ μάλιστα δι' αὐτούς, ᾔδεισαν καλῶς καὶ δικαίως ὡς
10 δέον ἦν αὐτοῖς χρήσασθαι. ὁ δ' Ἀστυμήδης αὑτῷ μὲν ἐδόκει καλῶς εἰρηκέναι
περὶ τῆς πατρίδος, οὐ μὴν τοῖς γε παρεπιδημοῦσιν οὐδὲ τοῖς οἴκοι μένουσιν
11 τῶν Ἑλλήνων οὐδαμῶς ἤρεσκεν. ἐξέβαλε γὰρ ἔγγραπτον μετὰ ταῦτα ποιήσας
τὴν σύνταξιν τῆς δικαιολογίας, ἣ τοῖς πλείστοις τῶν ἀναλαμβανόντων εἰς τὰς
12 χεῖρας ἄτοπος ἐφαίνετο καὶ τελέως ἀπίθανος. συνεστήσατο γὰρ τὴν δικαιολογίαν
οὐ μόνον ἐκ τῶν τῆς πατρίδος δικαίων, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκ τῆς τῶν ἄλλων
13 κατηγορίας. τὰ μὲν γὰρ εὐεργετήματα καὶ συνεργήματα παραβάλλων καὶ
συγκρίνων τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐπειρᾶτο ψευδοποιεῖν καὶ ταπεινοῦν, τὰ δὲ
14 τῶν Ῥοδίων ηὔξανε, πολλαπλασιάζων καθ' ὅσον οἷός τ' ἦν· τὰ δ' ἁμαρτή-
ματα κατὰ τοὐναντίον τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐξωνείδιζε πικρῶς καὶ δυσμενικῶς,
τὰ δὲ τῶν Ῥοδίων ἐπειρᾶτο περιστέλλειν, ἵνα κατὰ τὴν παράθεσιν τὰ μὲν
οἰκεῖα μικρὰ καὶ συγγνώμης ἄξια φανῇ, τὰ δὲ τῶν πέλας ἀπαραίτητα καὶ
μεγάλα τελέως, ἐφ' οἷς ἔφη συγγνώμης τετευχέναι τοὺς ἡμαρτηκότας ἅπαντας.
15 τὸ δὲ γένος τοῦτο τῆς δικαιολογίας οὐδαμῶς ἂν πρέπειν ἀνδρὶ πολιτικῷ
16 δόξειεν, ἐπείτοι καὶ τῶν κοινοπραγησάντων περί τινων ἀπορρήτων
οὐ τοὺς διὰ φόβον ἢ πόρον μηνυτὰς γενομένους τῶν συνειδότων
ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τοὺς πᾶσαν ἐπιδεξαμένους βάσανον καὶ τιμωρίαν
καὶ μηδενὶ τῶν συνειδότων παραιτίους γενομένους τῆς αὐτῆς
συμφορᾶς, τούτους ἀποδεχόμεθα καὶ τούτους ἄνδρας ἀγαθοὺς νομίζομεν.
17 ὁ δὲ διὰ τὸν ἄδηλον φόβον πάντα τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα τιθεὶς ὑπὸ
τὴν ὄψιν τοῖς κρατοῦσιν καὶ καινοποιήσας, ὑπὲρ ὧν ὁ χρόνος εἰς λήθην
ἀγηόχει τοὺς ὑπερέχοντας, πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρεστήσειν τοῖς ἱστορήσασιν;

= Exc. Mai. 128, Boissevain p. 196. (-ἱστορήσασιν)

12 οἴκοι Campe, ἐκεῖ codd.; sed cum μένουσιν intellegendum non est.
17 εὐεργετήματα Schweighaeuser, ἐνεργήματα.
19 πολλαπλασιάζων Casaubonus, παραπλησιάζων.
26 πόρον scriptum sit an πόνον, non liquet sec. Boissevain, πόρον Maius Heyse, πόνον codd. exc. leg.

Pol. XXX, 4—5 B-W.; Hu.

5. *Τὴν δὲ προειρημένην ἀπόκρισιν οἱ μὲν περὶ τὸν Φιλοκράτην λαβόντες ἐξ αὐτῆς ὥρμησαν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀστυμήδην αὐτόθι μένοντες παρήδρευον χάριν τοῦ μηδὲν αὐτοὺς λανθάνειν τῶν προσπιπτόντων ἢ* 2 *λεγομένων κατὰ τῆς πατρίδος. προσπεσούσης δὲ τῆς ἀποκρίσεως ταύτης εἰς τὴν Ῥόδον, δόξαντες ἀπολελύσθαι τοῦ μεγίστου φόβου τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον, τἆλλα καίπερ ἀκμὴν ὄντα δυσχερῆ ῥᾳδίως ἔφερον.* [= *Exc. Mai. 129, Boissevain p. 197, -συμπτωμάτων.*] 3 *οὕτως αἰεὶ τὰ μείζω τῶν προσδοκωμένων κακῶν λήθην ποιεῖ τῶν ἐλαττόνων συμπτωμάτων.* 4 *διὸ καὶ παραχρῆμα ψηφισάμενοι τῇ Ῥώμῃ στέφανον ἀπὸ δισμυρίων χρυσῶν καὶ καταστήσαντες πρεσβευτὴν ἅμα*

Diod. XXXI, 5, 2 Di.

Exc. Mai. 357, Boissevain p. 372. *Ὅτι τῶν ἐπηρτημένων φόβων ἐδόκουν ἀπολελύσθαι, τὰ δ᾽ ἄλλα καίπερ ὄντα δυσχερῆ ῥᾳδίωσ ἔφερον. ὥσ ἐπίπαν γὰρ οἱ πολλοὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν προσδοκωμένων κακῶν καταφρονοῦσι τῶν ἐλαττόνων συμπτωμάτων.*

Liv. XLV, 25, 5—13.

[Philocrates et Astymedes principes legationis erant.] partim cum Philo- 5 crate renuntiare Rhodum legationem placuit, partim cum Astymede Romae subsistere, ⟨qui⟩, quae agerentur, scirent certioresque suos facerent. [in 6 praesentia deducere ante certam diem ex Lycia Cariaque iusserunt praefectos.] haec Rhodum nuntiata, quae per se tristia fuissent, quia maioris mali levatus erat timor, cum bellum timuissent, in gaudium verterunt. itaque extemplo 7 coronam viginti milium aureorum decreverunt;

---

2 *Φιλοκράτην*] *Φιλόφρονα* Leutsch; sed Livius lectionem tuetur.

4 *τὸν*] *Φιλόφρονα καὶ* add. v. Gelder Buettner-Wobst; sed Livius ex duabus legationibus apud Polybium non fecisset unam, si Polybius duorum principum alterius legationis nomina tradidisset.

22 *δισμυρίων* Schweighaeuser Nissen, quia textus Livii accuratior quam Excerptorum est, *μυρίων*.

5 qui] add. Gronovius.

1-2 Philocrates—erant.] Nomina legatorum a Polybio iam initio capitis 4 tradita hic demum Livius memorat (Nissen p. 275) ex duabus legationibus faciens unam.

6-9 in praesentia—praefectos.] Senatus consultum Livius ex Annalista sumpsit (Nissen l.l.) commotus obscuritate responsi principum Romanorum apud Polybium, qui hoc senatus consultum demum *post* Theaedetum profectum (c. 5. 12) habet; vide subiecti mutationem capitis 25, 5—6.

Pol. XXX, 4—5 B-W.; Hu.

*καὶ ναύαρχον Θεαίδητον ἐξέπεμπον
θερείας ἀρχομένης ἄγοντα τὸν στέφα-
νον καὶ μετὰ τούτου τοὺς περὶ Ῥο-
δοφῶντα, πειρασομένους κατὰ πάν-
τα τρόπον συμμαχίαν συνθέσθαι
5 πρὸς Ῥωμαίους. τοῦτο δ' ἐποίησαν
βουλόμενοι ⟨δίχα⟩ ψηφίσματος καὶ
πρεσβείας ἀποτυχεῖν, ἐὰν ἄλλως
δόξῃ Ῥωμαίοις, δι' αὐτῆς δὲ τῆς
τοῦ ναυάρχου προαιρέσεως τὴν κα-
τάπειραν ποιήσασθαι· τὴν γὰρ ἐξου-
σίαν εἶχε ταύτην ὁ ναύαρχος ἐκ τῶν
6 νόμων. οὕτως γὰρ ἦν πραγματικὸν
τὸ πολίτευμα τῶν Ῥοδίων ὥς σχεδὸν
ἔτη τετταράκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν
κεκοινωνηκὼς ὁ δῆμος Ῥωμαίοις
τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ καλλίστων
ἔργων οὐκ ἐπεποίητο πρὸς αὐτοὺς
7 συμμαχίαν. τίνος δὲ χάριν οὕτως
ἐχείριζον οἱ Ῥόδιοι τὰ καθ' αὑτοὺς
8 οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν. βουλόμενοι
γὰρ μηδένα τῶν ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς
καὶ δυναστείαις ἀπελπίζειν τὴν ἐξ
αὐτῶν ἐπικουρίαν καὶ συμμαχίαν,
οὐκ ἐβούλοντο συνδυάζειν οὐδὲ προ-
καταλαμβάνειν σφᾶς αὐτοὺς ὅρκοις
καὶ συνθήκαις, ἀλλ' ἀκέραιοι δια-
μένοντες κερδαίνειν τὰς ἐξ ἑκάστων
9 ἐλπίδας. τότε δὲ μεγάλην ἐποιοῦντο*

1 Θεαίδητον Ullrich coll. XXIX, 11, 2, Θεαίτητον codd. formam Graecam magis usitatam suspectantes. Livius autem δ legisse videtur; et invenitur collegium Rhodium Ἀπολλωνιασταὶ Θεαιδήτειοι Ἀστυμήδειοι (v. Gelder *Geschichte der alten Rhodiër* p. 365.)

7 δίχα Reiske, διὰ τοῦ.

28 κερδαίνειν Ursinus collato Livio, κερτεύειν.

Liv. XLV, 25, 5—13.

Theaedetum, praefectum classis, in eam legationem miserunt. societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum de ea re scitum populi fieret aut litteris mandaretur, quod, nisi impetrarent, maior a repulsa ignominia esset. praefecti 8
classis id unius erat ius, ut agere de ea re sine rogatione ulla perlata posset. nam ita 9
per tot annos in amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non inligarent, ob nullam aliam causam, quam ne spem regibus absciderent auxilii sui, si quid opus esset, neu sibi ipsis fructus ex benignitate et fortuna eorum percipiendi. tunc utique petenda societas 10

1 T h e a e d e t u m] *Theodotum* V, vide iuxta.

Pol. XXX, 4—5 B-W.; Hu.

φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ταύτης τῆς
τιμῆς τυχεῖν παρὰ Ῥωμαίων, οὐ
κατεπειγόμενοι συμμαχίας οὐδ' ἀγω-
νιῶντες ἁπλῶς οὐδένα κατὰ τὸ πα-
ρὸν πλὴν αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων,
10 ἀλλὰ βουλόμενοι κατὰ τὴν ὑπέρθε-
σιν τῆς ἐπιβολῆς ἀφαιρεῖσθαι τὰς
ὑπονοίας τῶν δυσχερές τι διανοουμέ-
11 νων περὶ τῆς πόλεως. ἄρτι δὲ τῶν
περὶ τὸν Θεαίδητον καταπεπλευκό-
των, ἀπέστησαν Καύνιοι, κατελά-
βοντο δὲ καὶ Μυλασσεῖς τὰς ἐν
12 Εὐρώμῳ πόλεις. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν
καιρὸν ἡ σύγκλητος ἐξέβαλε δόγμα
διότι δεῖ Κᾶρας καὶ Λυκίους ἐλευ-
θέρους εἶναι πάντας, ὅσους προσέ-
νειμε Ῥοδίοις μετὰ τὸν Ἀντιοχικὸν
13 πόλεμον. τὰ μὲν οὖν κατὰ τοὺς
Καυνίους καὶ τοὺς Εὐρωμεῖς τα-
14 χέως οἱ Ῥόδιοι διωρθώσαντο· τοὺς
μὲν ⟨γὰρ⟩ Καυνίους Λύκωνα πέμ-
ψαντες μετὰ στρατιωτῶν ἠνάγκα-
σαν πάλιν ὑφ' αὐτοὺς τάττεσθαι,
καίπερ Κιβυρατῶν αὐτοῖς παραβοη-
15 θησάντων, ἐπὶ δὲ τὰς ἐν Εὐρώμῳ

Liv. XLV, 25, 5—13.

videbatur,
non
quae tutiores eos ab aliis faceret —
nec enim timebant quemquam praeter
Romanos —,
sed quae
ipsis Romanis minus suspectos.
sub idem 11
fere tempus et Caunii descivere ab
iis, et Mylassenses Euromensium op-
pida occuparunt. *(non ita fracti animi* 12
civitatis erant, ut non sentirent, si
Lycia et Caria ademptae ab Romanis
forent, cetera aut se ipsa per defec-
tionem liberarent aut a finitimis oc-
cuparentur, includi se insulae parvae
et sterilis agri litoribus, quae nequa-
quam alere tantae urbis populum
posset.)
missa igitur iuventute propere 13
et Caunios, quamquam Cibyratarum
asciverant auxilia, coegerunt imperio
parere;
et Mylassensis Alaban-

7 ἐπιβολῆς Casaubonus, ἐπιβουλῆς.
8 ὑπονοίας Ursinus collato Livio, ἐπινοίας.
10 Θεαιδητον] vide p. 12, 1.
12 Μυλασσεῖς Ursinus, Μυλαστεῖς. vide iuxta.
21 γὰρ add. Schweighaeuser.
Λύκωνα πέμψαντες Hultsch, λύκων ἀπέμψαντες.

11 Mylassenses 25 Mylassensis] ita V. Duplicis *s* in hac urbe (ut variant Halicarnasus et -nassus) testimonia ex titulis et libris collegit Hertz ad *Gell. 1, 13, 11*, quibus addit Weissenborn-Heraeus *Inscr. Gr. ad res Rom. pert. III, 384* Μουλασσεων, papyr. Wirceburg. Hermae vol. XLI p. 107 Μύλασσεα, Herodoti 5, 21 Μυλασσεύς, Ptolemaei 5, 2, 20 Μύλασσα al. Monetae urbis sane simplicem *s*. praebent.

12-20 non ita—posset.] Fortasse ex Polybio, quia a peritiore auctore, quam Livius est, narrata videntur. Nissenus quidem (p. 276) haec a Livio excogitata putat, ut contextum restitueret pro senatus consulto iam supra ex annalium scriptore laudato (cf. p. 11) hoc inserens, sed satis fuisset senatus consultum hic omittere.

De Polybio XXX, 6—9 B-W.; Hu. vide app. III.

Pol. XXX, 4—5 B-W.; Hu.

πόλεις στρατεύσαντες ἐνίκησαν μάχῃ Μυλασσεῖς καὶ Ἀλαβανδεῖς, ἀμφοτέρων παραγενομένων μετὰ στρατιᾶς
16 *ἐπ' Ὀρθωσίαν. τοῦ δὲ περὶ τῶν Λυκίων καὶ Καρῶν δόγματος αὐτοῖς προσπεσόντος, πάλιν ἀπεσοβήθησαν ταῖς διανοίαις, δείσαντες μή ποτε μάταιος μὲν αὐτοῖς ἡ τοῦ στεφάνου δόσις γέγονε, μάταιοι δ' αἱ περὶ τῆς συμμαχίας ἐλπίδες.*

Liv. XLV, 25, 5—13.

densisque, qui Euromensium provinciam ademptum et ipsi coniuncto exercitu venerant, circa Orthosiam acie vicerunt.

---

2 Μυλασσεῖς] vide ad. Liv. p. 13, 11.

II. RES GRAECIÆ.

A. Res Illyrici.

Liv. XLV, 26.

Dum haec ibi, alia in Macedonia, alia Romae geruntur, interim ⟨in⟩ Illyrico L. Anicius rege Gentio, sicut ante dictum est, in potestatem redacto Scodrae,
2 quae regia fuerat, praesidio inposito Gabinium praefecit, Rhizoni et Olcinio,
3 urbibus opportunis, C. Licinium. praepositis his Illyrico, reliquo exercitu in Epirum est profectus. ubi prima Phanote ei dedita est omni multitudine cum
4 infulis obviam effusa. hinc praesidio inposito in Molossidem transgressus, cuius omnibus oppidis praeter Passaronem et Tecmonem et Phylacen et
5 Horreum receptis primum ad Passaronem ducit. Antinous et Theodotus prin-

---

11 Romae geruntur] ed. Bas. 1531, *romaeinasiagerunt.* in] add. eadem.

15 Phanote ei] Weissenborn-Heraeus collato genetivo Phanotes XLIII, 23, 1, *phanotaei.*

---

11 C. 26—C. 34, 9 Dum haec ibi—in Italiam traiecit] Haec omnia Polybio deberi universo ex eo apparet, quod de rebus Graeciae agunt (cf. Nissen p. 53 s.s.) et accuratam monstrant cognitionem geographicam, id, quod Polybio proprium esse monet Nissen p. 73.

18-p. 15, 2 Antinous—Romanis.] Quamvis Polybius de ea re iam c. 7, 2 egerit, tamen, quia ibi exempli solum gratia attacta est, optime suo tempore ab eo tractatam esse potest, sicut de Achaeis quoque principibus Perseo faventibus ibi exempli tantum gratia agit, de eisdem postea (c. 10, 8) fusius tractaturus.

Liv. XLV, 26.

cipes eius civitatis erant, insignes et favore Persei et odio adversus Romanos,
6 iidem universae genti auctores desciscendi ab Romanis. hi conscientia privatae
noxae, quia ipsis nulla spes veniae erat, ut communi ruina patriae opprime-
rentur, clauserunt portas, multitudinem, ut mortem servituti praeponerent,
7 hortantes. nemo adversus praepotentis viros hiscere audebat; tandem Theo-
dotus quidam, nobilis et ipse adulescens, cum maior a Romanis metus timorem
a principibus suis vicisset, [„quae vos rabies" inquit „agitat, qui duorum
8 hominum noxae civitatem accessionem facitis? equidem pro patria qui letum
oppetissent, saepe fando audivi: ‹qui› patriam pro se perire aecum censerent,
hi primi inventi sunt. quin aperimus portas et imperium accipimus, quod
9 orbis terrarum accepit?"] haec dicentem cum multitudo sequeretur, Antinous
et Theodotus in primam stationem hostium inruperunt atque ibi offerentes
10 se ipsi volneribus interfecti; urbs dedita est Romanis. simili pertinacia
Cephalonis principis clausum Tecmonem ipso interfecto per deditionem recepit.
11 nec Phylace nec Horreum oppugnationem tulerunt. pacata Epiro divisisque
in hiberna copiis per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum Scodrae,
quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis ex tota provincia principibus
12 conventum habuit. ibi pro tribunali pronuntiavit de sententia consilii senatum
populumque Romanum Illyrios esse liberos iubere: praesidia ex omnibus
13 oppidis, arcibus, castellis sese deducturum. non solum liberos, sed etiam in-
munes fore Issenses et Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olci-
14 niatas, quod incolumi Gentio ad Romanos defecissent. Daorsis quoque im-
munitatem dare, quod relicto Caravantio cum armis ad Romanos transissent.
Scodrensibus et Dassarensibus et Selepitanis ceterisque Illyriis vectigal dimi-
15 dium eius, quod regi pependissent, ‹impositum.› inde in tres partes Illyricum
divisit. unam eam fecit, quae supra Dictam est, alteram Labeatas omnis,
tertiam Agravonitas et Rhizonitas et Olciniatas accolasque eorum. hac
formula dicta [in] Illyrico ipse inde Epiri Passaronem in hiberna redit.

---

8 civitatem] Gronovius, *civitates*.
9 qui] add. ed. Bas. 1531.
21-22 fore—Olciniatas] ed. Bas. 1531 satis dubia, *foressenesetaudantiosdas serentiorumtirustarasinittassol ciniatas*.
22 Daorsis] sic. cum Weissenborn-Heraeo vel *Daorsiis* scribendum videtur, cf. Pauly-Wissowa *Reallexicon* s. v. Daversi. *doarseis*.
25 impositum] add. Weissenborn-Heraeus.
26 supra Dictam est] Weissenborn-Heraeus, *supradictamest*.
28 in] del. Madvig.

7-11 quae rabies—accepit?] Oratio a Livio arte rhetorica fabricata videtur.

B. Direptio Aeginii et Agassarum; iter Pauli.

Pol. XXX, 10 B-W.; Hu. Liv. XLV, 27.

Dum haec in Illyrico geruntur, Paulus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium iam ab Roma regressum ad Aeginium et Agassas diripiendas
2 mittit, Agassas, quod, cum Marcio consuli tradidissent urbem petita ultro societate Romana, defecerant rursus ad Persea; Aeginiensium novum crimen
3 erat: famae de victoria Romanorum fidem non habentes in quosdam militum
4 urbem ingressos hostiliter saevierant. ad Aeniorum quoque urbem diripiendam L. Postumium misit, quod pertinacius quam finitumae civitates in armis
5 fuerant. autummi fere tempus erat; cuius temporis initio ad circumeundam Graeciam visendaque ⟨quae⟩ nobilitata fama maiora auribus accepta sunt, quam oculis noscuntur, uti statuit. praeposito 6
castris C. Sulpicio Galo profectus cum haud magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio et Athenaeo, Eumenis regis fratre, per Thessaliam Delphos petit, inclutum oraculum. ubi sacrificio 7
Apollini facto inchoatas in vestibulo columnas, quibus impositituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit.

Ex. Mai. 130, Boissevain p. 197. Ἐξ ὧν μάλιστα κατίδοι τις ἂν ἅμα τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς τύχης, ὅταν ⟨ἃ⟩ μάλιστ' ἄν τις αὑτοῦ χάριν οἴηται διαπονεῖν, ταῦτα παρὰ πόδας εὑρίσκηται τοῖς ἐχθροῖς κα-
2 τασκευάζων· κίονας γὰρ κατεσκεύαζε Περσεύς, καὶ ταύτας καταλαβὼν ἀτελεῖς Λεύκιος Αἰμίλιος ἐτελείωσε καὶ τὰς αὑτοῦ εἰκόνας ἐπέστησεν.

---

20 ἃ add. Geel.

24 καταλαβὼν Lucht ex καταλιπὼν probabiliter, fieri tamen potest, ut orationis inconcinnitas eclogario debeatur (Boissevain).

25 αὑτοῦ Lucht, ἰδίας Buettner-Wobst auctore Hultsch, αὐτοῦ.

9 quae] add. ed. Bas. 1531.

11 Galo] V, quamquam XLIV, 37, 5 per duas „l" et Pol. XXXI, 6, 1 B.-W. (10, 1 Hu) ὁ Γάλλοσ; cf. Mommsen *Rhein. Mus.* 16 p. 355 et Heraeus *Jahrb. f. Philol. suppl.* 19 p. 623, 3.

9-26 De Plut. Aem. Paul. c. 28. vide app. IV.

Pol. XXX, 10 B-W.; Hu.

3 Suid. v. εὐκαιρίαν. Ὁ δὲ θαυμάσας τὴν τῆς πόλεως θέσιν καὶ τὴν τῆς ἀκροπόλεως εὐκαιρίαν πρός τε τοὺς

Liv. XLV, 27–28.

8 Lebadiae quoque templum Iovis Trophonii adit: ibi cum vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum deos descendunt, sacrificio Iovi Hercynnaeque facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Euripi Euboeaeque, tantae insulae, ponte continenti iunctae descendit. 9 a Chalcide Aulidem traicit, trium milium spatio distantem, portum inclutum statione quondam mille navium Agamemnoniae classis, Dianaeque templum, ubi navibus cursum ad Troiam filia victima aris admota rex ille regum ⟨petiit. 10 inde Oropum⟩ Atticae ventum est, ubi pro deo vates anticus colitur templumque vetustum est fontibus rivisque circa amoenum; 11 Athenas inde, plenas quidem et ipsas vetustae famae, multa tamen visenda habentis, arcem, portus, muros Piraeum urbi iungentis, navalia, ⟨monumenta⟩ magnorum imperatorum, simulacra deorum hominumque, omni genere et materiae et artium insignia. 28. Sacrificio Minervae, praesidi arcis, in urbe facto profectus Corinthum altero die pervenit. 2 urbs erat tunc praeclara ante excidium; arx quoque et Isthmus praebuere spectaculum: arx intra moenia in immanem altitudinem edita.

28-2 p. 18 Ὁ δὲ—τόπους.] Polybii fragmentum agnovit Ursinus, huc rettulit Schweighaeuser.

14-15 petiit. inde Oropum add. ed. Bas. 1531.

19 vetustae] Koehler, cf. IX, 43, 5; XXXVII, 1, 7; XXXV, 12, 11, *vetustate*.

22 ⟨monumenta⟩ add. Crévier.

27-28 urbs—excidium] Ex auctore, qui Corinthum a Caesare restitutam nesciat, haec verba manasse patet, ut monet Nissen p. 276.

Pol. XXX, 10 B-W.; Hu.

ἐντὸς Ἰσθμοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀπολαμβανομένους τόπους. —

4 *Suid. v. βάρος.* Ἐπισημηνάμενος δὲ τοῦ Σικυῶνος τὴν ὀχυρότητα καὶ τὸ βάρος τῆς τῶν Ἀργείων πόλεως ἦλθεν εἰς Ἐπίδαυρον. —

5 *Suid. v. μετέωρος.* Πάλαι μετέωρος ὢν πρὸς τὴν τῆς Ὀλυμπίας θέαν ὥρμησε. —

6 *Suid. v. Φειδίας.* Πολύβιος· Λεύκιος Αἰμίλιος παρῆν εἰς τὸ τέμενος τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ τὸ ἄγαλμα θεασάμενος ἐξεπλάγη καὶ τοιοῦτον εἶπεν ὅτι μόνος αὐτῷ δοκεῖ Φειδίας τὸν παρ' Ὁμήρῳ Δία μεμιμῆσθαι, διότι μεγάλην ἔχων προσδοκίαν τῆς Ὀλυμπίας μείζω τῆς προσδοκίας εὑρηκὼς εἴη τὴν ἀλήθειαν. —

Liv. XLV, 28.

scatens fontibus; Isthmus duo maria ⟨ab⟩ occasu et ortu solis finitima artis faucibus dirimens. Sicyonem inde et 3
Argos, nobiles urbes, adit; inde haud parem opibus Epidaurum sed inclutam Aesculapi nobili templo, quod quinque milibus passuum ab urbe distans nunc vestigiis revolsorum donorum, tum donis dives erat, quae remediorum salutarium aegri mercedem sacraverant deo. inde Lacedaemonem adit, non 4
operum magnificentia, sed disciplina institutisque memorabilem ⟨incolentium⟩; unde per Megalopolim

Olympiam escendit. ubi et alia 5
quidem spectanda ei visa: Iovem velut praesentem intuens motus animo est. itaque haud secus, quam si in Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito apparari iussit. ita pera- 6
grata Graecia, ut nihil eorum, quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset, inquireret, ne cuius metu

---

3-6 Ἐπισημηνάμενος—Ἐπίδαυρον.] vide adn. antec.

15-17 Πάλαι—ὥρμησε.] Polybii fragmentum agnovit et ad L. Aemilium Paullum rettulit Valesius.

21 τοιοῦτον] i.q. *illud memorabile*, τοσοῦτον Dindorf Buettner-Wobst.

2 ⟨ab⟩ add. ed. Bas. 1531.

13-14 incolentium] M. Mueller, *ac silentiam*, quae delent ed. Bas. 1531 Vahlen, ut dittographum antecedentis *magnificentia*.

6-9 quod—erat] Haec Lachmannus p. 60 a Livio ipso addita putat; sed scriptorem Latinum ea loca tam probe nosse Nisseno recto iudicio uso parum probabile visum.

20-22 Olympiam—est] De Plutarchi Aem. Paul. c. 28 vide app. V.

Liv. XLV, 28.

sollicitaret animos sociorum, Demetriadem cum ‹comitatu› revertit. in itinere
7 sordidata turba Aetolorum occurrit; mirantique et percunctanti, quid esset,
defertur quingentos quinquaginta principes ab Lycisco et Tisippo, circum-
sesso senatu per milites Romanos, missos ‹ab› A. Baebio, ‹praefecto› praesidii,
interfectos, alios in exilium actos esse, bonaque eorum, qui interfecti essent,
8 et exulum possideri. iussis, qui arguebantur, Amphipoli adesse ipse convento
Cn. Octavio Demetriade, postquam fama accidit traiecisse iam mare decem
9 legatos, omnibus aliis omissis Apolloniam ad eos pergit. quo cum Perseus
obviam Amphipoli omni solutus custodia processisset — id diei iter est —,
ipsum quidem benigne ‹ad›locutus est; ceterum postquam in castra ad
10 Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium, primum quod
Persea tam procul a se vagari per provinciam passus esset, deinde quod adeo
indulsisset militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula sua
11 pateretur; referrique tegulas et refici detecta, sicut fuerant, iussit. et Persea
quidem cum maiore filio Philippo traditos A. Postumio in custodiam misit; filiam
cum minore filio a Samothrace accitos Amphipolim omni liberali cultu habuit.

1 ‹comitatu› add. Weissenborn-Heraeus.
4 ‹ab› add. Kreyssig. — ‹praefecto› add. Kreyssig.
10 ‹ad›locutus] Weissenborn-Heraeus, *locutus*.
13 militibus] ed. Bas. 1531, *milites sibi*.

1-6 in itinere—Amphipoli adesse] Nissen p. 277 Polybii c. 11 cum nostro loco confert. Rectius, si quid video, cum Livii c. 31 coniungendum erit, ubi vide.

C. Conventus Amphipoli.

Diod. XXXI, 8, 6—9 Di. | Liv. XLV, 29.

6 *Syncellus Chronogr. p. 367 s.* ἐξέπεμψάν τε δέκα μὲν πρεσβευτὰς ἐκ τοῦ συνεδρίου εἰς Μακεδονίαν, πέντε δὲ εἰς Ἰλλυριούς, οἳ καὶ πρὸς Αἰμίλιον Μάρκον ἐλθόντες συνεῖδον τὰ τείχη Δημητριάδος πόλεως Μακεδόνων πρώτης καθελεῖν, Ἀμφιλόχους δὲ

1 De Diod. XXXI, 8, 1—5 vide app. VI, de Plutarchi *Aem. Paul* c. 28 app. VII, de Justino XXXIII, 2, 7 app. VIII.

Diod. XXXI, 8, 6—9 Di. | Liv. XLV, 29.

τῶν Αἰτωλῶν ἀποζεῦξαι, καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῶν Μακεδόνων εἰς ἓν συναγαγεῖν.

Ipse, ubi dies venit, quo adesse Am- 29.
phipoli denos principes civitatium ius-
serat litterasque omnis, quae ubique
depositae essent, et pecuniam regiam
conferri, cum decem legatis circumfusa
omni multitudine Macedonum in tri-
bunali consedit. adsuetis regio imperio 2
tamen novi in⟨perii⟩ formam terribilem
praebuit tribunal, summoto aditus,
praeco, accensus, insueta omnia oculis
auribusque, quae vel socios, nedum
hostis victos terrere possent. silentio 3
per praeconem facto Paulus Latine,
quae senatui, quae sibi ex consilii
sententia visa essent, pronuntiavit. ea
Cn. Octavius praetor — nam et ipse
aderat — interpretata sermone Graeco
referebat: omnium primum liberos 4
esse iubere Macedonas, habentis urbes
easdem agrosque, utentes legibus suis,
annuos creantis magistratus; tributum
dimidium eius, quod pependissent regi-
bus, pendere populo Romano.

ἔνθα ἐλευθέρους καὶ ἀφρουρήτους αὐτοὺς ἀφῆκαν.

7 *κατέλυσαν δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μετάλλων ἀργύρου καὶ χρυσοῦ προσόδους, διά τε τὸ τῶν ἐνοικούντων ἀνεπηρέαστον καὶ ὅπως μή τινες*

11 in⟨perii⟩ corr. Harant.

24-26 tributum—Romano.] Paulo ante a Syncello (Diod. c. 8, 4 cf. Liv. c. 18, 7) in senatus consulto memorando iam traditum et hanc ob causam hic ab eo omissum.

27-29 κατέλυσαν—προσόδους,] A Livio omissum, quoniam necessario sequebatur ex eo, quod metallorum exercendorum ius eis ademptum erat, id, quod memorat § 11.

27-3 p. 21 διά—ἀρχήν.] A Livio omissa, ne vera consilia senatus patefiant; cf. Nissen p. 29; nam c. 18 ex Annalium scriptore sumptum (Nissen p. 274) colorem habet Romanis faventem.

Diod. XXXI, 8, 6—9 Di.

μετὰ ταῦτα νεωτερίζοιεν διὰ τῶν χρημάτων ἀνακτώμενοι τὴν Μακε-
8 δόνων ἀρχήν. τὴν δὲ χώραν ὅλην διεῖλον εἰς τέσσαρα μέρη, ὧν πρῶτον τὰ μεταξὺ Νέστου ποταμοῦ καὶ Στρυμόνος καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὴν τοῦ Νέστου ἐρύματα

καὶ τὰ πρὸς Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν καὶ Αἶνον πόλεις, πρὸς δυσμὰς δὲ τοῦ Στρυμόνος Βισαλτία πᾶσα μετὰ τῆς ἐν τῇ Σιντικῇ Ἡρακλείας· δεύτερον μέρος, ὅπερ ἀπὸ μὲν ἀνατολῆς ὁρίζει ὁ Στρυμὼν ποταμός,

ἀπὸ δὲ δυσμῶν ὁ καλούμενος Ἄξιος ποταμὸς καὶ οἱ παρακείμενοι αὐτῷ τόποι·

τρίτον, ὃ περιέχει κατὰ δυσμὰς μὲν ὁ Πηνειὸς ποταμός, κατὰ δὲ ἄρκτον τὸ λεγόμενον Βέρνον ὄρος, προστεθέντων καί τινων τόπων τῆς Παιονίας,

Liv. XLV, 29.

deinde in quattuor 5
regiones dividi Macedoniam: unam fore et primam partem quod agri inter Strymonem et Nessum sit amnem;
accessurum huic parti trans Nessum 6
ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, praeter Aenum et Maroneam et Abdera; cis Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heraclea, quam Sinticen appellant.
secundam fore regionem, quam ab ortu 7
Strymo amplecteretur amnis, praeter Sinticen Heracleam et Bisaltas, ab occasuque Axius terminaret fluvius, additis Paeonibus, qui prope Axium flumen ad regionem orientis colerent.
tertia pars facta, quam Axius ab 8
oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt; ad septentrionem Bora mons obicitur; adiecta huic parti regio Paeoniae, qua ab occasu praeter Axium

5, 7 Νέστου] formam magis usitatam, quam nec Livius nec Ptol. III, 12, 6 tuentur, Diodoro deberi facile credimus.
6 καὶ τὰ πρὸς] Livius rectius *praeter*, quia Aenus, Maronea, Abdera regionis trans Nessum ad orientem versae sunt.
10 Ἄβδηρα Scaliger, Ἄβδηραν.
12 Βισαλτία] cf. Herod. VII, 115; Livius adiectivo usus est sequenti Σιντικῇ adductus.
22 Βέρνον] fortasse Βέρμιον, cf. Herod. VIII, 138; Strabo VII frag. 25; 26; XIV, 5, 28.

6 Nessum] vide iuxta ad Diodorum.
9 praeter] vide iuxta.
12 Bisalticam] vide iuxta.
16 Sinticen Heracleam] sic, non *Sinticen, Heracleam*, nam teste paragrapho 7 cis Strymonem solum Bisaltia et Heraclea sunt; praeterea *et* post Heracleam soloecum esset.
22 Bora 3 p. 22 Boram] vide iuxta.

3-10 p. 22 De Strabone VII frag. 48 vide app. IX.
13 quam Sinticen appellant.] Versionem produnt.

Diod. XXXI, 8, 6—9 Di.

*ἐν οἷς καὶ πόλεις
ἀξιόλογοι Ἔδεσα καὶ Βέροια· τέταρ-
τον καὶ τελευταῖον, ὅπερ τὸ Βέρνον
ὄρος συνάπτει τῇ Ἠπείρῳ καὶ τοῖς
κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόποις. ἡγοῦντο
δὲ καὶ τέσσαρες πόλεις τῶν αὐτῶν
τεσσάρων μερῶν, τοῦ μὲν πρώτου
Ἀμφίπολις, τοῦ δευτέρου Θεσσαλο-
νίκη, τοῦ τρίτου Πέλλα, καὶ τοῦ*
9 *τετάρτου Πελαγονία. ἐν ταύταις
ἀρχηγοὶ τέσσαρες κατεστάθησαν καὶ
οἱ φόροι ἠθροίζοντο.*

ἐν δὲ τοῖς ἐσχάτοις τῆς Μακεδονίας τόποις διὰ τὰς τῶν παρακειμένων ἐθνῶν ἐπιβουλὰς κατέστησαν στρατιώτας.

Liv. XLV, 29.

amnem porrigitur; Edessa quoque et
Beroea eodem concesserunt. quarta 9
regio trans Boram montem, una parte
confinis Illyrico, altera Epiro.
capita
regionum, ubi concilia fierent,
primae regionis
Amphipolim, secundae Thessalonicen,
tertiae Pellam, quartae Pelagoniam
fecit. eo concilia suae cuiusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magi-
stratus creari iussit. pronuntiavit deinde 10
neque conubium neque commercium agrorum aedificiorumque inter se placere cuiquam extra fines regionis suae
esse. metalla quoque auri atque argenti 11
non exerceri, [nec] ferri et aeris permitti. vectigal exercentibus dimidium eius inpositum, quod pependissent regi.
et sale invecto uti vetuit. Dardanis 12
repetentibus Paeoniam, quod et sua fuisset et continens esset finibus suis, omnibus dare libertatem pronuntiavit,
qui sub regno Persei fuissent. post 13
non impetratam Paeoniam salis commercium dedit; tertiae regioni imperavit, ut Stobos Paeoniae deveherent,
pretiumque statuit. navalem materiam 14
et ipsos caedere et alios pati vetuit. regionibus, quae adfines barbaris essent — excepta autem tertia omnes erant —, permisit, ut praesidia armata in finibus extremis haberent.

---

3 trans Boram montem] ed. Bas. 1531, *transdorsummontem.*
17 [nec] del. eadem. — ferri] eadem, *fieri.*

Liv. XLV, 30—31, 1.

Haec pronuntiata primo die conventus varie adfecerunt animos. libertas praeter 30.
2 spem data adrexit et levatum annuum vectigal; regionatim commercio inter-
ruptis ita videri lacerata ⟨Macedonia,⟩ tamquam animali in artus alterum
alterius indigentis distracto: adeo, quanta Macedonia esset, quam divisui
facilis, quam se ipsa quaeque contenta pars esset, Macedones quoque igno-
3 rabant. pars prima Bisaltas habet, fortissimos viros — trans Nessum amnem
incolunt et circa Strymonem —, et multas frugum proprietates et metalla et
opportunitatem Amphipolis, quae obiecta claudit omnes ab oriente sole in
4 Macedoniam aditus. secunda pars celeberrimas urbes Thessalonicen ⟨et⟩ Cas-
sandream habet, ad hoc Pallenen, fertilem ac frugiferam terram; maritimas
quoque opportunitates ei praebent portus ad Toronen ac montem Athon
Aeneam⟨que⟩ et Acanthum, alii ⟨ad Thessaliam⟩ insulamque Euboeam, alii
5 ad Hellespontum opportune versi. tertia regio nobilis urbes Edessam et
Beroeam et Pellam habet et Vettiorum bellicosam gentem, incolas quoque
6 permultos Gallos et Illyrios, inpigros cultores. quartam regionem Eordaei et
Lyncestae et Pelagones incolunt; iuncta his Atintania et Tymphaeis et Eli-
7 miotis. frigida haec omnis duraque cultu et aspera plaga est; cultorum quoque
ingenia terrae similia habet. ferociores eos et accolae barbari faciunt, nunc
8 bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos. divisa itaque Macedonia
partium usibus separatis, quanta univers⟨a esset,⟩ ostendit.
Macedoniae formula dicta cum leges quoque se daturum ostendisset, Aetoli 31.
deinde citati.

---

2 data adrexit] ed. Bas. 1531, *datae adrexestest.* — commercio] Bekker, *mescio;* vide ad. v. 15.

3 ita] ed. Bas. 1531, *ad;* vide ad. v. 15. — ⟨Macedonia⟩ add. Vahlen.

5 quam se] H. I. Mueller, *etase.*

9 Thessalonicen ⟨et⟩] *thessalonicen.*

11 ad Toronen ac montem] ed. Bas. 1531, *adtoroneammontem.*

12 Aeneam⟨que⟩ et Acanthum] H. I. Mueller, *eneaevocanthunc.* — ⟨ad Thessaliam⟩ add. Harant.

14 Beroeam] *veroeam.*

15 Eordaei] Gronovius, *sordeicommerciointerruptisitaviderilaceratatam,* translatis huc versibus 2—3.

16-17 Atintania et Tymphaeis et Elimiotis] ed. Bas. 1531 et Palmerius, *autincaniaestrymepalisetelimo nites.*

19 ritus suos] ed. Bas. 1531, *rivos.*

20 univers⟨a esset⟩] corr. Madvig.

Pol. XXX, 11—12 B-W.; Hu.

Exc. Val. 99, Roos p. 184.

11. Ὅτι Αἰτωλοὶ τὸν βίον ἀπὸ λῃστείας καὶ τῆς τοιαύτης
2 παρανομίας εἰώθεισαν ἔχειν. καὶ ἕως μὲν ἐξῆν τοὺς Ἕλληνας
φέρειν καὶ λεηλατεῖν, ἐκ τούτων ἐπορίζοντο τοὺς βίους,
3 πᾶσαν γῆν ἡγούμενοι πολεμίαν· μετὰ δὲ ταῦτα Ῥωμαίων ἐπιστάντων τοῖς
πράγμασι κωλυθέντες τῆς ἔξωθεν ἐπικουρίας εἰς ἑαυτοὺς κατήντησαν.
4 καὶ πρότερον μὲν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον οὐκ ἔστιν ὃ τῶν δεινῶν
5 οὐκ ἔπραξαν· βραχεῖ δ᾽ ἀνώτερον χρόνῳ γεγευμένοι τοῦ φόνου τοῦ κατ᾽
ἀλλήλων ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀρσινοΐαν σφαγαῖς ἕτοιμοι πρὸς πᾶν ἦσαν,
ἀποτεθηριωμένοι τὰς ψυχάς, ὥστε μηδὲ βουλὴν διδόναι τοῖς προεστῶσι.
6 διόπερ ἦν ἀκρισίας καὶ παρανομίας καὶ φόνου πλήρη τὰ κατὰ τὴν
Αἰτωλίαν, καὶ τῶν πραττομένων παρ᾽ αὐτοῖς ἐκ λογισμοῦ μὲν καὶ προθέσεως οὐδὲν ἐπετελεῖτο, πάντα δ᾽ εἰκῇ καὶ φύρδην ἐπράττετο, καθαπερεὶ λαίλαπός τινος ἐκπεπτωκυίας εἰς αὐτούς. —

Exc. Val. 100, Roos p. 184.

12. Ὅτι οἱ κατὰ τὴν Ἤπειρον παραπλήσια τούτοις ἔπραττον.
2 ἐφ᾽ ὅσον γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων μετριώτεροι τῶν
κατὰ τὴν Αἰτωλίαν ἦσαν, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ προεστὼς αὐτῶν
3 ἀσεβέστερος καὶ παρανομώτερος ὑπῆρχε τῶν ἄλλων. δοκῶ γὰρ μὴ
γεγονέναι μηδ᾽ ἔσεσθαι θηριωδέστερον ἄνθρωπον μηδ᾽ εἰκαιότερον Χάροπος. —

8 Ἀρσινοΐαν Valesius, ἀρσινοΐαν (sine accentu), Ἀρσινόην Dindorf sine causa, intellegitur ager Arsinoënsis cf. Kühner-Blass I, 1, 536, 2.
17 παρανομώτερος Bekker, παρανομότατος.
18 μηδ᾽ εἰκαιότερον Naber collato XXXII, 5, 8 B.-W. (XXXII, 20, 8 Hu), μὴ δε σκεότερον.

1-13 Ὅτι Αἰτωλοὶ—αὐτούς.] Cum fragmentum antecedens (n. 98, Roos p. 180) ex libro XXIX fluxerit (cf. app. III), fragmentum 102 (l.l. p. 185) ex libro XXXI (ei enim superscriptum est Λόγος λα), apparet fragmenta 99—101 ex XXIX aut XXX manasse; quia autem in XXIX nusquam Aetolorum mentio fit, contra in XXX bis (apud Livium XLV, 7—8; c. 31) verisimile videtur fragmentum nostrum ex altero libro depromptum esse. Cum priore Livianorum locorum Nissen p. 339 fragmentum nostrum composuit, putans, ut opinor, caedem, de qua Livius c. 28 effuse agit, eandem esse ac caedem κατὰ τὴν Ἀρσινοΐαν factam, cum accipiendum non sit Ῥωμαίων ἐπιστάντων τοῖς πράγμασι brevi spatio duas eiusmodi caedes in eadem civitate perpetratas esse. At Polybium caedis iam supra a se narratae nostro loco mentionem tantum fecisse apparet, ut morum feritatem Aetolorum inde monstraret.
14-19 Ὅτι—Χάροπος] Patet hoc fragmentum cum antecendenti cohaerere.

Pol. XXX, 13 B-W.; Hu. — Liv. XLV, 31.

in qua cognitione magis utra pars Romanis, utra regi favisset quaesitum est,
2 quam utra fecisset iniuriam aut accepisset; noxa liberati interfectores; exilium pulsis aeque ratum fuit ac mors interfectis; A. Baebius unus est damnatus, quod milites Romanos praebuisset ad ministerium caedis.
3 hic eventus Aetolorum causae in omnibus Graeciae gentibus populisque eorum, qui partis Romanorum fuerant, inflavit ad intolerabilem superbiam animos et obnoxios pedibus eorum subiecit, quos aliqua parte suspicio
4 favoris in regem contigerat. tria genera principum in civitatibus erant, duo, quae adulando aut Romanorum imperium aut amicitiam regum sibi privatim opes oppressis faciebant civitatibus; media una ⟨pars⟩ utrique generi
5 adversa libertatem leges⟨que⟩ tuebatur. his ⟨ut maior⟩ apud suos caritas, ita minor ad externos gratia erat.

Exc. Urs. 80, de Boor p. 328.

13. Ὅτι μετὰ τὴν τοῦ Περσέως κατάλυσιν ἅμα τῷ κριθῆναι τὰ ὅλα πανταχόθεν ἐξέπεμπον πρέσβεις συγχαρησομένους τοῖς στρατηγοῖς ἐπὶ τοῖς
2 γεγονόσιν. τῶν δὲ πραγμάτων ὁλοσχερῶς ἐπὶ Ῥωμαίους κεκλικότων, ἐπιπολάζοντες διὰ τὸν καιρὸν οἱ δοκοῦντες εἶναι φίλοι Ῥωμαίων ἐν πᾶσι τοῖς πολιτεύμασιν, εἴς τε τὰς πρεσβείας οὗτοι καθίσταντο καὶ τὰς ἄλ-
3 λας χρείας. διὸ συνέδραμον εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐκ μὲν Ἀχαΐας Καλλικράτης, Ἀριστόδαμος, Ἀγησίας, Φίλιππος, ἐκ δὲ Βοιωτίας οἱ περὶ
4 Μνάσιππον, ἐκ δὲ τῆς Ἀκαρνανίας

secundis rebus elati Romanorum partis eius fautores soli tum in magistratibus, soli in legationibus erant.

hi cum frequentes et ex Peloponneso 6

et ex Boeotia et ex aliis Graeciae conciliis adessent,

13 Initium fragmenti turbatum esse docet Nissen p. 16.
14 κατάλυσιν] Sequitur spatium trium fere litterarum in O.
19 κεκλικότων Ursinus, κεκληκότων.

10 ⟨pars⟩ add. Madvig.
11 ⟨que⟩ add. Wölfflin.
11 ⟨ut maior⟩ add. ed. Bas. 1531. ita minor] corr. eadem, *ita maior*.
20 elati Romanorum partis] ed. Bas. 1531, *elatisromanorumimpartis*.

1-3 In qua—interfectis;] Hoc iudicium iniuriae Romanae Polybium indicat auctorem.
8 tria genera principum]. Vide app. III.

Pol. XXX, 13 B-W.; Hu.

οἱ περὶ Χρέμαν, παρὰ δὲ τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ περὶ τόν Χάροπα καὶ Νικίαν, παρὰ δὲ τῶν Αἰτωλῶν οἱ περὶ τὸν Λυκίσκον καὶ Τίσιππον.

5 *ἁπάντων δὲ τούτων ὁμοῦ γενομένων καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἁμιλλωμένων προθύμως, καὶ μηδενὸς ὑπάρχοντος ἀνταγωνιστοῦ διὰ τὸ τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἅπαντας εἴκοντας τοῖς καιροῖς ἀνακεχωρηκέναι τελέως, ἀκονιτὶ κατεκράτησαν τῆς ὑποθέσεως οἱ προειρημένοι.*

6 *πρὸς μὲν οὖν τὰς ἄλλας πόλεις καὶ τὰς ἐθνικὰς συστάσεις οἱ δέκα δι' αὐτῶν τῶν στρατηγῶν ἐποιήσαντο τὴν ἐπιταγήν, οὓς δεήσει πορεύεσθαι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν Ῥώμην·*

7 *οὗτοι δ' ἦσαν ὡς ἐπίπαν οὓς ἀπέγραψαν οἱ προειρημένοι κατὰ τὰς ἰδίας ἀντιπαραγωγάς, πλὴν ὀλίγων*

8 *τελέως τῶν ἔκδηλόν τι πεποιηκότων. πρὸς δὲ τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος πρεσ-*

6 *τὴν αὐτὴν* Casaubonus, *αὐτὴν τὴν.*
18-19 *δι' αὐτῶν τῶν στρατηγῶν*] *δι' αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ* Schweighaeuser errore, vel hiatu obstante. *αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ* praetores sunt Graecorum, quos litteras Aemilii Pauli secum domum attulisse cum consentaneum sit, Livius aliis verbis idem dicit, quod Polybius. cf. etiam Polybii § 11.
22 *ἐπίπαν* Dindorf, *ἀπίπαν, ἀπεῖπαν.*

Liv. XLV, 31.

implevere aures decem legatorum: [non 7
eos tantum, qui se propalam per vanitatem iactassent tamquam hospites et amicos Persei, sed multo plures alios ex occulto favisse regi, qui per speciem tuendae libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instruxissent, nec aliter eas mansuras in fide gentes, 8
nisi fractis animis ⟨adversarum⟩ partium aleretur confirmareturque auctoritas eorum, qui nihil praeter imperium Romanorum spectarent.] ab his editis 9
nominibus evocati litteris imperatoris ex Aetolia Acarnaniaque et Epiro et Boeotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur;

in Achaiam

9 f a v i s s e r e g i, q u i] Madvig, *favissereliqui.*
13-14 a n i m i s ⟨a d v e r s a r u m⟩ p a r t i u m] Wesenberg, *animis aptium.*

5-16 n o n—s p e c t a r e n t.] Sententiam Polybii arte rhetorica Livius exornavisse videtur.
14-21 De Justino XXXIII, 2, 8 vide app. X.

Pol. XXX, 13 B-W.; Hu. Diod. XXXI, 6. Liv. XLV, 31.

βευτὰς ἐξέπεμψαν τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας τῶν δέκα, Γάιον Κλαύ-
9 *διον καὶ Γνάιον Δομέτιον, διὰ δύ' αἰτίας, πρῶτον μὲν εὐλαβούμενοι τοὺς Ἀχαιοὺς μή ποτ' οὐ πειθαρχήσωσι τοῖς γραφομένοις, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύσωσιν οἱ περὶ τὸν Καλλικράτην, δόξαντες ἐξειργάσθαι τὰς κατὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων διαβο-*
10 *λάς, ὃ κατ' ἀλήθειαν ἦν, δεύτερον δὲ διὰ τὸ μηθὲν ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις γράμμασιν ἀκριβὲς εὑρῆσθαι*
11 *κατὰ μηδενὸς τῶν Ἀχαιῶν. περὶ μὲν οὖν τούτων μετά τινα χρόνον ἐξέπεμπεν ὁ στρατηγὸς τὰς ἐπιστολὰς καὶ τοὺς πρέσβεις, καίπερ οὐκ εὐδοκούμενος κατά γε τὴν αὐτοῦ γνώμην ταῖς τῶν περὶ τὸν Λυκίσκον καὶ Καλλικράτην διαβολαῖς, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὕστερον ἐγένετο καταφανές.*

ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius, ut ipsi edicto evocarent.
id duabus de causis factum, una, quod fiduciae plus animorumque esse Achaeis ad non parendum credebant et forsitan etiam in periculo fore Callicraten et ceteros criminum auctores delatoresque; 10
altera, cur praesentes evocarent, causa erat, quod ex aliis gentibus principum litteras deprensas in commentariis regiis habebant, in Achaeis caecum erat crimen nullis eorum litteris inventis. 11

Photius p. 515. *Διόπερ ἰδεῖν ἔστι παρὰ Ῥωμαίοις τοὺς ἐπι-*

5-6 πειθαρχήσωσι Schweighaeuser, πειθαρχήσουσι.
7 κινδυνεύσωσιν Schweighaeuser, κινδυνεύσουσιν

30-p. 28 6 Διόπερ—πατρίδα] Excerptum apud Photium inter Rhodiorum legationem (Diod. XXXI, 5, 1, supra p. 7 ss.) et Persei mortem (Diod. XXXI, 9, 5, infra, ubi vide) invenitur. Dindorfius partem putavit orationis a Catone pro Rhodiis habitae, sine ullo argumento. Fortasse male factis principum Graecorum commotus Polybius cum iis mores Romanorum comparavit; his certe temporibus principes Graecorum inter se accusantes et alii aliis maledicentes patriae magno opere nocuerunt; cf. porro ἁμιλλωμένων (Pol. § 5), διαβολάς (§ 10), διαβολαῖς (§ 11) cum ἁμιλλωμένους, ἐπιβολάς nostro loco.

Diod. XXXI, 6. — Liv. XLV, 31, 12—15; 32, 1—7.

φανεστάτους ἄνδρας ὑπὲρ δόξης ἁμιλλωμένους, δι' ὧν ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέγιστα τῷ δήμῳ κατορθοῦνται. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις πολιτεύμασι ζηλοτυποῦσιν ἀλλήλους, Ῥωμαῖοι δὲ ἐπαινοῦσιν. ἐξ οὗ συμβαίνει μάλιστα τοὺς μὲν πράσσειν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων, ἁμιλλωμένους αὔξειν τὸ κοινῇ συμφέρον, τοὺς δ' ἄλλους ἀδικοδοξοῦντας καὶ τὰς ἀλλήλων ἐπιβολὰς λυμαινομένους βλάπτειν τὴν πατρίδα.

12 Aetolis dimissis Acarnanum citata gens. in his nihil novatum, nisi quod
13 Leucas exempta est Acarnanum concilio. quaerendo deinde latius, qui publice
aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere
14 et ad Antissam in Lesbo insula diruendam ⟨ac⟩ traducendos Methymnam Antissaeos Labeonem miserunt, quod Antenorem, regium praefectum, quo tem-
pore cum lembis circa Lesbum esset vagatus, portu receptum commeatibus
15 iuvissent. duo securi percussi viri insignes, Andronicus, Andronici filius,
Aetolus, quod patrem secutus arma contra populum Romanum tulisset, et
Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perseo iunxerant.
32 His rerum externarum cognitionibus interpositis Macedonum rursus advo-
2 catum concilium; pronuntiatum, quod ad statum Macedoniae pertinebat,
senatores, quos synhedros vocant, legendos esse, quorum consilio res publica
3 administraretur. nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos
cum liberis maioribus quam quindecim annos natis praecedere in Italiam
4 placeret. id, prima specie saevom, mox apparuit multitudini Macedonum pro
libertate sua esse factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces
exercituum, praefecti navium aut praesidiorum, servire regi humiliter, aliis
5 superbe imperare adsueti; praedivites alii, alii, quos fortuna non aequarent,
his sumptibus pares; regius omnibus victus vestitusque, nulli civilis animus,
6 neque legum neque libertatis aequae patiens. omnes igitur, qui in aliquis
ministeriis regiis, etiam qui in legationibus fuerant, iussi Macedonia excedere
7 atque in Italiam ire: qui non paruisset imperio, mors denuntiata. leges
Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed sociis bene
meritis dare videretur, et quas ne usus quidem longo tempore, qui unus est
legum corrector, experiendo argueret.

---

10 ⟨ac⟩ add. Wesenberg.
18 senatores, quos synhedros vocant,] ed. Bas. 1531. *Senatoreisquossymdedios vocant.*
27 qui in legationibus] Kreyssig, *quiinmisteriislegationibus.*

---

18 senatores, quos synhedros vocant,] Haec ex Polybii Graecis versa esse apparet; cf. Nissen p. 277.

Diod. XXXI, 8, 8. Di.

Georg. Syncell. Chronogr. p. 268. ἐπὶ τούτοις ὁ Αἰμίλιος ἀγῶνας καὶ πότους μεγαλοπρεπεῖς τῷ πλήθει συντάξας

Liv. XLV, 32.

Ab seriis rebus ludicrum, quod ex 8
multo ante praeparato et in Asiae civitates et ad reges missis, qui denuntiarent, et, cum circumiret ipse Graeciae civitates, indixerat principibus,
magno apparatu Amphipoli fecit. nam 9
et artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum [omnis] multitudo et athletarum et nobilium equorum convenit et legationes cum victimis et quidquid aliud deorum hominumque causa fieri
magnis ludis in Graecia solet, ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed 10
prudentiam in dandis spectaculis, ad quae rudes tum Romani erant, admirarentur.

Pol. XXX, 22 B.-W.; 14 Hu.

Athen. 14, p. 615a—615c. 22 (14) Λεύκιος δὲ Ἀνίκιος, καὶ αὐτὸς Ῥωμαίων στρατηγήσας, Ἰλλυριοὺς καταπολεμήσας καὶ αἰχμάλωτον ἀγαγὼν Γένθιον τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα σὺν τοῖς τέκνοις, ἀγῶνας ἐπιτελῶν τοὺς ἐπινικίους ἐν τῇ Ῥώμῃ παντὸς γέλωτος ἄξια πράγματα ἐποίησεν, ὡς Πολύβιος
2 ἱστορεῖ ἐν τῇ τριακοστῇ. μεταπεμψάμενος γὰρ τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος
ἐπιφανεστάτους τεχνίτας καὶ σκηνὴν κατασκευάσας μεγίστην ἐν τῷ κίρκῳ
3 πρώτους εἰσῆγεν αὐλητὰς ἅμα πάντας. οὗτοι δ᾽ ἦσαν Θεόδωρος ὁ
Βοιώτιος, Θεόπομπος, Ἕρμιππος, [ὁ] Λυσίμαχος, οἵτινες ἐπιφανέστατοι
4 ἦσαν. τούτους οὖν στήσας ἐπὶ τὸ προσκήνιον μετὰ τοῦ χοροῦ αὐλεῖν
5 ἐκέλευσεν ἅμα πάντας. τῶν δὲ διαπορευομένων τὰς κρούσεις μετὰ τῆς
ἁρμοζούσης κινήσεως προσπέμψας οὐκ ἔφη καλῶς αὐτοὺς αὐλεῖν, ἀλλ᾽

---

19 ὁ del. Kaibel; ὁ Λυσιμαχεύς Schweighaeser, item Θεόπομπος ὁ Ἑρμιονεύς Meineke; Lysimachus tibicen Eucratis f. Boeotius in titulo Delphico. (Wescher-Foucart n. 5) (Kaibel.)

1 l u d i c r u m] ed. Bas. 1531, *ludorum*.
5 i n d i x e r a t] eadem, *indignato*.
8 [o m n i s] del. ed. Bas. 1531.

---

1 De Plut. *Aem. Paul.* c. 28 vide app. XI.

12-p. 30, 16 Λεύκιος—διαχλευάζειν.] Hoc fragmentum ad ipsam triumphi descriptionem pertinere putes (ut putant Schweighauser, Metzung p. 9. ss., Steigemann *de Polybii Olympiadum ratione et oeconomia* p. 43 s., Buettner-Wobst); at quia intellegi non potest, cur in triumphi descriptione Polybius hanc rem tam ridiculam memorare voluerit, multo rectius statuendum videtur Pauli ingenio hoc rusticitatis Romanorum exemplum oppositum esse, a Livio verbis „ad quae rudes tum Romani erant" excusatum, ut Nissen p. 102, 277 et Hultsch putant.

Pol. XXX, 22 B-W.; 14 Hu.— 14 B.-W.; 15 Hu.	Diod. XXXI, 8, 13 Di.	Liv. XLV, 32, 11.

6 ἀγωνίζεσθαι μᾶλλον ἐκέλευσεν. τῶν δὲ διαπορούντων ὑπέδειξέν τις τῶν ῥαβδούχων ἐπιστρέψαντας ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ αὐτοὺς καὶ ποιεῖν ὡσανεὶ μάχην. 7 ταχὺ δὲ συννοήσαντες οἱ αὐληταὶ καὶ λαβόντες * * * οἰκείαν ταῖς ἑαυτῶν 8 ἀσελγείαις μεγάλην ἐποίησαν σύγχυσιν. συνεπιστρέψαντες δὲ τοὺς μέσους χοροὺς πρὸς τοὺς ἄκρους οἱ μὲν αὐληταὶ φυσῶντες ἀδιανόητα καὶ δια- 9 φέροντες τοὺς αὐλοὺς ἐπῆγον ἀνὰ μέρος ἐπ᾽ ἀλλήλους. ἅμα δὲ τούτοις ἐπικτυποῦντες οἱ χοροὶ καὶ συνεπεισιόντες τὴν σκηνὴν ἐπεφέροντο τοῖς 10 ἐναντίοις καὶ πάλιν ἀνεχώρουν ἐκ μεταβολῆς. ὡς δὲ καὶ περιζωσάμενός τις τῶν χορευτῶν ἐκ τοῦ καιροῦ στραφεὶς ἦρε τὰς χεῖρας ἀπὸ πυγμῆς πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον αὐλητήν, τότ᾽ ἤδη κρότος ἐξαίσιος ἐγένετο καὶ 11 κραυγὴ τῶν θεωμένων. ἔτι δὲ τούτων ἐκ παρατάξεως ἀγωνιζομένων ὀρχησταὶ δύο εἰσήγοντο μετὰ συμφωνίας εἰς τὴν ὀρχήστραν, καὶ πύκται τέτταρες ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν σκηνὴν μετὰ σαλπιγκτῶν καὶ βυκανιστῶν. 12 ὁμοῦ δὲ τούτων πάντων ἀγωνιζομένων ἄλεκτον ἦν τὸ συμβαῖνον. περὶ δὲ τῶν τραγῳδῶν, φησὶν ὁ Πολύβιος, ὅ,τι ἂν ἐπιβάλωμαι λέγειν, δόξω τισὶ διαχλευάζειν.

		epulae quoque legationibus paratae et opulentia et cura eadem. 11
Exc. Mai. 131, Boissevain p. 197. 14 (15) Ὅτι τῆς αὐτῆς ψυχῆς ἐστιν ἀγῶνάς τε διατίθεσθαι καλῶς καὶ παρασκευὴν καὶ πότον μεγαλομερῆ χειρίσαι δεόντως καὶ παρατάξα-	*Exc. Mai. 358, Boissevain p. 372.* 13 Ὅτι πρὸς τοὺς θαυμάζοντας τὴν ἐν τῇ θεάτρῳ ἐπιμέλειαν ὁ στρατηγὸς Αἰμίλιος ἀπεφήνατο τῆς αὐτῆς εἶναι ψυχῆς ἀγῶνάς τε τάξαι κατὰ τρόπον καὶ τὰ κατὰ πότον οἰκείως χειρίσαι καὶ παρατάξα-	vulgo dictum ipsius ferebant et convivium instruere et ludos parare eiusdem esse,

2 ἐπαγαγεῖν Schweighaeuser, ἀπαγαγεῖν.
3 * * *] ἐξουσίαν add. Valesius, ἔννοιαν Casaubonus, κίνησιν Coraes, διάθεσιν Hultsch, πρόφασιν Herwerden, ὁρμὴν Kaibel. — οἰκείαν Casaubonus, οἰκίαν.
6 ἐπῆγον Schweighaeuser, ἀπῆγον
24-25b ἀπεφήνατο („sic" Boissevain).
28b πότον Dindorf collato Polybio, τύπον.
29a χειρίσαι Geel, χειρῆσαι.

Pol. XXX, 14 B-W ; 15 Hu.	Diod. XXXI, 8, 13 Di.	Liv. XLV, 32—34, 9.
σθαι τοῖς πολεμίοις στρατηγικῶς. —	σθαι τοῖς ἀντιτεταγμένοις στρατηγικῶς.	qui vincere bello sciret.

33. Edito ludicro [omnis generis] clupeisque aereis in naves inpositis cetera
2 omnis generis arma cumulata ⟨in⟩ ingentem acervum, precatus Martem, Minervam Luamque matrem et ceteros deos, quibus spolia hostium dicare ius fasque est, ipse imperator face subdita succendit; deinde circumstantes
3 tribuni militum pro se quisque ignes coniecerunt. notata est in illo conventu Europae Asiaeque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum
4 contracta multitudine, tantis navalibus terrestribusque exercitibus, ea copia rerum, ea vilitas annonae, ut et privatis et civitatibus et gentibus dona data pleraque eius generis sint ab imperatore, non in usum modo praesentem, sed
5 etiam quod domos aveherent. spectaculo fuit ei, quae venerat, turbae non scaenicum magis ludicrum, non certamina hominum aut curricula equorum, quam praeda Macedonica omnis, ut viseretur, exposita, statuarum tabularumque ⟨et⟩ textilium et vasorum ex auro et argento et aere et ebore factorum
6 ingenti cura in ea regia, ut non in praesentem modo speciem, qualibus referta regia Alexandreae erat, sed in perpetuum usum fierent. haec in classem 7
inposita devehenda Romam Cn. Octavio data.

Diod. XXXI, 8, 8. Di.

Georg. Syncell. Chronogr. p. 268. τὰ εὑρεθέντα χρήματα εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλεν·

---

3 [omnis generis] del. Wesenberg.
4 ⟨in⟩ add. ed. Bas. 1531.
5 Luamque] Turnebus, *lunam que.*
15 ⟨et⟩ add. Madvig.

D. Direptio Epiri.

Plut. *Aem. Paul.* c. 29.	Liv. XLV, 33, 7—34, 9.
29. *Διῳκημένων δὲ πάντων αὐτῷ καλῶς ἀσπασάμενος τοὺς Ἕλληνας καὶ παρακαλέσας τοὺς Μακεδόνας μεμνῆσθαι τῆς δεδομένης ὑπὸ Ῥωμαίων ἐλευθερίας σῴζοντας αὐτὴν δι᾽ εὐνομίας καὶ ὁμονοίας,*	Paulus benigne legatis dimissis

Plut. *Aem. Paul.* c. 29.

ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν Ἤπειρον,

ἔχων δόγμα συγκλήτου τοὺς συμμεμαχημένους αὐτῷ τὴν πρὸς Περσέα μάχην στρατιώτας ἀπὸ τῶν ἐκεῖ πόλεων ὠφελῆσαι.

2 βουλόμενος δὲ πᾶσιν ἅμα καὶ μηδενὸς προσδοκῶντος ἀλλ᾽ ἐξαίφνης ἐπιπεσεῖν, μετεπέμψατο τοὺς πρώτους ἐξ ἑκάστης πόλεως ἄνδρας δέκα, καὶ προσέταξεν αὐτοῖς, ὅσος ἀργυρός ἐστι καὶ χρυσὸς ἐν οἰκίαις καὶ ἱεροῖς, ἡμέρᾳ ῥητῇ καταφέρειν.

Liv. XLV, 33—34, 9.

transgressus Strymonem mille passuum ab Amphipoli castra posuit; inde profectus Pellam quinto die pervenit. praetergressus urbem, ad Pel- 8
laeum, quod vocant, biduum moratus, P. Nasicam et Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea iuverant bello, misit iussos ad Oricum sibi occurrere; ipse Epirum petens quintis decimis castris Passaronem pervenit. Haud 34
procul inde Anicii castra aberant. ad quem litteris missis, ne quid ad ea, quae fierent, moveretur; senatum praedam Epiri civitatium, quae ad Persea defecissent, exercitui dedisse suo, missis centurionibus in singulas 2
urbes, qui se dicerent ad praesidia deducenda venisse, ut liberi Epirotae sicut Macedones essent.

denos principes ex singulis evocavit civitatibus; quibus cum denuntiasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur,

---

4-5 P e l l a e u m] Weissenborg—Heraeus, ratus heroum indicari eum, quem Steph. Byz. s.v. Πέλλα Pellam urbem condidisse tradit, a qua proxime afuisse locum verba Livii ostendunt, *paeleum*.
13-14 a d e a, q u a e f i e r e n t,] ed. Bas. 1531, *eaadquefieret*.
17 s u o, m i s s i s] Madvig, *suosmissis*.

4-5 a d P e l l a e u m, q u o d v o c a n t] versionem produnt.
10 ἀνέζευξεν e. q. s.] De Appiani *Illyr.* 9 vide app. XII.

Pol. XXX, 15 B-W.; 16 Hu.

Strabo VII, 7, 3. 15 (16) *Τῶν γοῦν Ἠπειρωτῶν ἑβδομήκοντα πόλεις Πολύβιός φησιν ἀνατρέψαι Παῦλον τὸν Αἰμίλιον μετὰ τὴν Μακεδόνων καὶ Περσέως κατάλυσιν. Μολοττῶν δ' ὑπάρξαι* • *τὰς πλείστας πέντε δὲ καὶ δέκα μυριάδας ἀνθρώπων ἐξανδραποδίσασθαι.*

Plut. *Aem. Paul.* c. 29.

ἑκάστοις δὲ συνέπεμψεν ὡς ἐπ' αὐτὸ δὴ τοῦτο φρουρὰν στρατιωτῶν καὶ ταξίαρχον προσποιούμενον ζητεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὸ χρυσίον. ἐνστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, ὑφ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἅμα καιρὸν ὁρμήσαντες ἐτράποντο πρὸς καταδρομὴν καὶ διαρπαγὴν τῶν πόλεων, ὥστε ὥρᾳ μιᾷ πεντεκαίδεκα ἀνθρώπων ἐξανδραποδισθῆναι μυριάδας, ἑβδομήκοντα δὲ πόλεις πορθηθῆναι, γενέσθαι δ' ἀπὸ τοσαύτης φθορᾶς καὶ πανωλεθρίας ἑκάστῳ στρατιώτῃ τὴν δόσιν οὐ μεῖζον ἕνδεκα δραχμῶν, [φρῖξαι δὲ πάντας ἀνθρώπους τὸ τοῦ πολέμου τέλος, εἰς μικρὸν οὕτω τὸ καθ' ἕκαστον λῆμμα καὶ κέρδος ἔθνους ὅλου κατακερματισθέντος.]

8 ὑφ' Reiske, 'φ' v.
12 πόλεων anon., πολεμίων v.

Liv. XLV, 32—34, 9.

per omnes civitates co-
hortes dimisit. ante in 3
ulteriores quam in pro-
piores profecti, ut uno
die in omnes perveni-
retur. edita tribunis 4
centurionibusque erant,
quae agerentur. mane au-
rum omne argentumque
collatum; hora quarta
signum ad diripiendas
urbes datum est militibus;
tantaque praeda fuit, ut 5
in equitem quadringeni
denarii, peditibus duce-
ni dividerentur, centum
quinquaginta millia capi-
tum humanorum abduce-
rentur. muri deinde direp- 6
tarum urbium diruti sunt;
ea fuere oppida circa sep-
tuaginta. vendita praeda
omnis; inde ea summa
militi numeratum est.

3-4 propiores] ed. Bas., *proprietatis*.
23 omnis; inde] Madvig, *omniumde*.

16 De Plin. *n. h.* IV, 39 vide app. XIII.

21b ἕνδεκα δραχμῶν] Huius summae exiguitas tam ridicula est, ut, nisi Plutarchus erraverit, labem concepisse eius verba conicias, quamquam aliter visum Niesio III p 187. Is captivos tot numero, deficientibus praesertim necessariis, qui eos redimere possent, minimis pretiis veniisse autumat. Quod licet probabile sit, tamen, ut de cetera praeda taceam, vix credendum captivos quaternis fere denariis sub hasta veniisse (150.000 × 4 = 600.000 denarii; si militum Romanorum quinquaginta fere milibus praedam datam esse sumimus, undeni denarii cuique dati summam efficiunt 550.000 denariorum). Cf. Nissen p. 303 s., Schwarze p. 53; quod autem ad Liv. XLV, 34, 7 ss. attinet, ubi Livius milites praeda non contentos fuisse narrat, (cf. Niese l.l.), ibi de praeda *Macedonica* sermo est.

22-26? φρῖξαι—κατακερματισθέντος] Si, quae modo dixi de praeda Epirotica, recte

E. Paulus et Anicius in Italiam traiciunt.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30.

30. *Αἰμίλιος μὲν οὖν τοῦτο πράξας μάλιστα παρὰ τὴν αὑτοῦ φύσιν ἐπιεικῆ καὶ χρηστὴν οὖσαν εἰς Ὠρικὸν κατέβη·*

Liv. XLV, 34, 7—14.

Paulus ad mare 7
Oricum descendit nequaquam, ut ratus
erat, expletis militum animis, qui, tamquam nullum in Macedonia gessissent
8 bellum, expertis regiae praedae esse indignabantur. Orici cum missas cum
Scipione Nasica Maximoque filio copias invenisset, exercitu in naves inposito
9 in Italiam traiecit. et post paucos dies Anicius conventu reliquorum Epirotarum Acarnanumque acto iussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causae ⟨senatui⟩ reservarat, et ipse navibus expectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam traiecit.

III. RES ASIÆ.

Legati Romani Gallos incitant.

Liv. XLV, 34, 10—14.

10 Cum haec in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati, qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos et regem Eumenem missi erant, in Asiam per-
11 venerant. indutiis per hiemem factis et Galli domos abierant et rex in hiberna concesserat Pergamum gravique morbo aeger fuerat. ver primum eos domo excivit iamque Synnada pervenerant et Eumenes ad Sardis undique exerci-
12 tum contraxerat. ibi Romani cum et Solovettium, ducem Gallorum,

---

10 ⟨senatui⟩ add. Duker.
13-14 pervenerant] Wesenberg, *pervenerunt*.
15 eos domo] Harant, *exdo mo*.
16 excivit iamque] ed. Bas. 1531, *excivitatiamque*. — et Eumenes ad Sardis] Madvig, *cumeumenisabsardis*.

---

disputata sunt, verba haec ex Polybio fluxisse nequeunt; nusquam porro apud Polybium occurrunt *φρίττειν* et *κατακερματίζειν*.

12 Cum e. q. s.] Ordo narrationis cum consuetudine Polybii post res Graeciae res Asiae referre soliti convenit; cf. Nissen p. 66 s.

Liv. XLV, 34, 7—14.

† Synnades adlocutus ettalus cum eis profectus, sed castra Gallorum intrare
13 eum non placuit, ne animi ex disceptatione inritarentur. P. Licinius consularis ‹cum› regulo Gallorum est locutus rettulitque ferociorem eum deprecando
14 factum, [ut mirum videri possit inter tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaeumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent, apud Gallos nullius momenti fuisse.]

IV. RES ÆGYPTI.

Reges Romanis gratias agunt.

Pol. XXX, 16 B.-W.; 17 Hu.

Exc. Urs.[g] *81, de Boor p. 329.*

16 (17) *Ὅτι κατὰ τὴν Αἴγυπτον οἱ βασιλεῖς ἀπολελυμένοι τοῦ πρὸς Ἀντίοχον πολέμου πρῶτον μὲν εἰς Ῥώμην πρεσβευτὴν ἐξέπεμψαν Νουμήνιον, ἕνα τῶν φίλων, εὐχαριστήσοντα περὶ τῶν*
2 *εἰς αὐτοὺς γεγονότων εὐεργετημάτων· ἀπέλυσαν δὲ καὶ τὸν Λακεδαιμόνιον Μεναλκίδαν, ἐνεργῶς κεχρημένον τοῖς κατὰ τῆς βασιλείας καιροῖς πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπανόρθωσιν, Γαΐου Ποπιλίου τὴν ὑπὲρ τῆς ἀπολύσεως χάριν αἰτησαμένου παρὰ τῶν βασιλέων.*

---

1 Synnades adlocutus ettalus cum eis profectus] vix adhuc recte sanata; Madvigius: *Synnadis esse comperissent, eo proficisci decreverunt. ad colloquium Attalus cum eis profectus*, recte, ut videtur, quod ad sensum.

2-3 consularis ‹cum›] Weissenborn-Heraus, *cons* in fine versus, quod pro *consularis* scriptum est in codice etiam XLIV, 41, 2. Consul fuerat P. Licinius a. 583/171, vide XLII, 29, 1.

9 Νουμήνιον Bekker, *νουμίνιον*. — εὐχαριστήσοντα Ursinus, *εὐχαριστήσαντα*.

12 Ποπιλίου Dindorf, cf. Liv. XLIV, 19, XLV, 12 ss. *ποππιλίου, ποπλίου*.

4-6 [ut—fuisse.] Haec repugnant contra Pol. c. 3, 8, ubi legati senatus mandatu animos Galatarum suscitavisse indicantur; cf. Nissen p. 277. De verbis Diodori XXXI, 13—14, a Nisseno p. 339 huc insertis vide ad res Asiae Olymp. 153, 2.

7-13 Ὅτι—βασιλέων.] Cum fragmentum antecedens Exc. Urs.[g] 80, de Boor p. 328 ex rebus Graeciae 168/167 fluxerit (vide p. 25), fragmentum, quod sequitur, Exc. Urs.[g] 82, de Boor p. 329 ex rebus Italiae 167/166 (vide p.), necesse est fragmentum nostrum, quippe quod de rebus Aegypti agit, ad res orientis anni 168/167 pertinere; cf. Nissen p. 66 s.

De Polybio XXIX, 27 vide app. XIV.

OLYMP. 153, 2.

I. RES ITALIÆ.

A. Triumphus ducum Romanorum.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

κἀκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν μετὰ τῶν δυ-

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

Romam primum reges captivi, Per- 35.
seus et Gentius, in custodiam cum
liberis abducti, dein turba alia cap-
tivorum, tum, quibus Macedonum de-
nuntiatum erat, ut Romam venirent,
principum⟨que⟩ Graeciae: nam ii 2
quoque non solum praesentes exciti
erant, sed etiam, si qui apud reges
esse dicebantur, litteris arcessiti sunt.
Paulus ipse post dies paucos regia 3

6 ⟨q u e⟩ add. ed. Bas. 1531.

O l y m p. 153, 2. R e s I t a l i a e.] Steigemann *De Polybii Olympiadum ratione,* quamquam *p. 16* dubitans, tamen *pag. 43* novum librum ab his rebus Italiae incipere contendit; iniuria tamen, cum res Olympiadis 153, 1 tanti ambitus non videantur, ut a consuetudine Polybii duos annos uno libro complectentis (Wachsmuth *Einleitung i. d. Studium d. alten Geschichte* p. 646) decedere liceat. Quod autem ad verba *τέλος τοῦ λ' λόγου* in Exc. Urs.^{r} 28, de Boor pag. 59 in fine attinet, vide app. XIV.

1 R o m a m e.q.s.] Cum ex ordine argumentorum et ex iis, quae Plutarchus plura tradit, appareat Livium ac Plutarchum communem fontem adiisse, Nissenus (p. 277 s., 304) hunc fontem annalium scriptorem fuisse putat, quia Livii verba colorem valde rhetoricum habent et c. 38, 7 sepulcrum Scipionis Africani Literni fuisse memoratur, quae opinio est Valerii Antiatis (Nissen p. 219). At, quae de Scipione legimus, quippe quod in egressione oratoria inveniuntur, Livio, sicut alia eiusmodi, licuit undecumque petere; tum, si egressiones rhetoricas, quas tantopere amat Livius, praetermittimus, id est, si textum Plutarchi spectamus, nullam nimiam vim rhetoricam deprehendemus. Communem autem fontem fuisse Polybium in universo ex eo apparet, quod narratio Liviana cum verbis Plutarchi comparata omnem illam rationem ostendit, quae Livii in verbis Polybii vertendis propria est.

1-9 R o m a m—s u n t.] Auctorem Polybium demonstrat accurata cognitio rerum Graeciae conveniens cum Polybio apud Livium c. 32, 3, item XXX, 13, 6 (Liv. c. 31, 9) principes Macedoniae et Graeciae in Italiam arcessitos perhibenti. Ex Pol. XXX, 7, 9, et Liv. c. 31, 13—14 apparet etiam extra Graeciam fautores Persei a Romanis investigatos et sine dubio Romam venire iussos esse.

10 p o s t d i e s p a u c o s. 10 p. 37 p a u c o s p o s t d i e s] Conveniunt cum Polybio apud Liv. c. 34, 9.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

νάμεων περαιωθεὶς ἀνέπλει τὸν Θύβριν ποταμὸν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἑκκαιδεκήρους κατεσκευασμένης εἰς κόσμον ὅπλοις αἰχμαλώτοις καὶ φοινικίσι καὶ πορφύραις, ὡς καὶ πανηγυρίζειν ἔξωθεν καθάπερ εἴς τινα θριαμβικῆς θέαν πομπῆς καὶ προαπολαύειν τοὺς Ῥωμαίους, τῷ ῥοθίῳ σχέδην ὑπάγοντι τὴν ναῦν ἀντιπαρεξάγοντας.

Οἱ δὲ στρατιῶται τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν ἐποφθαλμίσαντες, ὡς οὐχ ὅσων ἠξίουν ἔτυχον, ὠργίζοντο μὲν ἀδήλως διὰ τοῦτο καὶ χαλεπῶς εἶχον πρὸς τὸν Αἰμίλιον, αἰτιώμενοι δὲ φανερῶς, ὅτι βαρὺς γένοιτο καὶ δεσποτικὸς αὐτοῖς ἄρχων, οὐ πάνυ

Liv. XLV, 35—37, 2; 39; 3—20.

nave ingentis magnitudinis, quam sedecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis non insignium tantum armorum, sed etiam regiorum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, conpletis ripis obviam effusa multitudine.

paucos 4
post dies Anicius et Octavius classe
sua advecti. tribus iis omnibus decretus est ab senatu triumphus mandatumque Q. Cassio praetori, cum tribunis plebis ageret, ex auctoritate patrum rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes
inveherentur, imperium esset. intacta 5
invidia media sunt: ad summa ferme tendit. nec de Anici nec de Octavi triumpho dubitatum est; Paulum, cui ipsi quoque se conparare erubuis-
sent, obtrectatio carpsit. antiqua 6
disciplina milites habuerat; de praeda parcius, quam speraverant ex tantis regiis opibus, dederat nihil relicturis, si aviditati indulgeretur, quod in aera-
rium deferret. totus Macedonicus exer- 7

13-16 m a n d a t u m q u e—p a t r u m] ed. Bas. 1531, *mandatu˜ quaeq. cassiopr. cumtr. pl. exaucto ritatepatruumageret.*
22-23 e r u b u i s s e n t] eadem, *debuissent.* — c a r p s i t] eadem, *scripsit.*

1-2 q u a m—a g e b a n t.] Ex Graecis versa.
3-10 κατεσκευασμένης—ἀντιπαρεξάγοντας.] Haec a Livio abbreviata; cf. Nissen p. 22.
10-21 p a u c o s—e s t.] A Plutarcho omissa, quia etiam ad Anicium et Octavium pertinent.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

προθύμως ἐπὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θριάμβου σπουδὴν ἀπήντησαν. Αἰσθόμενος δὲ τοῦτο Σέρβιος Γάλβας, ἐχθρὸς Αἰμιλίου, γεγονὼς δὲ τῶν ὑπ' αὐτὸν χιλιάρχων,

ἐθάρρησεν ἀναφανδὸν εἰπεῖν, ὡς οὐ δοτέον εἴη τὸν θρίαμβον. Ἐνεὶς δὲ πολλὰς τῷ στρατιωτικῷ πλήθει διαβολὰς κατὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὴν

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

citus imperatori erat neglegenter adfuturus comitiis ferendae legis. [sed 8
eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundae legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimicus, prensando ipse et per suae legionis milites sollicitando stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent, imperiosum ducem et malignum anti- 9
quando rogationem, quae de trimpho eius ferretur, ulciscerentur. plebem urbanam secuturam esse militum iudicia. pecuniam illum dare non potuisse: militem honorem dare posse. ne speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset.

His incitatis cum in Capitolio ro- 36.
gationem eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret et privatis ⟨de⟩ lege dicendi locus esset ⟨et⟩ ad suadendum, ut in re minime dubia, haud quisquam procederet,]

1 erat] ed. Bas. 1531, *ita*.
6 prensando ipse] eadem *persandroi,pse*.
12-13 iudicia. pecuniam illum] eadem, *pecuniaillumiudicia*.
19 ferret] ed. vet., *ferreN et*. — ⟨de⟩ add. Gronovius.
20 ⟨et⟩ add. Madvig.
21-22 dubia, haud quisquam] Kreyssig, *dubiaautsignisquam*.

2-22 sed—procederet,] A Livio addita, ut animum lectoris suspensum teneat; cf. Nissen p. 24 s.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

οὖσαν ὀργὴν ἔτι μᾶλλον ἐξερεθίσας ᾐτεῖτο παρὰ τῶν δημάρχων ἄλλην ἡμέραν· ἐκείνην γὰρ οὐκ ἐξαρκεῖν τῇ κατηγορίᾳ τέσσαρας ἔτι λοιπὰς ὥρας ἔχουσαν.

Τῶν δὲ δημάρχων λέγειν αὐτόν, εἴ τι βούλεται, κελευόντων, ἀρξάμενος μακρῷ καὶ βλασφημίας ἔχοντι παντοδαπὰς χρῆσθαι λόγῳ τὸν χρόνον ἀνήλωσε τῆς ἡμέρας.

καὶ γενομένου σκότους οἱ μὲν δήμαρχοι τὴν ἐκκλησίαν ἀφῆκαν, πρὸς

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

Ser. Galba repente processit et 2
a tribunis postulavit, ut, quoniam hora iam octava diei esset, nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. Aemilium non iuberent triumphare, in posterum diem differrent et mane eam rem agerent: integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.
cum tribuni dicere eo die, si quid 3
vellet, iuberent, in noctem rem dicendo extraxit referendo admonendoque exacta acerbe munia militiae; [plus laboris, plus periculi, quam desiderasset res, iniunctum; contra in praemiis, in honoribus omnia artata;
militiamque, si talibus succedat duci- 4
bus, horridiorem asperiorem‹que› bellantibus, eandem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortuna quam milites
Romanos esse. si frequentes postero 5
die ad legem antiquandam adessent, intellecturos potentis viros non omnia in ducis, aliquid et in militum manu esse.]

---

1 Ser. Galba repente] ed. Bas. 1531, *serg. galbarepetente.*
8 die—esse] eadem, *diemadcausanm eammorandamopusesset.*
10 iuberent] Hertz, *iuberet.*
17-18 asperiorem‹que›—victoribus] ed. Bas. 1531, *asperio remvellentibuseademvicto reibus.*

13-24 plus—esse] Sententia Polybii apud Plutarchum (10-12 ἀρξάμενος—λόγῳ) in orationis formam redacta; cf. Nissen p. 26.
25-6 p. 40 καὶ γενομένου—ἀφῆκαν, . . . ἐκεῖ—ἄξειν.] Lectori Romano satis nota, et hanc ob rem a Livio omissa; cf. Nissen p. 27.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

δὲ τὸν Γάλβαν οἱ στρατιῶται συνέδραμον θρασύτεροι γεγονότες, καὶ συγκροτήσαντες αὑτοὺς περὶ τὸν ὄρθρον αὖθις καταλαμβάνονται τὸ Καπετώλιον· ἐκεῖ γὰρ οἱ δήμαρχοι τὴν ἐκκλησίαν ἔμελλον ἄξειν.

31. Ἅμα δ' ἡμέρᾳ τῆς ψήφου δοθείσης ἥ τε πρώτη φυλὴ τὸν θρίαμβον ἀπεψηφίζετο, καὶ τοῦ πράγματος αἴσθησις εἰς τὸν ἄλλον δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον κατῄει. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὑπεραλγοῦν τῷ προπηλακίζεσθαι τὸν Αἰμίλιον ἐν φωναῖς ἦν ἀπράκτοις, οἱ δὲ γνωριμώτατοι τῶν ἀπὸ βουλῆς δεινὸν εἶναι τὸ γινόμενον βοῶντες ἀλλήλους παρεκάλουν ἐπιλαβέσθαι τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσελγείας καὶ θρασύτητος, ἐπὶ πᾶν ἀφιξομένης ἄνομον ἔργον καὶ βίαιον εἰ μηδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς γένοιτο Παῦλον Αἰμίλιον ἀφελέσθαι τῶν ἐπινικίων τιμῶν.

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

his vocibus incitati postero 6
die milites tanta frequentia Capitolium conpleverunt,

[ut aditus nulli praeterea ad suffragium ferendum esset.]

intro vocatae primae 7
tribus cum antiquarent,

concursus in Capitolium principum civitatis factus est, indignum facinus esse clamitantium L. Paulum tanti belli victorem
despoliari triumpho: obnoxios impera- 8
tores tradi licentiae atque avaritiae militari. iam nunc nimis saepe per ambitionem peccari; quid, si domini milites imperatoribus imponantur? [in Galbam pro se quisque probra ingerere.]

22 m i l i t a r i. i a m n u n c] Jacobs, *militariinuno.* — n i m i s s a e p e p e r] Gronovius, *nimisseper.*

7-8 u t—e s s e t.] a Livio addita, ut rem ornaret; cf. Nissen p. 24.

10-11 i n t r o—a n t i q u a r e n t.] Iniuria Schwarze p. 56 putat unius Plutarchi verba, cum solum πρωτη φυλή id est principium ante ceteras ad suffragium vocaretur, ceterae autem tribus μιᾷ κλήσει (cf. Dionys. *Ant. Rom.* VII, 59) suffragium inirent, ad rationem, qua secundum leges suffragium ferebatur, quadrare. Nam „i n t r o v o c a r e t r i b u s" plerumque apud Livium, quamquam minus recte, de r e n u n t i a t i o n e tribuum singularum dicitur; cf. Mommsen *Staatsrecht* III p. 399, 409.

14-16 καὶ τὸ μὲν πλῆθος—ἀπράκτοις] Ad maiorem principum gloriam a Livio omissa.

25-26 i n—i n g e r e r e.] a Livio addita videntur.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

ὠσάμενοι δὲ τὸν ὄχλον καὶ ἀναβάντες ἀθρόοι τοῖς δημάρχοις ἔλεγον ἐπισχεῖν τὴν ψηφοφορίαν, ἄχρι ἂν διέλθωσιν ἃ βούλονται πρὸς τὸ πλῆθος. ἐπισχόντων δὲ πάντων καὶ γενομένης σιωπῆς ἀνελθὼν ἀνὴρ ὑπατικὸς καὶ πολεμίους εἴκοσι καὶ τρεῖς ἐκ προκλήσεως ἀνῃρηκώς, Μάρκος Σερβίλιος

Αἰμίλιον μὲν ἔφη Παῦλον, ἡλίκος αὐτοκράτωρ γένοιτο, νῦν μάλιστα γινώσκειν, ὁρῶν ὅσης ἀπειθείας γέμοντι καὶ κακίας στρατεύματι χρώμενος οὕτω καλὰς κατώρθωσε καὶ μεγάλας πράξεις,

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

[tandem hoc tumultu sedato M. Ser- 9
vilius, qui consul et magister equitum
fuerat, ut de integro eam ⟨rem⟩ agerent ab tribunis petere, dicendique
sibi ad populum potestatem facerent.]
tribuni cum ad deliberandum seces- 10
sissent, victi auctoritatibus principum de integro agere coeperunt revocaturosque se easdem tribus pronuntiarunt, si M. Servilius aliique privati, qui dicere vellent, dixissent. ⟨Tum Servilius:⟩ 37
„quantus imperator L. Aemilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aestimari posset, vel hoc satis erat, quod, cum tam seditiosos et leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam eloquentem ad instigandam multitudinem inimicum in castris haberet, nullam
in exercitu seditionem habuit. eadem 2
severitas imperii, quam nunc oderunt,

---

13 γένοιτο Sintenis, γένοιτο τὸ v.

3-4 eam ⟨rem⟩ agerent] Grynaeus, *eamageret.*

9 pronuntiarunt] Duker, *renuntiarunt.*

11 ⟨Tum Servilius⟩ add. ed. Bas. 1531.

14 posset] Madvig, *possit.*

20-1 p. 42 oderunt, tum eos] ed. Bas. 1531, *oderuntut eos.*

1-5 tandem—facerent] A Livio detorta, qui unum *M. Servilium* faciat petere, ut suffragium abrumperetur, quod Plutarchus *omnibus senatoribus* tribuit. Iniuria autem Schwarze p. 56 s. contendit Plutarchum rectius tradere suffragium fuisse intermissum, quippe quod tantummodo intercessione, obnuntiatione, aliis gravissimis factis eveniat, ut res de integro agatur. Ex initio enim capitis 32 Plutarchi patet *omnes* tribus, itaque etiam principium, donasse triumphum; unde patet secundum eum quoque rem ab integro actam esse.

7-8 καὶ πολεμίους—ἀνῃρηκώς] A Livio c. 39, 16 in orationis formam redacta; cf. Nissen p. 26.

8-9 revocaturosque—pronuntiarunt.] Vide ad 1—5.

12-4 p. 42 quantus—fecerunt.] A Livio exornata; cf. Nissen p. 25.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

θαυμάζειν δὲ τὸν δῆμον, εἰ τοῖς ἀπ' Ἰλλυριῶν καὶ Λιβυων ἀγαλλόμενος θριάμβοις

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

tum eos continuit. itaque antiqua dis- 3
ciplina habiti ⟨neque dixerunt seditiose
quicquam⟩ neque fecerunt. . . . .
. . . .
. . . . et vos 39,3
Gentium quam Persea duci in triumpho
mavoltis, Quirites, et de accessione
potius belli quam de bello triumphari?
et legiones ex Illyrico laureatae ur- 4
bem inibunt et navales socii: Mace-
donicae legiones suo abrogato trium-
phos alienos spectabunt? [quid deinde
tam opima praeda, tam opulentae vic-
toriae spoliis fiet? quonam abdentur 5
illa tot milia armorum detracta cor-
poribus hostium? an in Macedoniam
remittentur? quo signa aurea, mar-
morea, eburnea, tabulae pictae, textilia,
tantum argenti caelati, tantum auri,
tanta pecunia regia? an noctu tam- 6
quam furtiva in aerarium deportabun-
tur? quid? illud spectaculum maxi-
mum, nobilissimus opulentissimus⟨que⟩
rex captus, ubi victori populo osten-
detur? quos Syphax rex captus, ac- 7

---

10 Λιβυων sine accentu, Λιγύων Xylander; forte Λιβυρνῶν? (Boissevain.)

2-3 ⟨neque—quicquam⟩ add. Vahlen.
5 et vos] ed. Bas. 1531, *utnos.*
11-12 abrogato triumphos] eadem, *abrogatutnumpos.*
13 opima praeda] Gronovius, *opimaepraedae.*
23-24 nobilissimus—rex] ed. Bas. 1531, *nobilissimum opulentissimumres.*
24-25 ostendetur.] Gruter, *ostenditur.*

---

5 et] De antecedentibus capitibus 37,3—39,2 vide app. XV.
5-12 et—spectabunt?] A Livio exornata; cf. Nissen p. 25.
12-2 p. 43 quid—meminimus.] Nihil, nisi ornamenta oratoria; cf. Nissen p. 26 s.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

αὐτῷ φθονεῖ τὸν Μακεδόνων βασιλέα ζῶντα καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου δόξαν ἐπιδεῖν ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίων ὅπλοις ἀγομένην αἰχμάλωτον.

„πῶς γὰρ οὐ δεινόν" εἶπεν „εἰ, φήμης περὶ νίκης ἀβεβαίου πρότερον εἰς τὴν πόλιν ἐμπεσούσης ἐθύσατε τοῖς θεοῖς εὐχόμενοι τοῦ λόγου τούτου ταχέως ἀπολαβεῖν τὴν ὄψιν, ἥκοντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ μετὰ τῆς ἀληθινῆς νίκης ἀφαιρεῖσθε τῶν μὲν θεῶν τὴν τιμήν, αὐτῶν δὲ τὴν χαράν,

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

cessio Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus.] Perseus rex captus, Philippus et Alexander, filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? [ipsum L. Paulum, 8
bis consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi conspicere urbem curru ingredientem avent; ad hoc fecimus consulem, ut bellum per quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum perficeret. cui sortito pro- 9
vinciam, cui proficiscenti praesagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus, ei victori triumphum negaturi ⟨sumus⟩? et quidem non tantum ⟨eum⟩, sed deos etiam suo honore fraudaturi? dis quoque enim, 10
non solum hominibus, debetur triumphus.] [maiores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi a dis sunt et finem statuerunt. consul pro- 11
ficiscens praetorve paludatis lictoribus in provinciam et ad bellum vota in Capitolio nuncupat: victor perpetrato ⟨bello⟩ eodem in Capitolium

---

2 *τὸν* Reiske et codices tres, *τῶν* v.
12 *εἶπεν* Reiske et codex, *εἰπεῖν* v.

10 n o s t r o] ed. Bas. 1531, *nostrum*.
15 ⟨s u m u s⟩ add. Madvig.
16 ⟨e u m⟩ add. Weissenborn.
18-19 t r i u m p h u s] Gronovius, *utru˜*. — v e s t r i] ed. Bas. 1531, *vestros*.
20-21 e x o r s i—e t] eadem, *etobsiad discutet*.
25 ⟨b e l l o⟩ add. Madvig. — i n C a p i t o l i u m] Kreyssig, *incapitolio*.

3-4 P h i l i p p u s—n o m i n a.] Ob ipsam Plutarchi verborum magnificentiam contra Schwarzium p. 59 s. Livium veram Polybii lectionem habere contendere ausim.
5-19 i p s u m—t r i u m p h u s.] A Livio exornata; cf. Nissen p. 25.
19-8 p. 45 m a i o r e s—a u d i.] A Livio excogitata; cf. Nissen p. 26 s.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

ὡς φοβούμενοι θεάσασθαι τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων ἢ φειδόμενοι τοῦ πολεμίου; καίτοι κρεῖττον ἦν τῷ πρὸς ἐκεῖνον ἐλέῳ, μὴ τῷ πρὸς αὐτοκράτορα φθόνῳ λυθῆναι τὸν θρίαμβον.

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.

triumphans ad eosdem deos, quibus vota nuncupavit, merita dona portans redit.

pars non minima triumphi est victi- 12
mae praecedentes, ut appareat dis grates agentem imperatorem ob rem publicam bene gestam redire. omnis 13
illas victimas, quas traducendas in triumpho dicavit, alias alio caedente mactate. quid ⟨tand⟩em? illae epulae senatus, quae nec privato loco nec publico profano, sed in Capitolio eduntur, utrum hominum voluptatis causa an deorum *** hominumque auctore Servio Galba turbaturi estis? L. Pauli triumpho portae claudentur? rex Macedonum Perseus cum liberis 14

1 triumphans] ed. Bas. 1531, *triumphano*.
2 dona portans] Madvig, *bonaquepr. trans.*
10 praecedentes] ed. Bas. 1531, *praecidentes*.
13-14 traducendas—dicavit.] Gronovius, *traducendointriumphovindicavit*.
14-15 alias—mactate] ed. Bas. 1531, *aliasaliosde͞ temactati*.
15 quid ⟨tand⟩em?] H. I. Mueller, *quidem*.
16 quae] ed. Bas. 1531, *quod*.
19-20 hominumque auctore] vix adhuc sanata.

3-8 *ὡς φοβούμενοι—θρίαμβον.*] Minus apta ad pulchritudinem oratoriam augendam et hanc ob rem a Livio omissa; cf. Nissen p. 26.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30–31.

ἀλλ᾽ εἰς τοσαύτην" ἔφη „τὸ κακόηθες ἐξουσίαν προάγεται δι᾽ ὑμῶν, ὥστε περὶ στρατηγίας καὶ θριάμβου τολμᾷ λέγειν ἄνθρωπος ἄτρωτος καὶ τῷ σώματι στίλβων ὑπὸ λειότητος καὶ σκιατραφίας πρὸς ἡμᾶς τοὺς τοσούτοις τραύμασι πεπαιδευμένους ἀρετὰς καὶ κακίας κρίνειν στρατηγῶν." ἅμα δὲ τῆς ἐσθῆτος διασχὼν ἐξέφηνε κατὰ τῶν στέρνων ὠτειλὰς ἀπίστους τὸ πλῆθος. εἶτα μεταστραφεὶς ἔνια τῶν οὐκ εὐπρεπῶς ἐν ὄχλῳ γυμνοῦσθαι δοκούντων τοῦ σώματος ἀνεκάλυψε, καὶ πρὸς τὸν Γάλβαν ἐπιστρέψας „σὺ μέν" ἔφη „γελᾷς ἐπὶ τούτοις, ἐγὼ δὲ σεμνύνομαι πρὸς τοὺς πολίτας·

Liv. XLV, 35–37, 2; 39, 3–20.

et turba alia captivorum, spolia Mace-
donum, ⟨in⟩ circo Flaminio relinquen-
tur? L. Paulus privatus tamquam rure
rediens a porta domum ibit? † et tu, 15
centurio, miles, quibus ab imperatore
Paulo donatus decrevit potius quam
Servius Galba fabulentur audis et hoc
dicere me potius quam illum audi.]
ille nihil praeterquam loqui, et id 16
ipsum maledice ac maligne, didicit:
ego ter et viciens cum hoste ex pro-
vocatione pugnavi; ex omnibus, cum
quibus manum conserui, spolia rettuli;
insigne corpus honestis cicatricibus,
omnibus adverso corpore exceptis,
habeo." nudasse deinde se dicitur et, 17
quo quaeque bello volnera accepta
essent, rettulisse. quae dum ostentat,
adapertis forte, quae velanda erant,
tumor inguinum proximis risum movit.
tum „hoc quoque, quod ridetis" in- 18
quit „in equo dies noctesque perse-
dendo habeo, nec magis me eius
quam cicatricum harum pudet paeni-
tetque, quando numquam mihi impe-

2-3 ⟨in⟩ circo Flaminio relinquentur] corr. Koch, *circafluminiorelinqueretur.*

4-8 et—audi] adhuc non sanata.

9-10 et ⟨id⟩ ipsum] corr. Aldus, *etipsud.*

11-12 ex provocatione] Weissenborn-Heraeus secundum usum Livianum per vitium traxisse videtur ex antecedenti *ter. perprovocatio.*

12 pugnavi] ed. Bas. 1531, *pugnavit.*

22 in equo] eadem, *quamquo.*

11-12 ego—pugnavi] vide ad p. 41, 7—8.

Plut. *Aem. Paul.* c. 30—31.

ὑπὲρ τούτων γὰρ ἡμέραν καὶ νύκτα συνεχῶς ἱππασάμενος ταῦτ᾽ ἔσχον. ἀλλ᾽ ἄγε λαβὼν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ψῆφον· ἐγὼ δὲ καταβὰς παρακολουθήσω πᾶσι, καὶ γνώσομαι τοὺς κακοὺς καὶ ἀχαρίστους καὶ δημαγωγεῖσθαι μᾶλλον ἐν τοῖς πολέμοις ἢ στρατηγεῖσθαι βουλομένους."

Liv. XLV, 35—37, 2; 39, 3—20.,

dimento ad rem publicam bene gerendam domi militiaeque fuit. ego hoc 19
ferro saepe vexatum corpus vetus miles adulescentibus militibus ostendi: Galba nitens et integrum denudet. revocate, si videtur, tribuni, ad suffra- 20
gium tribus; ego ad vos, milites, ****

Diodorus XXXI, 8, 9—12. Di.

Syncellus Chronogr. p. 268—269.

καταλαβὼν δὲ καὶ αὐτὸς θρίαμβον καταγαγεῖν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ στρατηγοῖς κελεύεται παρὰ τῆς συγκλήτου. καὶ πρῶτος μὲν Ἀνίκιος καὶ Ὀκτάβιος ὁ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἡγησάμενος ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἑκάτερος ἐθριάμβευσεν, ὁ δὲ σοφώτατος Αἰμίλιος ἐπὶ τρεῖς. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἅμαξαι χίλιαι διακόσιαι προῆλθον φέρουσαι λευκὰς καὶ τραχίας ἀσπίδας, καὶ ἄλλαι χίλιαι διακόσιαι ἅμαξαι πλήρεις ἀσπίδων χαλκῶν, καὶ ἕτεραι τριακόσιαι λόγχας καὶ σαρίσσας καὶ τόξα καὶ ἀκόντια γέμουσαι· προηγοῦντο δὲ αὐτῶν ὡς ἐν πολέμῳ σαλπιγκταί. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ποικίλα εἴδη φέρουσαι ὅπλων, κάμακες

---

7 milites] In hac voce desinit folium cod. Vindobonensis; intercidit quaternionis XXXIV folium primum (cf. Gitlbauer p. 32) in quo erat narratio de lege accepta, de tempore triumphi, pars descriptionis pompae triumphalis. (cf. Fast. triumph. a. 587, Plut. *Aem. Paul.* c. 32. ss.)

---

14 *τραχίας*] *τραχείας* alter Ms.; *Θρᾳκίας* Salmasius et Scaliger.

6-7 revocate—tribus] Vide ad p. 41, 1—5.

9-14 p. 47 *καταλαβὼν—καταπληκτικοῦ*] Nissen (p. 277) dubitans, Syncellusne alium quam Diodorum an Diodorus ipse alium quam Polybium secutus sit, certe Polybio hanc triumphi descriptionem abiudicat, fortasse, ut adnotat Schwarze p. 64, quod Polybius pompas triumphales paucis absolvere soleat (Nissen p. 102). Recte tamen vidit Schwarze l.l. hanc Nisseni observationem tribus tantum exemplis niti optimeque intellegendum esse hunc triumphum splendidissimum ac rerum novarum augurem facile de Nisseni norma recedere posse. Praeterea admodum mirum foret si repente idque in hac sola parte aut Syncellus Diodorum aut Diodorus Polybium, ducem suum perpetuum, deseruisset.

De Liv. XLV, 40, 1—5; 42, 2—3; 43 et Plut. *Aem. Paul.* c. 32—34 vide app. XVI.

Diod. XXXI, 8, 9—12. Di.

11 ὀκτακόσιαι καθωπλισμέναι. τῇ δὲ δευτέρᾳ προεκομίσθη νομισμάτων τάλαντα χίλια, ἀργύρου τάλαντα δισχίλια διακόσια, ἐκπωμάτων πλῆθος, ἀγαλμάτων καὶ ἀνδριάντων ποικίλων ἅμαξαι πεντακόσιαι, ἀσπίδες τε
12 χρυσαῖ καὶ πίνακες ἀναθεματικοὶ πάμπολλοι. τῇ τρίτῃ προηγοῦντο λευκαὶ βόες εὐπρεπεῖς ἑκατὸν εἴκοσι, χρυσοῦ τάλαντα ἐν φορήμασι διακοσίοις εἴκοσι, φιάλη δέκα ταλάντων χρυσοῦ διάλιθος, χρυσωμάτων παντοῖαι κατασκευαὶ ταλάντων δέκα, ἐλεφάντων ὀδόντες δισχίλιοι τριπήχεις, ἅρμα ἐλεφάντινον ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων, ἵππος φαλάροις διαλίθοις καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ διαχρύσῳ πολεμικῶς κεκοσμημένος, κλίνη χρυσῆ στρωμναῖς πολυανθέσι κατεστρωμένη, φορεῖον χρυσοῦν περιπεπετασμένον πορφύραν, ἐφ' οἷς Περσεὺς ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς Μακεδόνων ἅμα δυσὶν υἱοῖς καὶ θυγατρὶ μιᾷ καὶ τοῖς ἡγεμόσι διακοσίοις πεντήκοντα. στέφανοι τετρακόσιοι δοθέντες ἐκ τῶν πόλεων καὶ τῶν βασιλέων, καὶ ἐπὶ πᾶσιν Αἰμίλιος ἐφ' ἅρματος ἐλεφαντίνου καταπληκτικοῦ.

B. Persei fatum.

Diodorus XXXI, 9, 1—5. Di.

Photius p. 516. Ὅτι Περσέα τὸν τελευταῖον Μακεδονίας βασιλέα, πολλάκις Ῥωμαίοις διὰ φιλίας ἰόντα, πολλάκις δὲ καὶ στρατιᾷ οὐκ ἀναξιολόγῳ πολεμήσαντα, τέλος Αἰμίλιος καταπολεμήσας εἷλε, καὶ λαμπρὸν θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε. Περσεὺς δὲ τηλικαύταις περιπεσὼν συμφοραῖς, ὥστε δοκεῖν ὅμοια μύθοις ἀγενήτοις εἶναι τὰ πάθη τὰ περὶ αὐτόν, οὐδ'

---

11 ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς] Ex auctore Romano non videtur fluxisse.

15 Ὅτι Περσέα e.q.s.] Nissenus (p. 304) existimans fabulas hic narrare Diodorum, cum Polybius ipse (Diod. XXXI, 8, 2) memoret Perseum in liberam custodiam missum fuisse, fragmentum nostrum Polybio abiudicat. Iniuria, si quid video; narratio enim ipsa me iudice fabulosior non est, quam ut eam ex Polybio fluxisse credamus, habetque ipse Polybius (§ 5) Perseum postea liberiore custodia habitum fuisse (εἰς ἐπιεικεστέραν δοθεὶς φυλακήν). Praeterea, quod de turpi hominum amore vitae legitur § 4 cum Polybii mente prorsus congruens (cf. Pol. XXX, 6—9 passim; v. Scala *die Studiën des Polybius* I p. 212, ss.), hunc procul dubio fere auctorem prodit. Ceterum, quod attinet ad locum huius fragmenti, Livius (c. 42, 4) ac Plutarchus (*Aem. Paul.* c. 37) Persei fatum *post* amissos Aemilii Pauli liberos enarrantes sine dubio Polybium non sequuntur, cum in Excerptis Maianis fragmentum 359 inveniatur *ante* fragmentum n. 361, Boissevain p. 373, quod de morte horum liberorum agit.

De Liv. XLV, 42, 4 vide app. XVII, de Plut. *Aem. Paul.* c. 37 app. XVIII.

Diodorus XXXI, 9, 1—5. Di.

ἀπολυθῆναι τοῦ ζῆν ἤθελε. πρὶν γὰρ ἢ τὴν σύγκλητον ὑπὲρ αὐτοῦ
διαλαβεῖν, ὃ χρὴ παθεῖν, τῶν κατὰ πόλιν στρατηγῶν εἷς ἐνέβαλεν αὐτὸν
2 *εἰς τὸν ἐν Ἄλβαις κάρκαρον μετὰ τῶν τέκνων. ἔστι δὲ ὁ κάρκαρος*
ὄρυγμα κατάγειον βαθύ, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον οἴκου μάλιστά πως ἐν-
νεακλίνου, σκότου δὲ πλῆρες καὶ δυσοσμίας διὰ τὸ πλῆθος τῶν παρα-
δεδομένων εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ θανατικοῖς ἐγκλήμασι
καταδικαζομένων, ὧν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις οἱ πλείους ἐνταῦθα καθ-
είργνυντο· ἐν οὕτω γὰρ στενωπῷ συγκεκλεισμένων πολλῶν ἀνδρῶν ἀπε-
θηριοῦτο τὰ τῶν ἀτυχῶν σώματα, τῶν τε πρὸς τροφὴν καὶ τὴν ἄλλην
πᾶσαν χρείαν ἀνηκόντων πάντων ἐν ταὐτῷ πεφυρμένων τοσαύτην προσ-
πίπτειν δυσωδίαν συνέβαινεν, ὥστε μηδένα τῶν προσιόντων ῥᾳδίως δύνα-
3 *σθαι καρτερῆσαι. ἐφ᾽ ἡμέρας μὲν οὖν ἑπτὰ διετέλεσεν ἐνταῦθα κακουχού-*
μενος, ὥστε καὶ παρὰ τῶν ἐσχάτων καὶ τακτὰ σιτουμένων ἐπικουρίας
δεηθῆναι. συμπαθεῖς γὰρ οὗτοι γινόμενοι διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀκλη-
ρημάτων, ὧν μετελάμβανον, φιλανθρώπως τούτων ἐκείνῳ μετεδίδοσαν
δακρύοντες. ἔρριπτο δ᾽ αὐτῷ καὶ ξίφος πρὸς ἀναίρεσιν καὶ κάλως πρὸς
ἀγχόνην, ἐξουσίας διδο-
μένης ὡς βούλοιτο χρή-
4 *σασθαι. ἀλλ᾽ οὐδὲν οὕτω*
γλυκὺ φαίνεται τοῖς ἠτυ-

Diod. XXXI, 9, 6. Di.

Exc. Mai. 359, Boissevain p. 372.

Ὅτι οὐδὲν οὕτω γλυκὺ φαίνεται τῶν ἠτυχηκό-

2 *τῶν . . . στρατηγῶν*] *τὸν . . . στρατηγὸν* B. — *ἐνέβαλεν* A, *εἰσέβαλον* B, *ἐνέβαλλεν*.
4 *ἔχον* B et corr. A, *ἔχων*.
4-5 *ἐννεακλίνου* corr. A, *ἐννεακλιτίου*. — *σκότου*] *σκότους* B. — *πλῆρες* B et corr. A, *πλήρης*.
13 *τακτὰ*] *τακατα* A, *τὰ ἔγκατα*. B.
14-15 *γινόμενοι—μετελάμβανον* addunt A Amst. — *ἀκληρημάτων*] *ἀκληρωμάτων*.
16 *ἔρριπτο* A B, *ἐρρίπτουν*.
18 *ὡς* A, *ὡς ἄν*.

1-3 *πρὶν—τέκνων*] Schwarzius p. 76, quamquam recte docens Livium memorare Perseum *post* senatus consultum factum Albam et in custodiam liberam abductum esse, contra Diodorum *ante* id senatus consultum et in carcerem, tamen iniuria Diodorum res confudisse putat; Livius enim alium quam Diodorum secutus est. Nihil obstat,

Diodorus

a. XXXI, 9, 1—5. Di.

χηκόσιν ὡς τὸ ζῆν, καίπερ αὐτῶν ἄξια θανάτου πασχόντων. καὶ πέρας ἐν ταύταις ἂν ταῖς ἀνάγκαις κατέστρεψε τὸν βίον, εἰ μὴ Μάρκος Αἰμίλιος προκαθήμενος τοῦ βουλευτηρίου, τηρῶν τό τε περὶ αὐτὸν ἀξίωμα καὶ τὸ τῆς πατρίδος ἐπιεικές, παρῄνεσε τῇ συγκλήτῳ σχετλιάζων, εἰ μὴ τὸν ἀνθρώπινον φόβον εὐλαβοῦνται, τήν γε τοὺς ὑπερηφάνως ταῖς ἐξουσίαις χρωμένους μετερχομένην νέμεσιν αἰδεῖσθαι. διόπερ εἰς ἐπιεικεστέραν δοθεὶς φυλακήν, καὶ κεναῖς ἐλπίσι προσανέχων, ὁμοίαν τοῖς προητυχημένοις ἔσχε τοῦ βίου τὴν καταστροφήν. διετῆ

2 καίπερ αὐτῶν] καὶ παρ' αὐτῶν A, καὶ παρὰ τῶν B. 20 κεναῖς A Amst., καιναῖς.

b. XXXI, 9, 6. Di.

των ἐνίοις ὡς τὸ ζῆν, καίπερ αὐτῶν ἄξια θανάτου πασχόντων. [ὅπερ συνέβη εἰς Περσέα τὸν Μακεδόνων βασιλέα γενέσθαι.]

3-6 ὅπερ—γενέσθαι addidit eclogarius.

c. XXXI, 9, 7. Di.

Exc. Val. 277, Büttner-Wobst p. 281. Ὅτι ὁ Περσεὺς εἰς τὸ κατάγειον ἐμβληθεὶς οἴκημα ἐκεῖσε ἂν κατέστρεψε τὸν βίον, εἰ μὴ ὁ Αἰμίλιος προκαθήμενος τοῦ βουλευτηρίου καὶ τηρῶν τὸ περὶ αὐτὸν ἀξίωμα καὶ τὸ τῆς πατρίδος ἐπιεικές, παρῄνεσε τῇ συγκλήτῳ σχετλιάζων, εἰ μὴ τὸν ἐξ ἀνθρώπων φόβον εὐλαβοῦνται, τήν γε τοὺς ὑπερηφάνως ταῖς ἐξουσίαις χρωμένους μετερχομένην νέμεσιν αἰδεῖσθαι. διόπερ εἰς ἐπιεικεστέραν δοθεὶς φυλακήν, διὰ τὴν τῆς συγκλήτου χρηστότητα κεναῖς ἐλπίσι προσανεῖχεν.

4 ἐκεῖσε] ἐκεῖ Valesius eclogarium corrigens.

---

quominus credamus Perseum primo *ante* senatus consultum factum a Longino praetore Albae in carcerem coniectum, deinde facto senatus consulto ibidem in custodia libera esse habitum, id quod etiam ex Plut. *Aem. Paul.* c. 37 effici potest.

5-6 Μᾶρκος Αἰμίλιος] Recte Schwarzius p. 74 s. observat Plutarchum errore putavisse hic de Aemilio Paulo Macedonico sermonem esse, Diodorum autem, quamquam alibi (XXXI, 8, 4; 6) etiam Aemilio Paulo praenomen Marci male assignantem, hic iure huic Aemilio praenomen Marci dedisse, cum προκαθίζειν τοῦ συνεδρίου, προκαθῆσθαι τοῦ βουλευτηρίου apud Diodorum idem valeant ac Latina lingua *principem senatus esse* (cf. XXXIV/V 33, 1) fueritque anno 167/6 Marcus Aemilius Lepidus quidam princeps senatus; cf. Mommsen *Römische Forschungen* I[2] p. 93.

Diod. XXXI, 9, 1—5 Di.

γὰρ χρόνον φιλοψυχήσας, καὶ προσκόψας τοῖς φυλάττουσι βαρβάροις, κωλυόμενος ὑπ' ἐκείνων ὕπνου τυχεῖν ἐτελεύτησεν.

C. Liberi Aemilii Pauli.

Diod. XXXI, 11. Di.

Exc. Mai. 361, Boissevain p. 373 s.

Ὅτι τῶν τοῦ Αἰμιλίου παίδων τῶν δύο παραδόξως

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

35. Ἦσαν γὰρ αὐτῷ τέσσαρες υἱοί, δύο μὲν εἰς ἑτέρας ἀπῳκισμένοι συγγενείας, ὡς ἤδη λέλεκται, Σκηπίων καὶ Φάβιος, δύο δὲ παῖδες ἔτι τὴν ἡλικίαν, οὓς ἐπὶ τῆς οἰκίας εἶχε τῆς ἑαυτοῦ γεγονότας ἐξ ἑτέρας γυναικός. ὧν ὁ μὲν ἡμέραις πέντε πρὸ τοῦ

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

6 Sed non Perseus tantum per illos dies documentum humanorum casuum fuit, in catenis ante currum victoris ducis per urbem hostium ductus, sed etiam victor Paulus, auro purpuraque fulgens.

7 nam duobus e filiis, quos duobus datis in adoptionem solos nominis, sacrorum familiaeque heredes retinuerat domi, minor, ⟨duodecim⟩

20 ⟨duodecim⟩ add. ed. Bas. 1531.

1 φυλάττουσι] φυλάσσουσι B.

Liberi Aemilii Pauli.] Haec omnia ex uno fonte idque ex Polybio fluxisse patet ex rebus, verbis, sententiis, quamquam Livius multa praesertim in fine arte oratoria exornavit; cf. Nissen p. 278; Schwarze p. 70—73; v. Scala *Die Studiën des Polybius* I p. 159 ss. De loco his fragmentis adsignando vide Diod. XXXI, 9, p. 47; de Diodori XXXI, 10 vide app. XIX, de App. *Maced.* 19, app. XX.

1-9 Sed—fulgens.] Quod Perseum verisimile non sit *in catenis* ante currum victoris ductum fuisse, haec a Livio addita putat Nissen (p. 278). Cf. autem Liv. XXVI, 13, 15; Ovid. *ex Ponto* II, 1, 44. Quod attinet ad Dio. XLIII, 19, 3, ibi *de muliere* sermo est.

20-1 p. 51 πρὸ τοῦ θριαμβεύειν . . . 2 p. 51-6 ἐτελεύτησε—ἐπαπέθανεν] Rectius apud Livium diligentius Polybium vertentem minor filius prius moritur; cf. Nissen p. 278.

Diod. XXXI, 11 Di.

τελευτησάντων, καὶ τοῦ δήμου παντὸς διαφερόντως συναλγοῦντος,

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

θριαμβεύειν τὸν Αἰμίλιον ἐτελεύτησε τεσσαρεσκαιδεκέτης, ὁ δὲ δωδεκέτης μετὰ τρεῖς ἡμέρας θριαμβεύσαντος ἐπαπέθανεν, ὥστε μηδένα γενέσθαι Ῥωμαίων τοῦ πάθους ἀνάλγητον, ἀλλὰ φρῖξαι τὴν ὠμότητα τῆς τύχης ἅπαντας, ὡς οὐκ ᾐδέσατο πένθος τοσοῦτον εἰς [τὴν] οἰκίαν ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ θυσιῶν γέμουσαν εἰσάγουσα καὶ καταμιγνύουσα θρήνους καὶ δάκρυα παιᾶσιν ἐπινικίοις καὶ θριάμβοις. 36. Οὐ μὴν ἀλλ' ὁ Αἰμίλιος ὀρθῶς λογιζόμενος ἀνδρείας καὶ θαρραλεότητος ἀνθρώποις οὐ πρὸς ὅπλα καὶ σαρίσας χρῆσιν εἶναι μόνον, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν ὁμαλῶς τύχης ἀντίστασιν, οὕτως ἡρμόσατο καὶ κατεκόσμησε τὴν τῶν παρόντων σύγκρασιν, ὥστε τοῖς ἀγαθοῖς τὰ φαῦλα καὶ τὰ οἰκεῖα τοῖς δημοσίοις ἐναφανισθέντα μὴ ταπεινῶσαι τὸ

12 [τὴν] del. Reiske.

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

ferme annos natus, quinque diebus ante triumphum, maior, quattuordecim annorum, triduo post triumphum decessit;
8 [quos praetextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similis destinantis triumphos, oportuerat.]

9 destinantis] Novák, *praedestinantis*.

6-10 quos—oportuerat] Haec a Livio ad misericordiam augendam excogitata videntur.

Diod. XXXI, 11 Di.

ὁ πατὴρ τούτων συνήγαγεν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ περὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον πραχθέντων ἀπολογισάμενος ἐπὶ τέλους διεξῆλθε τοιούτους τινὰς λόγους. ἔφη γὰρ

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

μέγεθος μηδὲ καθυβρίσαι τὸ ἀξίωμα τῆς νίκης. τὸν μέν γε πρότερον τῶν παίδων ἀποθανόντα θάψας εὐθὺς ἐθριάμβευσεν, ὡς λέλεκται. τοῦ δὲ δευτέρου μετὰ τὸν θρίαμβον τελευτήσαντος συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἐχρήσατο λόγοις ἀνδρὸς οὐ δεομένου παραμυθίας, ἀλλὰ παραμυθουμένου τοὺς πολίτας δυσπαθοῦντας ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἐδυστύχησεν. ἔφη γάρ, ὅτι τῶν ἀνθρωπίνων οὐ-

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

paucis post diebus data 9
[a M. Antonio tribuno] plebis contione, cum de suis rebus gestis more ceterorum imperatorum edissereret, memorabilis eius oratio et digna Romano principe fuit.
[„Quamquam, et qua fe- 41
licitate rem publicam administraverim, et ⟨quae⟩ duo fulmina domum meam per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, arbitror, cum spectaculo vobis nunc

11 edissereret] H. I. Mueller, *dedisset*. — memorabilis] Madvig, *remorabilis*.

14-15 et qua felicitate] Madvig, *obquā lpauloratioadpr.felicitate*.

16 ⟨quae⟩ add. Gronovius.

21 nunc] *non*; de vocibus *non* et *nunc* saepissime in libris antiquis permutatis cf. Hilar. p. XVI ed. Zingerle.

---

7 a—tribuno] Hoc a nullo alio traditum Livius ex annalium scriptore addidisse videtur.

14-8 p. 53 Quamquam—fortunam.] A Livio excogitata, ut initium orationis inveniatur; Nissen p. 278.

Diod. XXXI, 11 Di.

ἑαυτὸν ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μέλλοντα περαιοῦν τὰς δυνάμεις ἀποθεωρῆσαι τὴν ἀνατολὴν καὶ τότε τὸν πλοῦν ποιησάμενον ἐνάτης ὥρας καταπλεῦσαι μηδενὸς ἀπολειφθέντος εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν δὲ τεταρταῖον ἐν Δελφοῖς καλλιερήσαντα τῷ θεῷ μετὰ πέντε ἡμέρας εἰς Μακεδονίαν γενέσθαι καὶ παραλαβεῖν τὰς δυνάμεις, ἐν ἡμέραις δὲ ταῖς ἁπάσαις πεντεκαίδεκα βιάσασθαι τὰ στενὰ κατὰ τὴν Πέτραν καὶ παρατάξασθαι καὶ νικῆσαι Περσέα·

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

δὲν οὐδέποτε δείσας, τῶν δὲ θείων ὡς ἀπιστότατον καὶ ποικιλώτατον πρᾶγμα τὴν τύχην ἀεὶ φοβηθείς, μάλιστα περὶ τοῦτον αὐτῆς τὸν πόλεμον, ὥσπερ πνεύματος λαμπροῦ, ταῖς πράξεσι παρούσης διατελοίη μεταβολήν τινα καὶ παλίρροιαν προσδεχόμενος. ,,μιᾷ μὲν γάρ'' εἶπεν ,,ἡμέρᾳ τὸν Ἰόνιον ἀπὸ Βρεντεσίου περάσας

εἰς Κέρκυραν κατήχθην πεμπταῖος δ' ἐκεῖθεν ἐν Δελφοῖς τῷ θεῷ θύσας, ἑτέραις αὖθις αὖ πέντε τὴν δύναμιν ἐν Μακεδονίᾳ παρέλαβον, καὶ τὸν εἰωθότα συντελέσας καθαρμὸν αὐτῆς καὶ τῶν πράξεων εὐθὺς ἐναρξάμενος ἐν ἡμέραις ἄλλαις πεντεκαίδεκα τὸ κάλλιστον

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

triumphus meus, nunc
funera liberorum meo-
rum fuerint, tamen pau- 2
cis, quaeso, sinatis me
cum publica felicitate
conparare eo, quo de-
beo, animo privatam
meam fortunam.]

profectus ex Italia clas- 3
sem a Brundisio sole
orto solvi; nona diei
hora cum omnibus meis
navibus

Corcyram tenui.
inde quinto die Delphis
Apollini pro me exerci-
tibusque et classibus
vestris sacrificavi. a 4
Delphis quinto die in
castra perveni: ubi ex-
ercitu accepto, mutatis
quibusdam, quae magna
impedimenta victoriae
erant, progressus, quia
inexpugnabilia ⟨castra⟩

14 15 ἀποθεωρῆσαι Dindorf, ἀποθεωρήσας.
16 17 ποιησάμενον Dindorf, ποιησάμενος.
24 γενέσθαι] παραγενέσθαι v. Herwerden non necessario.

23 v e s t r i s] Sigonius, *lustri*.
30 ⟨c a s t r a⟩ add. ed. Bas. 1531.

20-21a τεταρταῖον] Error Diodori, cum omnes alii quinque dies tradant.

Diod. XXXI, 11 Di.

καθόλου δὲ τέταρτον ἔτος ἀντοφθαλμοῦντος τοῦ βασιλέως τοῖς Ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἐν ταῖς προειρημέναις ἡμέραις ἀπεφήνατο κεκυριευκέναι πάσης Μακεδονίας.

καὶ τότε μὲν θαυμάζειν ἔφη τὸ παράλογον τῶν κατορθωμάτων· ὡς δὲ μετ᾽ ὀλίγον κύριος ἐγένετο τοῦ βασιλέως καὶ τῶν τέκνων καὶ τῆς βασιλείας γάζης, πολὺ μᾶλλον θαυμάζειν τὴν εὔροιαν τῆς τύχης· διακομισθέντων δὲ τῶν χρημάτων καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀβλαβῶς καὶ ταχέως, τόθ᾽ ὁλοσχερῶς διαπορεῖν ἐπὶ τῷ πάντα κάλλιον ἢ προσ-

10-11 τέταρτον ἔτος Boissevain collato Livio iuxta c. 41, 5, τεταρταῖος.

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

ἐπέθηκα τῷ πολέμῳ τέλος.

ἀπιστῶν δὲ τῇ τύχῃ διὰ τὴν εὔροιαν τῶν πραγμάτων, ὡς ἄδεια πολλὴ καὶ κίνδυνος οὐδεὶς ἦν ἀπὸ τῶν πολεμίων, μάλιστα κατὰ πλοῦν ἐδεδίειν τὴν μεταβολὴν τοῦ δαίμονος ἐπ᾽ εὐτυχίᾳ, τοσοῦτον στρατὸν νενικηκότα καὶ λάφυρα καὶ βασιλεῖς αἰχμαλώτους κομίζων. οὐ

30 ἐπ᾽ εὐτυχίᾳ delenda esse putat Sintenis.

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

hostium erant neque cogi pugnare poterat rex, inter praesidia eius saltum ad Petram evasi et ad pugnam rege ⟨excito⟩ acie vici; Macedoniam in potes- 5
tatem populi Romani redegi et, quod bellum per quadriennium tres ante me consules ita gesserunt, ut semper successori traderent gravius, id ego quindecim diebus perfeci. aliarum 6
deinde secundarum rerum velut proventus secutus: civitates omnes Macedoniae se dediderunt, gaza regia in potestatem venit, rex ipse tradentibus prope ipsis dis in templo Samothracum cum liberis est captus. mihi quoque ipsi nimia iam fortuna videri eoque suspecta esse. maris 7
pericula timere coepi in tanta pecunia regia in Italiam traicienda et victore exercitu transportando. postquam omnia secun- 8
do navium cursu in Ita-

6 ⟨excito⟩ add. Drechsler.

10 tres] Leutsch, *IIII.*

26 fortuna] Hertz, *fortunam.*

Diod. XXXI, 11 Di.

εδόκα συντελεῖσθαι, πάντων δὲ συγχαιρόντων καὶ μακαριζόντων τὴν εὐποτμίαν αὐτοῦ τότε μάλιστα προσδέχεσθαι παρὰ τῆς τύχης σύμπτωμα·

διόπερ προσεύχεσθαι τῷ θεῷ τῶν μὲν δημοσίων εἰς μηδὲν ἐμπεσεῖν τὴν μεταβολήν, ἀλλ' εἰ πάντως αὐτῷ ⟨τι⟩ πρᾶξαι δέδοκτο δυσχερές, τοῦτ' εἰς αὐτὸν ἐναπερείσασθαι. διόπερ ἅμα τῷ γενέσθαι τὴν περὶ τοὺς παῖδας ἀτυχίαν ἐπὶ μὲν ταύτῃ διαφερόντως λυπηθῆναι, περὶ δὲ τῶν τῆς πατρίδος πραγμάτων εὐθαρσὴς εἶναι καθ' ὅσον ἡ τύχη τὴν παλίρροιαν καὶ τὸν φθόνον οὐκ εἰς τὸ κοινὸν τῶν πολιτῶν ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον ἐκείνου βίον ἀπέσκηψεν.

2 πάντων Dindorf, τῶν. 13 αὐτῷ ⟨τι⟩ Boissevain, αὐτῇ. 14 δέδοκτο] δέδοκται Dindorf, sed tempore historico vix carere possumus; fortasse δυσχερὲς ἐδέδοκτο. 22 εὐθαρσὴς Dindorf, εὐθαρσεῖς.

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

μὴν ἀλλὰ καὶ σωθεὶς πρὸς ὑμᾶς καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν εὐφροσύνης καὶ ζήλου καὶ θυσιῶν γέμουσαν, ἔτι τὴν τύχην δι' ὑποψίας εἶχον εἰδὼς οὐδὲν εἰλικρινὲς οὐδ' ἀνεμέσητον ἀνθρώποις τῶν μεγάλων χαριζομένην. καὶ τοῦτον οὐ πρότερον ἡ ψυχὴ τὸν φόβον ὠδίνουσα καὶ περισκοπουμένη τὸ μέλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀφῆκεν ἢ τηλικαύτῃ με προσπταῖσαι δυστυχίᾳ περὶ τὸν οἶκον, υἱῶν ἀρίστων, οὓς ἐμαυτῷ μόνους ἐλιπόμην διαδόχους, ταφὰς ἐπαλλήλους ἐν ἡμέραις ἱεραῖς μεταχειρισάμενον. νῦν οὖν ἀκίνδυνός εἰμι τὰ μέγιστα καὶ θαρρῶ, καὶ νομίζω τὴν τύχην ὑμῖν παραμενεῖν ἀβλαβῆ καὶ βέβαιον. ἱκανῶς γὰρ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς κακοῖς εἰς τὴν τῶν κατωρθωμένων ἀποκέχρηται νέμεσιν, οὐκ ἀφα-

24 ὑμῖν Bryanus et codices tres, ἡμῖν v.

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

liam pervenerunt neque

erat, quod ultra precarer, illud optavi, ut, cum ex summo retro volvi fortuna consuesset, mutationem eius domus mea potius quam res publica sentiret. itaque 9
defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni calamitate spero, quod triumphus meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum est interpositus. et cum ego et 10
Perseus nunc nobilia maxime sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos ⟨captivus⟩ ipse duci liberos vidit, incolumes

10-11 precarer, illud optavi, ut] ed. Bas. 1531, *praecarperiludooptavit.* 29 ⟨captivus⟩ add. ed. Bas. 1531.

Diod. XXXI, 11 Di.

τούτων ῥηθέντων πᾶς ὁ δῆμος τὴν μεγαλοψυχίαν αὐτοῦ ἐθαύμασεν, ἐπὶ δὲ τοῖς παισὶ πολλαπλάσιον ἔσχε συμπάθειαν.

Plut. *Aem. Paul.* c. 35—36.

νέστερον ἔχουσα παράδειγμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας τοῦ θριαμβευομένου τὸν θριαμβεύοντα· πλὴν ὅτι Περσεὺς μὲν ἔχει καὶ νενικημένος τοὺς παῖδας, Αἰμίλιος δὲ τοὺς αὑτοῦ νικήσας ἀπέβαλεν."

Liv. XLV, 40, 6—42, 1.

tamen eos habet: ego, qui 11
de illo triumphavi, ab
alterius funere filii currum ⟨conscendi, rediens
alterum⟩ ex Capitolio
prope iam expirantem
⟨in⟩veni; neque ex tanta
stirpe liberum superest,
qui L. Aemili Pauli
nomen ferat. duos enim 12
tamquam ex magna
progenie liberorum in
adoptionem datos Cornelia et Fabia gens
habent: Paulus in domo
praeter senem nemo
superest. [sed hanc cladem domus meae vestra
felicitas et secunda fortuna publica consolatur."]
Haec tanto dicta ani- 42
mo magis confudere audientium animos, quam
si miserabiliter orbitatem suam deflendo locutus esset.

4-5 ⟨conscendi, rediens alterum⟩ add. Vahlen.
6-7 exspirantem ⟨in⟩veni] corr. Vahlen, *exspirantesveni.*
16 senem] Hertz, *sed.*

17-20 sed—consolatur] A Livio addita, ut finem orationi faceret; cf. Nissen p. 278.

D. Fortuna Eumenis.

Diod. XXXI, 12 Di.

Exc. Mai. 362. Boissevain p. 374. Ὅτι μετὰ τὴν Περσέως ἧτταν Εὐμένης ὁ βασιλεὺς μεγάλαις καὶ παραδόξοις ἐχρήσατο μεταβολαῖς. ὑπολαβὼν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ κατακεῖσθαι τὴν ἰδίαν ἀρχήν, ὡς ἂν τῆς πολεμιωτάτης αὐτῷ βασιλείας καταλελυμένης, τότε μεγίστοις περιέπεσε κινδύνοις. ἀγαθὴ γὰρ ἡ τύχη τὰ βεβηκέναι δοκοῦντα ἀσφαλῶς ἀνατρέψαι, κἂν συναγωνίσηταί τι, πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἀντισηκοῦν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κατορθωθέντα.

E. Filius Cotyis.

Pol. XXX, 17 B.-W.; 18 Hu.

Exc. Urs. 82. de Boor p. 329s. 17 (18) Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Κότυς ὁ τῶν Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλε πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥώμην, ἀξιῶν ἀποδοθῆναι τὸν υἱὸν αὐτῷ καὶ περὶ τῆς γενομένης πρὸς Περσέα κοινοπρα-
2 γίας δικαιολογούμενος. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι νομίσαντες ἠνύσθαι σφίσι τὸ προκείμενον, τοῦ πρὸς τὸν Περσέα πολέμου κατὰ νοῦν προκεχωρηκότος, τὴν
3 δὲ πρὸς Κότυν διαφορὰν πρὸς οὐδὲν ἔτι διατείνειν, συνεχώρησαν αὐτῷ κομίζεσθαι τὸν υἱόν, ὃς ὁμηρείας χάριν δοθεὶς εἰς Μακεδονίαν ἑαλώκει
4 μετὰ τῶν Περσέως τέκνων, βουλόμενοι τὴν αὑτῶν πρᾳότητα καὶ μεγαλοψυχίαν ἐμφαίνειν, ἅμα δὲ καὶ τὸν Κότυν ἀναδούμενοι διὰ τῆς τοιαύτης χάριτος.

5 κἂν Dindorf, καί.
16 ἀναδούμενοι Dindorf, αἰδούμενοι

1-7 Ὅτι—κατορθωθέντα] Ex rebus Italiae 167 6, cum ét fragmentum antecedens (vide p. 50) ét quod sequitur (vide p. 58) inde sumptum sit. Fortasse Polybius fortunis Persei et Pauli commotus hoc Eumenis exemplum attulit.

De Diodori capitibus 13—14 ex rebus Pergami anni 167 6 desumptis, sed a Dindorfio fortasse nomine Eumenis decepto falso huc insertis vide infra.

8-17 Ὅτι—χάριτος.] Haec ex rebus Italiae anni 167 6 fluxisse apparet ex Liv. XLV, 42, 5—12, ubi statim post Perseum Albam abductum traduntur. De Livii loco vide app. XXI.

F. Prusias.

Pol. XXX, 18, W.-B.; 19 Hu.

Exc. Urs. 9 83, *de Boor p.* 330.

Ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦλθε καὶ Προυσίας ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ῥώμην, συγχαρησόμενος τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν.

Diodorus XXXI, 15, 1 Di.

Exc. Mai. 363, *Boissevain p.* 374s.

Ὅτι καὶ Προυσίας ὁ τῆς Βιθυνίας βασιλεὺς ἧκε συγχαρησόμενος τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῖς τοὺς πολέμους κατορθώσασι στρατηγοῖς· οὗ τὸ τῆς ψυχῆς ἀγενὲς οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν ἀνεπισήμαντον. τῆς μὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐπαινουμένης ἀρετῆς πολλοὶ τῶν ἐπιγενομένων προάγονται πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον, τῆς δὲ τῶν φαύλων ἀνανδρίας ὀνειδιζομένης οὐκ ὀλίγοι τῶν πρὸς τὴν κακίαν ὁρμώντων ἀποτρέπονται. διὸ καὶ χρηστέον οὐ παρέργως τῇ τῆς ἱστορίας παρρησίᾳ πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κοινοῦ βίου.

---

2 ὁ δὲ Προυσίας οὗτος οὐδαμῶς γέγονεν ἄξιος τοῦ τῆς βασιλείας προσχήματος.

τεκμήραιτο δ' ἄν τις ἐκ
3 τούτων. ὅς γε πρῶτον μέν, πρεσβευτῶν πα-

4 συγχαρησόμενος Ursinus, συγχωρησόμενος.
5 στρατηγοῖς Perizonius *Animadv. hist.* cap. I, 38 ed. Harles collato Diodoro, στρατιώταις.

Diodorus XXXI, 15, 2—3 Di.

Exc. Urs. r. 1, *de Boor p.* 80.

Ὅτι Προυσίας ἀνάξιος γεγονὼς τοῦ τῆς βασιλείας προσχήματος καὶ διατελέσας πάντα τὸν τοῦ ζῆν χρόνον αἰσχρῶς κολακεύων τοὺς ὑπερέχοντας, καί ποτε Ῥω-

6 ἀγενές] ἀγεννὲς Dindorf; vide p. 60, 4.
11 ἀνανδρίας Dindorf; cf. Kuehner-Blass. I, 2³, p. 275 a, ἀνανδρείας.

Liv. XLV, 44, 19—20.

Polybius eum regem indignum maiestate nominis tanti tradit; 19

---

1 Ὅτι e.q.s.] Ex Liv. c. 44, 19—20 historiam Prusiae anno 167 a. Chr. n. tradenti apparet haec omnia ex rebus Italiae anni 167/6 fluxisse.

De Liv. XLV, 44, 1—3 vide app. XXII. — De Liv. XLV, 44, 4—18 vide app. XXIII. — De App. *Mithr.* c. 2 vide app. XXIV.

Pol. XXX, 18, W.-B.; 19 Hu.	Diodorus XXXI, 15, 2—3 Di.	Liv. XLV, 44, 19—20.
ραγεγονότων Ῥωμαϊκῶν πρὸς αὐτόν,	μαίων πρὸς αὐτὸν παραγενομένων πρεσβευτῶν, τὰ μὲν τῆς βασιλείας σύμβολα, τό τε διάδημα καὶ τὴν πορφύραν, ἀπέθετο, μιμησάμενος δὲ τὴν τῶν προσφάτως ἀπελευθερουμένων παρὰ Ῥωμαίοις τάξιν ἀπήντησεν	
ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν καὶ πιλίον ἔχων λευκὸν καὶ τήβενναν καὶ καλικίους ἀπήντα τούτοις, καὶ καθόλου τοιαύτῃ διασκευῇ κεχρημένος οἵαν ἔχουσιν οἱ προσφάτως ἠλευθερωμένοι παρὰ Ῥωμαίοις, οὓς καλοῦσι λιβέρτους.	ἐξυρημένος τὴν κεφαλὴν καὶ πιλίον ἔχων λευκὸν ἔτι δὲ φορῶν τήβενναν καὶ κάντιλον,	pilleatum, capite raso,
4 καὶ δεξιωσάμενος τοὺς πρεσβευτὰς „Ὁρᾶτ'" ἔφη „τὸν ὑμέτερον λίβερτον	ἀσπασάμενος δὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἀπέφαινεν ἑαυτὸν ἀπελεύθερον εἶ-	obviam ⟨ire⟩ legatis solitum libertumque se populi Romani ferre:

12 *πιλίον* Bekker, *πῖλον*; de accentu vide Kuehner-Blass I, 2³ p. 278. — ⟨*λευκὸν*⟩ add. Buettner-Wobst collato Diodoro.
13 *τήβενναν* Ursinus, *τάβενναν*. — *καλικίους*] cf. *Καλπόρνιος* = Calpurnius, *Ὀρβίος* = Orbius (Dittenberger Syll.² 315 adn. 5 = Syll.³ 683 adn. 4).

12 *πιλίον* secundum Bekkerum apud Polybium iuxta, *πόλιον*.
13 *τήβενναν* Ursinus, *τίβενναν*.
14 *κάντιλον*] fortasse *καλτίους* (calceus).

20 ⟨i r e⟩ add. ed. Bas. 1531.
21-22 s e — f e r r e] Madvig, *sipr. ferret*.

3-10 *τὰ μὲν—ἀπήντησεν*] Haec a Diodoro ad lectoris animum movendum aucta, huc concinnitatis causa ex sequentibus apud Polybium (infra 14—19) translata videntur; id. quod etiam ex ordine apud Livium (c. 44, 19) effici potest.
14-19 *καὶ καθόλου—λιβέρτους*] Vide adn. antec.

Pol. XXX, 18, W.-B.; 19 Hu.

ἐμέ, πάντα βουλόμενον χαρίζεσθαι καὶ μιμεῖσθαι τὰ παρ' ὑμῖν." ἧς ἀγενεστέραν φωνὴν οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν.

τότε δὲ κατὰ
5 τὴν εἴσοδον ⟨γενόμενος⟩ τὴν εἰς τὴν σύγκλητον, στὰς κατὰ τὸ θύρετρον ἀντίος τοῦ συνεδρίου καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας προσεκύνησε τὸν οὐδὸν καὶ τοὺς καθημένους, ἐπιφθεγξάμενος „Χαίρετε, θεοὶ σωτῆρες", ὑπερβολὴν οὐ καταλιπὼν ἀνανδρίας, ἅμα δὲ καὶ γυναικισμοῦ καὶ κολακείας οὐδενὶ τῶν
6 ἐπιγινομένων. ἀκόλουθα δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν

1 βουλόμενον Ursinus, βουλομένου.
4 ἀγενεστέραν] ἀγεννεστέραν Casaubonus contra auctoritatem omnium codicum ét Exc. Urs.g. ét Exc. Urs.r ét Exc. Mai. (ἀγενὲς, p. 58, 10); cf. Soph. fr. 105.
5 εἰπεῖν] εὑρεῖν Buettner-Wobst e Diodoro; at Diodorus offensus sententia φωνὴν εἰπεῖν haec commutasse videtur.
9 ⟨γενόμενος⟩ add. Schweighaeuser e Diodoro.
20 γυναικισμοῦ Ursinus, μυαικισμοῦ.

Diodorus XXXI, 15, 2—3.

ναι Ῥωμαίων.

ἧς ἀγενεστέραν φωνὴν οὐ ῥᾴδιον εὑρεῖν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τούτοις οἰκεῖα πρότερον διεπράξατο. καὶ τότε δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον γενόμενος τὴν εἰς τὴν σύγκλητον κατὰ τὸ θύρετρον ἀντίον στὰς τοῦ συνεδρίου καὶ καθεὶς τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας προσεκύνησε τόν οὐδόν καὶ τοὺς καθημένους ἐπιφθεγξάμενος· Χαίρετε, θεοὶ σωτῆρες, ὑπερβολὴν οὐδεμίαν ἀπολιπὼν κολακείας ἀνάνδρου καὶ γυναικιασμοῦ.

ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ τὸν λόγον

4 ἀγενεστέραν] vide iuxta apud Polybium.
5 εὑρεῖν] vide iuxta apud Polybium.

Liv. XLV, 44, 19—20.

ideo insignia ordinis eius gerere;

Romae quoque, cum veniret in curiam, 20

summisisse se et osculo limen curiae contigisse

et deos servatores suos senatum appellasse aliamque orationem non tam honorificam audientibus quam sibi deformem habuisse.

Pol. XXX, 18, W.-B.; 19 Hu.

κοινολογίαν εἰσελθὼν ἐπετελέσατο,
περὶ ὧν καὶ τὸ γράφειν ἀπρεπὲς ἦν.
7 φανεὶς δὲ τελέως εὐκαταφρόνητος
ἀπόκρισιν ἔλαβε δι' αὐτὸ τοῦτο
φιλάνθρωπον.

Diodorus XXXI, 15, 2—3.

ἐν τῇ συγκλήτῳ ποιησάμενος τοιαῦτα διῆλθεν, ὥστε καὶ γράφειν ἡμῖν ἀπρεπὲς εἶναι. ἡ δὲ σύγκλητος τοῖς πλείστοις τῶν λεγομένων προσκόπτουσα καὶ τοῦ Προυσίου καταγινώσκουσα πρεπούσας τῇ κολακείᾳ τὰς ἀποκρίσεις ἐποιήσατο. Ῥωμαῖοι γὰρ καὶ πολεμίους ἐπ' ἀνδρείᾳ μεγαλοφρονοῦντας νικᾶν σπεύδουσιν.

G. Eumenes.

Pol. XXX, 19, 1—13 B.-W.; 20, 1—13 Hu.

19 (20) Ἤδη δὲ τούτου τὰς ἀπο-
κρίσεις εἰληφότος, προσέπεσε παρα-
2 γίνεσθαι τὸν Εὐμένη. τοῦτο δὲ τὸ
πρᾶγμα πολλὴν ἀπορίαν παρέσχε
τοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ· διαβεβλημένοι
γὰρ πρὸς αὐτὸν καὶ διαλήψεις ἀμε-
ταθέτους ἔχοντες οὐκ ἐβούλοντο κατ'
οὐδένα τρόπον ἐμφανίζειν αὑτούς.
3 πᾶσι γὰρ ἀναδεδειχότες πρῶτον καὶ
μέγιστον φίλον τὸν βασιλέα τοῦτον
ἔμελλον εἰς ὄψιν ἐλθόντες καὶ προσ-
δεξάμενοι δικαιολογίαν, εἰ μὲν τὸ
δοκοῦν ἀποκριθεῖεν ἀκολουθοῦντες
ταῖς ἰδίαις διαλήψεσιν, ἐκθεατριεῖν
αὑτούς, εἰ τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐπὶ
τοσοῦτον ἐξετίμησαν ἐν τοῖς ἀνώ-
4 τερον χρόνοις, εἰ δὲ δουλεύοντες τῇ

Liv. Periocha XLVI.

Eumenes rex Romam venit, [qui Macedonico bello medium egerat.]

---

24 εἰ] αἰ Schulze, sed vide Kuehner-Gerth II, 2³ p. 369⁵.
26 δουλεύοντες Ursinus, βουλεύοντες.

12-13 qui—egerat, 7-9 p. 62 ne—admitteretur.] A Livio detorta (cf. etiam Polybii XXIX, 6, 4.), ut artes senatus velaret; cf. Nissen p. 29 s.

Pol. XXX, 19, 1—13 B.-W.; 20, 1—13 Hu.

*τῶν ἐκτὸς φαντασίᾳ φιλανθρώπως
ἀποκριθεῖεν, παρόψεσθαι τὴν ἀλή-
θειαν καὶ τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον.
5 διόπερ ἐξ ἑκατέρας τῆς ἀποφάσεως
μέλλοντος ἀπιθάνου τινὸς αὐτοῖς
ἐξακολουθήσειν, εὕροντο λύσιν τοῦ
6 προβλήματος τοιαύτην. ὡς γὰρ κα-
θόλου δυσαρεστούμενοι ταῖς τῶν
βασιλέων ἐπιδημίαις δόγμα τι τοιοῦ-
τον ἐξέβαλον, μηδένα βασιλέα πα-
7 ραγίνεσθαι πρὸς αὐτούς. μετὰ δὲ
ταῦτα πυθόμενοι τὸν Εὐμένη κατα-
πεπλευκέναι τῆς Ἰταλίας εἰς Βρεντέσιον ἐπαπέστειλαν τὸν ταμίαν φέ-
ροντα τὸ δόγμα καὶ κελεύσοντα λέγειν πρὸς αὐτόν, εἴ τι τυγχάνει
8 τῆς συγκλήτου χρείαν ἔχων· εἰ δὲ μηδενὸς δεῖται, παραγγελοῦντα τὴν
9 ταχίστην αὐτὸν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπαλλάττεσθαι. ὁ δὲ βασιλεύς, συμμίξαν-
τος αὐτῷ τοῦ ταμίου, γνοὺς τὴν τῆς συγκλήτου προαίρεσιν εἰς τέλος
10 ἀπεσιώπησεν, οὐδενὸς φήσας προσδεῖσθαι. καὶ δὴ τούτῳ τῷ τρόπῳ
11 συνέβη τὸν Εὐμένη κωλυθῆναι τῆς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβάσεως. συνηκο-
12 λουθήκει δὲ καὶ ἕτερόν τι πραγματικὸν τούτῳ τῷ διαβουλίῳ. μεγάλου
γὰρ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν ἐπικρεμαμένου κινδύνου τῇ βασιλείᾳ, προφανὲς
ἦν ὅτι διὰ τὸν σκυβαλισμὸν τοῦτον οἱ μὲν τοῦ βασιλέως σύμμαχοι ταπει-
νωθήσονται πάντες, οἱ δὲ Γαλάται διπλασίως ἐπιρρωσθήσονται πρὸς
13 τὸν πόλεμον. διὸ πάντῃ πάντως βουλόμενοι ταπεινοῦν αὐτὸν ἐπὶ ταύ-
την κατηνέχθησαν τὴν γνώμην.*

Liv. Periocha XLVI.

[ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur,] in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret.

H. Aliae legationes.

Pol. XXX, 19, 14—17 B.-W.; 20, 14—17 Hu.

14 *τούτων δὲ γινομένων ἔτι κατ᾽ ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, λοιπὸν ἡ σύγκλητος*

---

1 φαντασίᾳ Ursinus, φαντασίαν.
11 αὐτοὺς Bekker, αὐτοῖς.
14 κελεύσοντα Naber, κελεύοντα.
18 φήσας Reiske, φήσαντος.

---

9 lex] Polybius rectius: δόγμα; fortasse error epitomatori debetur.

Pol. XXX, 19, 13–17 B.-W.; 20, 13–17 Hu.

ἅπασιν τοῖς παραγεγονόσι κατὰ πρεσ-
15 βείαν — οὐ γὰρ ἦν οὔτε πόλις οὔτε
βασιλεὺς ὃς οὐκ ἀπεστάλκει πρεσ-
βείαν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὴν
συγχαρησομένην ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν
16 οἷς ἅπασιν οἰκείως ἀπήντησε καὶ
φιλανθρώπως πλὴν τῶν Ῥοδίων.
17 τούτους δὲ παρέπεμπε ποικίλας ἐμ-
φάσεις ποιοῦσα περὶ τοῦ μέλλοντος.
ἐπείχετο δὲ καὶ ⟨τὰ⟩ κατὰ τοὺς
Ἀθηναίους.

Diod. XXXI, 7, 1.

Exc. leg. g 20, de Boor p. 402.

Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἧκον εἰς Ῥώμην πάντοθεν οἱ πρεσβευταὶ συγχαρησόμενοι τοῖς γεγονόσι κατορθώμασιν. ἡ δὲ σύγκλητος φιλανθρώπως ἅπαντας ἀποδεχομένη καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἐπιεικεῖς διδοῦσα συντόμως ἑκάστους ἀπέλυσεν εἰς τὰς πατρίδας.

I. Athenienses.

Pol. XXX, 20 B.-W.; 21 Hu.

Exc. Urs. g 84, de Boor p. 331 s.

Ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι παρεγένοντο πρεσβεύοντες τὸ μὲν πρῶτον
2 ὑπὲρ τῆς Ἁλιαρτίων σωτηρίας, παρακουόμενοι δὲ περὶ τούτου
τοῦ μέρους ἐκ μεταθέσεως διελέγοντο περὶ Δήλου καὶ Λήμ-
νου καὶ τῆς τῶν Ἁλιαρτίων χώρας, εἰς ἑαυτοὺς ἐξαιτούμενοι τὴν κτῆσιν.
3 εἶχον γὰρ διττὰς ἐντολάς. οἷς περὶ μὲν τῶν κατὰ Δῆλον καὶ Λῆμνον
οὐκ ἄν τις ἐπιτιμήσειε διὰ τὸ καὶ πρότερον ἀντιπεποιῆσθαι τῶν νήσων
τούτων, περὶ δὲ τῆς τῶν Ἁλιαρτίων χώρας εἰκότως ἄν τις καταμέμψαιτο.
4 τὸ γὰρ πόλιν σχεδὸν ἀρχαιοτάτην τῶν κατὰ τὴν Βοιωτίαν ἐπταικυῖαν μὴ
συνεπανορθοῦν κατὰ πάντα τρόπον, τὸ δ' ἐναντίον ἐξαλείφειν, ἀφαιρου-
5 μένους καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας τῶν ἠκληρηκότων, δῆλον ὡς οὐ-
δενὶ μὲν ἂν δόξαι τῶν Ἑλλήνων καθήκειν, ἥκιστα δὲ τῶν ἄλλων Ἀθη-

8 τούτους Ursinus, τούτου.
10 ⟨τὰ⟩ addit Wielandt.

20-21 ἀφαιρουμένους Ursinus, ἀφορουμένους.

2-10 Ὅτι—πατρίδας.] Vide app. 1.
12-5 p. 64 Ὅτι—διαθέσιν.] Hanc eclogam arctissime cohaerere cum antecedenti monet Schweighaeuser. Apparet ex verbis ultimis illius eclogae comparatis cum argumento nostri fragmenti.

Pol. XXX, 20 B.-W.; 21 Hu.

6 ναίοις. τὸ γὰρ τὴν μὲν ἰδίαν πατρίδα κοινὴν ποιεῖν ἅπασιν, τὰς δὲ τῶν
ἄλλων ἀναιρεῖν, οὐδαμῶς οἰκεῖον ἂν φανείη τοῦ τῆς πόλεως ἤθους.
7 πλὴν ἥ γε σύγκλητος καὶ τὴν Δῆλον αὐτοῖς ἔδωκε καὶ τὴν Λῆμνον
⟨καὶ τὴν τῶν Ἁλιαρτίων χώραν⟩. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς Ἀθηναίους τοιαύ-
την ἔσχε διάθεσιν.
8 Exc. Mai. 132, Boissevain p. 197. Καὶ τὴν μὲν Λῆμνον καὶ τὴν Δῆλον κατὰ τὴν παροιμίαν τὸν
9 λύκον τῶν ὤτων ἔλαβον· πολλὰ γὰρ ὑπέμειναν δυσχρηστήματα
συμπλεκόμενοι τοῖς Δηλίοις· ἐκ δὲ τῆς τῶν Ἁλιαρτίων χώρας
ὄνειδος αὐτοῖς μᾶλλον ἢ καρπός τις συνεξηκολούθησεν.

J. Rhodiorum legationes.

Pol. XXX, 21 B.-W.; 22 Hu.

Exc. Urs.g. 85, de Boor p. 332. Ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεαίδητος εἰσελθὼν εἰς τὴν
2 σύγκλητον λόγους μὲν ἐποιήσατο περὶ τῆς συμμαχίας· ὑπερ-
θεμένης δὲ τῆς συγκλήτου τὸ διαβούλιον, οὗτος μὲν μετήλ-
λαξε τὸν βίον κατὰ φύσιν· ἔτη γὰρ εἶχε πλείω τῶν ὀγδοήκοντα· παρα-
3 γενομένων δὲ φυγάδων ἔκ τε Καύνου καὶ Στρατονικείας εἰς τὴν Ῥώμην
καὶ παρελθόντων εἰς τὴν σύγκλητον, ἐγένετο δόγμα Ῥοδίους ἐξάγειν τὰς
4 φρουρὰς ἔκ τε Καύνου καὶ Στρατονικείας. οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλόφρονα
καὶ Ἀστυμήδην λαβόντες ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ἀπέπλευσαν κατὰ σπου-
5 δὴν εἰς τὴν οἰκείαν, δεδιότες μὴ παρακούσαντες οἱ Ῥόδιοι περὶ τοῦ τὰς
φρουρὰς ἐξαγαγεῖν αὖθις ἄλλην ἀρχὴν ἐγκλημάτων ποιήσωσιν.

Exc. Urs.g. 86, de Boor p. 332 s. Ὅτι ἐξεπολέμησαν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον Κνώσιοι μετὰ Γορ-
τυνίων πρὸς τοὺς Ῥαυκίους καὶ συνθήκας ἐποιήσαντο πρὸς
ἀλλήλους ἐνόρκους μὴ πρότερον λύσειν τὸν πόλεμον πρὶν ἢ

---

4 καὶ—χώραν addit Wunderer collato § 9 et Strabone IX, 2, 30 C 411.
7 δυσχρηστήματα Geel, δυσκληρήματα Dindorf, quod apud Polybium non occurrit; praeterea *difficultates* melius hic quadrat quam *res adversae*, δυσχερήματα
10 Θεαίδητος Ullrich, θεαίτητος; vide p. 12, 1.
12-13 μετήλλαξε Ursinus, μετήλλαγξε.
15 Ῥοδίους Casaubonus, ῥοδίοις.
22 ἐνόρκους Ursinus, ἐν ὅρκοις.

6-9 καὶ—συνεξηκολούθησεν] Etiam haec cum antecedenti fragmento cohaerere ex argumentis patet.
10-19 Ὅτι—ποιήσωσιν] Hanc epitomam cum antecedenti (cf. p. 63) cohaerere docet Schweighaeuser.
20-11 p. 65 Ὅτι—παρόν.] De loco huius fragmenti vide app. XXV. Haec collocanda non sunt inter res Graeciae, ubi ea collocavit Buettner-Wobst in editione

Pol. XXX, 23 B.-W.; XXXI, 1 Hu.

2 κατὰ κράτος ἑλεῖν τὴν Ῥαῦκον. οἱ δὲ Ῥόδιοι κομισάμενοι τὰ περὶ τῶν
Καυνίων καὶ θεωροῦντες οὐ καταλήγουσαν τὴν ὀργὴν τῶν Ῥωμαίων,
ἐπειδὴ περὶ πάντων ἀκολούθως ταῖς ἀποκρίσεσιν ἐπειθάρχησαν, εὐθέως
τοὺς περὶ Ἀριστοτέλην πρεσβευτὰς καταστήσαντες ἐξέπεμπον εἰς τὴν
3 Ῥώμην, δόντες ἐντολὰς πειράζειν πάλιν περὶ τῆς συμμαχίας. οἳ καὶ παρα-
γενηθέντες εἰς τὴν Ῥώμην θερείας ἀκμαζούσης εἰσῆλθον εἰς τὴν σύγκλη-
τον καὶ παραυτίκα περὶ τοῦ πεπειθαρχηκέναι τὸν δῆμον τοῖς ἐπιταττομέ-
νοις διεσάφουν καὶ παρεκάλουν ὑπὲρ τῆς συμμαχίας, πολλοὺς καὶ
4 ποικίλους δια τι θέμενοι λόγους. ἡ δὲ σύγκλητος ἔδωκεν ἀπόκρισιν,
ἐν ᾗ τὴν μὲν φιλίαν παρεσιώπησε, περὶ δὲ τῆς συμμαχίας οὐκ ἔφη
καθήκειν αὐτῇ τοῦτο συγχωρεῖν Ῥοδίοις κατὰ τὸ παρόν.

II. RES GRAECIÆ.

Gaudium Peraeae.

Pol. XXX, 24 B.-W.; Hu.

Exc. Mai. 133, Boissevain p. 197.

24. Ὅμοιοι γὰρ ἦσαν οἱ τὴν Περαίαν κατοικοῦντες τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν ἀνελπίστως λελυμένοις, οἵτινες ἀπιστοῦντες τοῖς παροῦσι μείζω μὲν διαβαίνουσι τῆς κατὰ

2 Καυνίων Ursinus, καυνῶν.
6 θερείας Casaubonus, θερίας.
9 δια⟨τι⟩θέμενοι Naber, διαθέμενοι.
12 ἦσαν legit Boissevain addito „sic, non est εἰσιν."
14 διαβαίνουσι Geel, λαμβάνουσι Maius Heyse, .αμαγουσι vel .αβανουσι legit Boissevain.

sua neque inter res Rhodi, ut voluit Metzung p. 30, sed inter res Italiae, ut apparet ex §§ 3—4. Quod ad tempus attinet, cum Rhodii, quam primum potuerunt, societatem cum Romanis inire vellent (vide § 2 et c. 21, 4 B.-W.; 22, 4 Hu.), multo verisimilius est statim post vanam legationem hieme anni 167/6 in senatum introductam (cf. c. 19, 14 B.-W.; 20, 14 Hu. et c. 21, 1 B.-W.; 22, 1 Hu.) aestate eiusdem anni novam eorum legationem Romae adfuisse (hic § 3) quam sequentis anni aestate, quod placuit Hultschio in editione sua; cf. Niese III p. 195.

12-3 p. 66 Ὅμοιοι—ἐξηλλαγμένον.] Historia Peraeae cohaerens cum rebus Rhodi secundum normam Nisseni (p. 66 s.) in rebus Graeciae ponenda est. Quod attinet ad tempus, quamquam iam anno 168/7 libertas Rhodiorum imperio subiectis data est (cf. Pol. XXX, 5, 12), tamen fragmentum rebus Graeciae eiusdem anni inseren-

Pol. XXX, 24 B.-W.; Hu.

φύσιν κινήσεως, οὐ δοκοῦσι δὲ γινώσκεσθαι παρὰ τοῖς ἅπαντῶσιν οὐδὲ συνορᾶσθαι διότι λέλυνται σαφῶς, ἐὰν μή τι παράλογον ποιῶσι καὶ τῶν ἄλλων ἐξηλλαγμένον.

III. RES PERGAMI.

A. Crudelitas Galatarum.

Diod. XXXI, 13. Di.

Exc. Val. 278, Buettner-Wobst p. 281 s.

13. *Ὅτι ὁ τῶν βαρβάρων Γαλατῶν στρατηγὸς ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ γενόμενος καὶ συναθροίσας τοὺς αἰχμαλώτους πρᾶξιν ἐπετελέσατο βαρβαρικὴν καὶ παντελῶς ὑπερήφανον. τούς τε γὰρ τοῖς εἴδεσι καλλίστους καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀκμαιοτάτους καταστέψας ἔθυσε τοῖς θεοῖς, εἴ γέ τις τῶν θεῶν δέχεται τὰς τοιαύτας τιμάς· τοὺς δὲ ἄλλους πάντας κατηκόντισεν, πολλῶν μὲν ἐν αὐτοῖς γνωριζομένων διὰ τὰς προγεγενημένας ἐπιξενώσεις, οὐδενὸς δὲ διὰ τὴν φιλίαν ἐλεουμένου. καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν εἰ βάρβαροι παρ' ἐλπίδας κατορθώσαντες ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐχρήσαντο τοῖς εὐτυχήμασιν.*

---

7 *ἀκμαιοτάτους* Valesius, *ἀκμαιότατα*.
7-8 *καταστέψας* Wesseling, *καταστρέψασ*.
9 *πάντας κατηκόντισεν*] *πάντασ. . . . κατηκόντισεν.* an inserendum ἅμα? Boissevain. — *πολλῶν* Valesius, *πολλοῖσ*.

---

dum non est, cum fragmentum antecedens (Exc. Mai. 132, Boissevain p. 197) ex rebus Italiae anni 167/6 fluxerit; vide p. 64. Primi autem versus lectione (vide adn. crit.) concidit coniectura, quam protulit v. Gelder *Geschichte der alten Rhodier* p. 158 fragmentum partem putans orationis habitae, cum Calynda anno 163 a. Chr. n. Rhodiis reddita est.

4-12 *Ὅτι—εὐτυχήμασιν.*] Cum fragmentum, quod in Excerptis Valesianis antecedit (n. 277, Buettner-Wobst p. 281) ex rebus Italiae anni 167/166 sumptum sit (vide p. 49), verisimillimumque sit fragmentum, quod ibi secundum sequitur (n. 280, l.l. p. 282) ex rebus Syriae eiusdem anni fluxisse (vide p. 68), fragmentum nostrum et quod sequitur, quibus de Galatis et Eumene sermo est, item ex rebus Pergami eiusdem anni manasse necesse est. Unde patet hanc rem referendam non esse ad eam Galatarum seditionem, qua permotus Attalus anno 168/7 Romam venerat (cf. Pol. XXX, 1, 3; p. 1), ut Niese III, p. 199 et v. Gelder *Gallatarum res in Graecia et Asia gestae* p. 265 voluerunt, sed, ut vidit Staehelin *Geschichte der kleinasiatischen Galater*[2] p. 71, ad seditionem ortam, postquam Eumenes anno 167/6 inclementiam senatus expertus est; cf. Pol. XXX, 19, 12 B.-W.; 20, 12 Hu.

B. Sapientia Eumenis.

Diod. XXXI, 14. Di.

Exc. Val. 279. Buettner-Wobst p. 282.

14 Ὅτι ὁ Εὐμένης ξενολογήσας τά τε ὀψώνια ἅπασιν ἀπέδωκε καὶ δωρεαῖς ἐτίμησε καὶ ἐπαγγελίαις ἐψυχαγώγει πάντας, ἐκκαλούμενος τὴν εὔνοιαν, οὐχ ὁμοίως τῷ Περσεῖ. ἐκεῖνος γὰρ δισμυρίων Γαλατῶν παραγενομένων εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον, ἀπετρίψατο τὴν τηλικαύτην συμμαχίαν, ἵνα φείσηται τῶν χρημάτων ὁ δ' Εὐμένης οὐ λίαν εὐπορούμενος ξενολογῶν δωρεαῖς ἐτίμα τοὺς δυναμένους ⟨μάλιστα⟩ χρείας παρέχεσθαι. τοιγαροῦν ἐκεῖνος μὲν οὐ βασιλικὴν μεγαλοφροσύνην ἀλλ' ἰδιωτικὴν τοῦ τυχόντος ἀναλαβὼν μικροψυχίαν ἅμα τῇ βασιλείᾳ πάσῃ καὶ τὸν τηρηθέντα πλοῦτον ἐπεῖδεν αἰχμάλωτον, οὗτος δὲ τῆς νίκης πάντα δεύτερα τιθέμενος οὐ μόνον ἐκ μεγάλων κινδύνων ἐρρύσατο τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ τῶν Γαλατῶν ἔθνος ὑποχείριον ἐποιήσατο.

IV. RES SYRIÆ.

A. Ludi Antiochi.

Pol. XXX, 25, 1 B.-W.; XXXI, 3, 1 Hu.

a. Athen. V. 194ᶜ.	b. Athen. X, 439ᵇ.
25 (XXXI, 3) Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος βασιλεὺς ἀκούσας τοὺς ἐν Μακε-	ἐν δὲ τῇ πρώτῃ καὶ τριακοστῇ ὁ αὐτὸς Πολύβιός φησι συντελοῦντα

6 δ' Valesius, δὲ.
7 ⟨μάλιστα⟩ add. Salmasius in codicis lacuna.

1-12 Ὅτι—ἐποιήσατο] Cum ex adnotatione antecedenti sequatur, ut etiam hoc fragmentum ex rebus Pergami anni 167/6 fluxerit, apparet recte Staehelin *Geschichte der Kleinasiatischen Galater*[2] p. 71; 61, et viros doctos ibi laudatos hanc deditionem Galatarum referre ad seditionem eiusdem anni neque ad annum 183 a. Chr. n. eam pertinere, ut contenderunt Koepp *Rheinisches Museum* 40, 124 ss. et Pedroli *Il regno di Pergamo* p. 52.

13 Ὁ δ' αὐτὸς e.q.s.] Cum ludi Aemilii Pauli anno 168/7 acti sint (cf. p. 29), patet ludos Antiochi ad gloriam eorum superandam institutos quam primum post eos esse ponendos multoque verisimilius esse eos anno 167/6 celebratos esse, quam secundum Hultschii editionem anno 166/65. — ἐν—τριακοστῇ] vide app. XXV.

Pol. XXX, 25, 1 B.-W.; XXXI, 3, 1 Hu.

a. Athen. V, 194c.

δονίᾳ συντετελεσμένους ἀγῶνας ὑπὸ Αἰμιλίου Παύλου τοῦ Ῥωμαίων στρατηγοῦ βουλόμενος τῇ μεγαλουργίᾳ ὑπερᾶραι τὸν Παῦλον ἐξέπεμψε πρέσβεις καὶ θεωροὺς εἰς τὰς πόλεις καταγγελοῦντας τοὺς ἐσομένους ἀγῶνας ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ Δάφνης, ὡς πολλὴν γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων σπουδὴν εἰς τὴν ὡς αὐτὸν ἄφιξιν.

b. Athen. X, 439b.

αὐτὸν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ἀγῶνας ... συγκαλέσαι πάντας Ἕλληνας καὶ τῶν βουλομένων τοὺς πολλοὺς ἐπὶ τὴν θέαν.

Diod. XXXI, 16, 1 Di.

Exc. Val. 280, Buettner-Wobst p. 282.

16 Ὅτι ἔνιαι τῶν ἐπιβολῶν τοῦ Ἀντιόχου καὶ τῶν πράξεων βασιλικαὶ καὶ θαυμάσιαι τελέως ἦσαν, τινὲς δὲ πάλιν οὕτως εὐτελεῖς καὶ ληρώδεις ὥσθ' ὁλοσχερῶς ὑπὸ πάντων καταφρονεῖσθαι. συντελῶν γὰρ τοὺς ἀγῶνας πρῶτον μὲν ἐναντίαν τοῖς ἄλλοις βασιλεῦσιν ἔσχε προαίρεσιν. ἐκεῖνοι γὰρ αὔξοντες τὴν ἰδίαν βασιλείαν καὶ δυνάμεσι καὶ χρημάτων πλήθεσι, καθὸ οἷοί τ' ἦσαν ἐπεκρύπτοντο τὴν διαίρεσιν διὰ τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχήν· οὗτος δὲ τὴν ἐναντίαν λαβὼν διάθεσιν συνήγαγε σχεδὸν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης τοὺς ἐπιφανεστάτους ἄνδρας εἰς τὴν πανήγυριν, πάντα τὰ τοῦ βασιλείου μέρη διαφερόντως ἐκόσμησεν, εἰς ἕνα δὲ τόπον ἀθροίσας καὶ καθάπερ ἐπὶ σκηνὴν ἀναβιβάσας τὴν βασιλείαν ἅπασαν ἐποίησε μηδὲν ἀγνοεῖν τῶν περὶ αὐτόν.

3-4 *μεγαλουργίᾳ*] *μεγαλοεργικιδωρεᾶι* in cod. A ex glossa ortum, *μεγαλοδωρίᾳ* Casaubonus (*μεγαλοδωρεᾷ*), sed *magnificentia*, non *liberalitas* hic postulatur.

9-10 *τῶν βουλομένων τοὺς πολλοὺς*] *κρατεῖν βουλόμενον τοῦ Παύλλου* Hultsch, *τῶν πολλῶν τοὺς βουλομένους* Meineke.

---

19 *βασιλείου* Salmasius, *βασιλέως*.

---

8 *Δάφνης*] Daphne prope Antiochiam sita est (vide iuxta versum 1b).

11-21 *Ὅτι—αὐτόν.*] Cum fragmentum, quod sequitur (Exc. Val. 281, Buettner-Wobst p. 282 s.) ex enarratione ludorum desumptum sit, hanc eorum reprehensionem narrationem ipsam praecessisse apparet.

Pol. XXX, 25, 2—14 B.W.; XXXI, 3, 2—14 Hu. =
Athen. V, 194c—195f.

2 ἀρχὴν δ' ἐποιήσατο τῆς πανηγύρεως τὴν πομπείαν οὕτως ἐπιτελεσθεῖσαν.
3 καθηγοῦντό τινες Ῥωμαϊκὸν ἔχοντες καθοπλισμὸν ἐν θώραξιν ἁλυσιδωτοῖς,
ἄνδρες ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις πεντακισχίλιοι· μεθ' οὓς Μυσοὶ πεντα-
4 κισχίλιοι. συνεχεῖς δ' ἦσαν Κίλικες εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθω-
5 πλισμένοι τρισχίλιοι, χρυσοῦς ἔχοντες στεφάνους. ἐπὶ δὲ τούτοις Θρᾷκες
τρισχίλιοι καὶ Γαλάται πεντακισχίλιοι. τούτοις ἐπέβαλλον Μακεδόνες δισ-
μύριοι καὶ χαλκάσπιδες πεντακισχίλιοι, ἄλλοι δὲ ἀργυράσπιδες, οἷς ἐπη-
6 κολούθει μονομάχων ζεύγη διακόσια τετταράκοντα. τούτων κατόπιν ἦσαν
ἱππεῖς Νισαῖοι μὲν χίλιοι πολιτικοὶ δὲ τρισχίλιοι, ὧν οἱ μὲν πλείους ἦσαν
7 χρυσοφάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι, οἱ δ' ἄλλοι ἀργυροφάλαροι. μετὰ δὲ
τούτους ἦσαν οἱ λεγόμενοι Ἑταῖροι ἱππεῖς· οὗτοι δὲ ἦσαν εἰς χιλίους,
8 πάντες χρυσοφάλαροι. τούτοις συνεχὲς ἦν τὸ τῶν Φίλων σύνταγμα, ἴσον
καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὸν κόσμον. ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπίλεκτοι χίλιοι,
οἷς ἐπηκολούθει τὸ καλούμενον ἄγημα, κράτιστον εἶναι δοκοῦν σύστημα
9 τῶν ἱππέων, περὶ χιλίους. τελευταία δ' ἦν ἡ κατάφρακτος ἵππος, οἰκείως
τῇ προσηγορίᾳ τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐσκεπασμένων τοῖς ὅπλοις·
10 ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. πάντες δ' οἱ προειρημένοι εἶχον
11 πορφυρᾶς ἐφαπτίδας, πολλοὶ δὲ καὶ διαχρύσους καὶ ζῳωτάς. ἐπὶ δὲ
τούτοις ἑξίππα μὲν ἦν ἑκατόν, τέθριππα δὲ τετταράκοντα, ἔπειτα ἐλε-
φάντων ἅρμα καὶ συνωρίς. καθ' ἕνα δὲ εἵποντο ἐλέφαντες διεσκευασμένοι
τριάκοντα καὶ ἕξ.
12 Τὴν δ' ἄλλην πομπὴν λέγειν ἐστὶ δυσέφικτον, ὡς ἐν κεφαλαίῳ δὲ
λεκτέον. ἔφηβοι μὲν γὰρ ἐπόμπευσαν εἰς ὀκτακοσίους, χρυσοῦς ἔχοντες
στεφάνους, βόες δ' εὐτραφεῖς περὶ χιλίους, θεωρίδες δὲ βραχὺ λείπουσαι
13 τριακοσίων, ἐλεφάντων δὲ ὀδόντες ὀκτακόσιοι. τὸ δὲ τῶν ἀγαλμάτων
πλῆθος οὐ δυνατὸν ἐξηγήσασθαι· πάντων γὰρ τῶν παρ' ἀνθρώποις λεγο-
μένων ἢ νομιζομένων θεῶν ἢ δαιμόνων, προσέτι δὲ ἡρώων εἴδωλα
14 διήγετο, τὰ μὲν κεχρυσωμένα, τὰ δ' ἠμφιεσμένα στολαῖς διαχρύσοις. καὶ

4 συνεχεῖς δ' ἦσαν Κίλικες Dindorf, συνεχεῖς ἦσαν· κίλικες δ'.
6-7 δισμύριοι καὶ χαλκάσπιδες πεντακισχίλιοι, ἄλλοι δὲ ἀργυράσπιδες] δισμύριοι καὶ χαλκάσπιδες πεντακισχίλιοι ⟨οἱ μὲν χρυσάσπιδες⟩ ἄλλοι δὲ ἀργυράσπιδες Reiske. δισμύριοι ⟨χρυσάσπιδες μὲν μύριοι⟩ καὶ χαλκάσπιδες πεντακισχίλιοι, ⟨οἱ⟩ δὲ ἄλλοι ἀργυράσπιδες Kaibel.
9 Νισαῖοι Casaubonus, πισαῖοι.
19 τετταράκοντα] τετρακόσια Reiske.
20 διεσκευασμένοι Schweighaeuser (cf. p. 198b), διεσκεδασμένοι.
24 θεωρίδες Casaubonus, θεωρία
28 διήγετο] παρήγετο Kaibel.

Pol. XXX, 25—27 B.W.; XXXI, 3—5 Hu. =
Athen. V, 194^{e}—195^{f}.

πᾶσι τούτοις οἱ προσήκοντες μῦθοι κατὰ τὰς παραδεδομένας ἱστορίας ἐν
15 διασκευαῖς πολυτελέσι παρέκειντο. εἵπετο δ' αὐτοῖς καὶ Νυκτὸς εἴδωλον
16 καὶ Ἡμέρας, Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ, καὶ Ἠοῦς καὶ Μεσημβρίας. τὸ δὲ
τῶν χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων πλῆθος οὕτως ἄν τις ὑπονοήσειεν
ὅσον ἦν· ἑνὸς γὰρ τῶν φίλων, Διονυσίου τοῦ ἐπιστολιαγράφου, χίλιοι
παῖδες ἐπόμπευσαν ἀργυρώματα ἔχοντες, ὧν οὐδὲν ἔλαττον' ὁλκὴν εἶχεν
17 δραχμῶν χιλίων. βασιλικοὶ δὲ παῖδες παρῆλθον ἑξακόσιοι χρυσώματα
ἔχοντες. ἔπειτα γυναῖκες ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις ἔρραινον, εἰς δια-
18 κοσίας. ταύταις δ' ἑξῆς ἐπόμπευον ἐν χρυσόποσι μὲν φορείοις ὀγδοή-
κοντα γυναῖκες, ⟨ἐν⟩ ἀργυρόποσι δὲ πεντακόσιαι καθήμεναι, πολυτελῶς
19 διεσκευασμέναι. καὶ τῆς μὲν πομπῆς τὰ ἐπιφανέστατα ταῦτα ἦν.

26 (XXXI, 4) Ἐπιτελεσθέντων δὲ τῶν ἀγώνων καὶ μονομαχιῶν καὶ κυνηγεσίων κατὰ τριάκονθ' ἡμέρας, ἐν αἷς τὰς θέας συνετέλει, πέντε μὲν τὰς πρώτας ἐν τῷ γυμνασίῳ πάντες ἐκ χρυσῶν ὁλκείων ἠλείφοντο κρο-
2 κίνῳ μύρῳ. ἦν δὲ ταῦτα πεντεκαίδεκα, καὶ κινναμωμίνου τὰ ἴσα καὶ ναρδίνου. παραπλησίως δὲ καὶ ταῖς ἑξῆς εἰσεφέρετο τήλινον, ἀμαράκινον, ἶρινον, πάντα διαφέροντα ταῖς εὐωδίαις. ἔστρωτο δὲ εἰς εὐωχίαν ποτὲ μὲν χίλια τρίκλινα, ποτὲ δὲ χίλια πεντακόσια μετὰ τῆς πολυτελεστάτης διασκευῆς. ὁ δὲ

Athen. X, 439^{b-d}.

καὶ πλείστων παραγινομένων ἐν τοῖς γυμνασίοις, πάντας ἐκ χρυσῶν ὁλκείων ἤλειφε κροκίνῳ μύρῳ καὶ κινναμωμίνῳ καὶ ναρδίνῳ καὶ ἀμαρακίνῳ καὶ ἰρίνῳ καὶ συγκαλῶν αὐτοὺς εἰς εὐωχίαν ποτὲ μὲν χίλια τρίκλινα ποτὲ δὲ χίλια πεντακόσια συνεπλήρου μετὰ πολυτελεστάτης κατασκευῆς. καὶ ὁ

Diod. XXXI, 16, 2 Di.
Exc. Val. 281, Buettner-Wobst p. 282 s.

Ὅτι τοὺς πολυτελεῖς ἀγῶνας καὶ τὴν θαυμαστὴν πανήγυριν ἐκτελέσας ὁ Ἀντίοχος πάντας τοὺς πρὶν ὑπερέβαλεν. ὁ δὲ δι' αὐτοῦ

28 πρὶν Valesius, πρὴν.

17 ὁλκείων Ursinus, ὁλκίων. 21 ἶρινον Casaubonus, ειρινον.

17 ὁλκείων Ursinus, ὁλκίων. 21 ἰρίνῳ vide iuxta apud Athenaeum, κλιρίνωι.

5 ἐπιστολιαγράφου Casaubonus, ἐπιστολαγράφου.
10 ⟨ἐν⟩ add. Meineke.

Diod. XXXI, 16, 2 Di.

χειρισμὸς πολλῆς εὐτελείας καὶ καταφρονήσεως ἦν οἰκεῖος. παρέτρεχε γὰρ παρὰ τὴν πομπὴν ἱππάριον ἔχων εὐτελές, καὶ τοὺς μὲν προάγειν κελεύων τοὺς δὲ ἐπέχειν, ἄλλους δὲ ὡς ἔτυχε διατάττων· ὥστε εἴ τις ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ διάδημα, μηδένα τῶν ἀγνοούντων πιστεῦσαι τοῦτον εἶναι τὸν βασιλέα τὸν τῶν ὅλων κύριον, ὁρῶντα μηδ' ὑπηρέτου μετρίου φαντασίαν ἔχοντα. ἐν δὲ τοῖς πότοις αὐτὸς ἐφιστάμενος ταῖς εἰσόδοις οὓς μὲν εἰσῆγεν οὓς δε ἀνέκλινεν, καὶ τοὺς διακόνους τοὺς τὰς παραθέσεις φέροντας διέταττεν. ἀκολούθως δὲ τούτοις προσιὼν τοῖς εὐωχουμένοις, εἰ τύχοι, ποτὲ μὲν ἐκάθιζεν, ποτὲ δὲ προσανέπιπτε. καὶ ποτὲ μὲν ἀποτιθέμενος τὸ ποτή-

4 πομπὴν Valesius collato Athenaeo, σιωπὴν.

11 μηδένα] μηδέν' ἂν v. Herwerden, sed vide Kuehner-Gerth II, 2[3] § 393, 1.

21-22 φέροντας] εἰσφέροντας v. Herwerden, sed Athenaeus X, 439[b-d] plura mutans non valet contra Diodori et Athenaei V, 104[c]—105[f] consensum.

Pol. XXX, 25—27 B.-W.; XXXI, 3—5 Hu.

a. Athen. V, 194[c]—195[f].

χειρισμὸς ἐγίνετο τῶν πραγμάτων δι' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως· ἵππον γὰρ ἔχων εὐτελῆ παρέτρεχε παρὰ τὴν πομπήν, τοὺς μὲν προάγειν κελεύων τοὺς δὲ ἐπέχειν.

κατὰ δὲ τοὺς πότους αὐτὸς ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος οὓς μὲν εἰσῆγεν οὓς δ' ἀνέκλινε, καὶ τοὺς διακόνους δὲ τοὺς τὰς παραθέσεις φέροντας αὐτὸς εἰσῆγε. καὶ περιπορενόμενος

οὗ μὲν προσεκάθιζεν, οὗ δὲ προσανέπιπτε· καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν

19 εἰσῆγεν Kaibel collato imperfecto iuxta apud Athen. X, 439[b-d] et Diodorum, εἰσῆγαγε.

23 εἰσῆγε Polybii videtur, non διέταττεν iuxta apud Diodorum.

b. Athen. X, 439[b].

χειρισμὸς τῆς διακονίας δι' αὐτοῦ ἐγίνετο.

κατὰ γὰρ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος οὓς μὲν εἰσῆγεν οὓς δ' ἀνέκλινεν. καὶ τοὺς διακόνους δὲ τοὺς τὰς παραθέσεις εἰσφέροντας αὐτὸς εἰσῆγε. καὶ περιπορευόμενος

οὗ μὲν προσεκάθιζεν οὗ δὲ προσανέπιπτε. καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν

23 εἰσῆγε vide iuxta apud Athen. V, 194[c]—195[f].

Diod. XXXI, 16, 2 Di.

ριον, ποτὲ δὲ ῥίπτων τὸν ψωμὸν ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο καὶ περιῄει πάντα τὸν πότον, προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς καὶ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων. καὶ δή ποτε προκοπτούσης ἐπὶ πολὺ τῆς ἑστιάσεως καὶ τῶν πλειόνων ἤδη κεχωρισμένων, ἧκεν ὑπὸ τῶν μίμων εἰσφερόμενος περικεκαλυμμένος. τεθεὶς δὲ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῶν συμπαιζόντων, μετὰ ταῦτα τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ἀνεπήδα γυμνὸς καὶ τοῖς μίμοις προσπαίζων ὠρχεῖτο τῶν ὀρχήσεων τὰς γέλωτα καὶ χλευασμὸν εἰωθυίας ἐπισπᾶσθαι, ὡς πάντας αἰσχυνθέντας ἐπὶ

1 *ῥίπτων* Salmasius, *νίπτων*. 2 *ψωμὸν* Salmasius, *ψομὸν*. 4 *πότον* Valesius collato Athenaeo, *τόπον*. 5-6 *ὀρθὸς* Valesius, *ὀρθῶσ δὲ*. 13-14 *εἰσφερόμενος* Dindorf, *ἐκφερόμενοσ*. 22 *γέλωτα* Salmasius, *γέλωτασ*.

Pol. XXX, 25—27 B.-W.; XXXI, 3—5 Hu.

a. Athen. V, 194c—195f.

ψωμόν, ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο καὶ περιῄει τὸν πότον, προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων. προϊούσης δ' ἐπὶ πολὺ τῆς συνουσίας καὶ πολλῶν ἤδη κεχωρισμένων, ὑπὸ τῶν μίμων ὁ βασιλεὺς εἰσεφέρετο ὅλος κεκαλυμμένος καὶ εἰς τὴν γῆν ἐτίθετο ὡς εἷς ὢν δῆτα τῶν μίμων. καὶ τῆς συμφωνίας προκαλουμένης, ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο καὶ ὑπεκρίνετο μετὰ τῶν γελωτοποιῶν ὥστε πάντας αἰσχυνομένους

b. Athen. X, 439b-d.

ψωμόν, ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο καὶ περιῄει τὸν πότον προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων. καὶ ὑπὸ τῶν μίμων εἰσεφέρετο ὅλος συγκεκαλυμμένος καὶ ἐτίθετο εἰς τὴν γῆν ὡς εἷς ὢν τῶν μίμων καὶ τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ὁ βασιλεὺς ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο καὶ προσέπαιζε τοῖς μίμοις, ὥστε πάντας αἰσχύνεσθαι. [τοι-

17-18 *προκαλουμένης*] *προσκαλουμένης* cf. iuxta apud Athen. V, 194c—195f.

24-3 p. 73 *τοιαῦτα—ἀπαιδευσία*] Hisce suis paucis verbis Athenaeus complectitur, quae leguntur apud Diodorum p. 73, 2—20 *καὶ—ἐστιν*.

Diod. XXXI, 16, 2 Di.

τοῖς πραττομένοις φεύγειν ἐκ τοῦ πότου, καὶ ἕκαστον τῶν ἀπηντηκότων ἐπὶ τὴν πανήγυριν, ὅτε μὲν εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς χορηγίας ἐμβλέψαι καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ πομπείαις οἰκονομίαν καὶ διάταξιν τῶν ὅλων, καταπλήττεσθαι καὶ θαυμάζειν καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασιλείαν, ὅτε δὲ εἰς αὐτὸν ἀτενίσαι καὶ τὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων κατεγνωσμένον, ἀπιστεῖν, εἰ περὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν τοσαύτην ἀρετὴν καὶ κακίαν ὑπάρξαι δυνατόν ἐστιν.

3 ἕκαστον Valesius, ἕκαστος.
14 ἀτενίσαι Dindorf, ἀτενίσαι.

Pol. XXX, 25—27 B.-W.; XXXI, 3—5 Hu.

a. Athen. V, 194[c]—195[f].

φεύγειν.

ταῦτα δὲ πάντα συνετελέσθη ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐνοσφίσατο, παρασπονδήσας τὸν Φιλομήτορα βασιλέα παιδίσκον ὄντα, ⟨τὰ⟩ δὲ καὶ τῶν φίλων συμβαλλομένων. ἱεροσυλήκει δὲ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν.

26 ⟨τὰ⟩ add. Musurus.

b. Athen. X, 439[b-d].

αὖτα ἀπεργάζεται τοὺς ταλαιπώρους ἡ πρὸς τῇ μέθῃ ἀπαιδευσία.]

B. Legatio Ti. Gracchi.

Pol. XXX, 27 B.-W.; XXXI, 5 Hu.

Exc. Urs. 87, de Boor p. 333.

Ὅτι μετὰ τὴν συντέλειαν τῶν ἀγώνων, ἄρτι τούτων γεγονότων, ἧκον οἱ περὶ τὸν Τεβέριον πρεσβευταί, κα-
2 τασκόπων ἔχοντες τάξιν. οἷς οὕτως ἐπιδεξίως ἀπήντησεν Ἀντίοχος καὶ φιλοφρόνως, ὥστε μὴ οἷον τοὺς περὶ τὸν Τεβέριον ὑποπτεῦσαί τι περὶ αὐτοῦ πραγματικὸν ἢ παρατριβῆς ἔμφασιν ἔχον ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀλλὰ καὶ τῶν λεγόντων τι τοιοῦτον καταγινώσκειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κατὰ τὴν ἀπάν-
3 τησιν φιλανθρωπίας· ὅς γε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῆς αὐλῆς παρεχώρησε τοῖς πρεσβευταῖς, μικροῦ δὲ καὶ τοῦ διαδήματος κατὰ τὴν ἐπίφασιν, καίπερ οὐκ ὢν τῇ προαι-
4 ρέσει τοιοῦτος, ἀλλὰ τοὐναντίον ⟨ἀλλοτριώτατα διακείμενος πρὸς Ῥωμαίους⟩.

4 Τεβέριον] Hanc formam, cum et in inscriptionibus (cf. Beulé *l' Acropole d' Athènes* I, 305) et per dittographiam apud Polybium III, 69, 7. 11; 70, 1. 6; 72, 1; 75, 1 inveniatur, omnibus locis restituendam esse monet Dindorf *Jahrbücher für classische Philologie* 1869 p. 125 s.; cf. Dittenberger *Hermes* 1872 p. 134.

19-21 ⟨ἀλλοτριώτατα—Ῥωμαίους⟩ add. Schweighaeuser collato Diodoro iuxta.

Diod. XXXI, 17 Di.

Exc. Val. 282, Buettner-Wobst p. 283 s.

Ὅτι τούτων συντελεσθέντων ἧκον οἱ τοῦ Γράκχου πρεσβευταὶ κατασκεψόμενοι τὴν βασιλείαν. οἷς ὁ βασιλεὺς ὡμίλησε φιλοφρόνως, ὥστε μηδὲν ὑποπτεῦσαι περὶ αὐτοῦ πραγματικὸν ἢ διαφορᾶς ἔμφασιν ἔχον τῆς δοκούσης ὑποικουρεῖν ἐκ τῆς κατὰ τὴν Αἴγυπτον γενομένης προσκοπῆς. οὐκ ἦν ⟨δὲ⟩ τῇ προαιρέσει τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀλλοτριώτατα διέκειτο πρὸς Ῥωμαίους.

1-2 συντελεσθέντων Valesius, συνελθόντων.
10 ἔχον Salmasius, ἔχων.
12 προσκοπῆς Wesseling, προκοπῆς.
18 ⟨δὲ⟩ add. Valesius.

10-12 τῆς δοκούσης—προσκοπῆς.] Haec Polybio, contra quae in Excerpto Ursiniano leguntur (10-11 ἐκ—Ἀλεξάνδρειαν), eclogario deberi videntur; verba enim ὑποικουρεῖν et προσκοπή Polybii valde propria sunt.

V. RES ÆGYPTI.

Seditio Dionysii.

Diod. XXXI, 15ª Di.

Exc. de Insidiis 26, de Boor p. 198 s.

Ὅτι τῶν φίλων Πτολεμαίου Διονύσιος ὁ καλούμενος Πετοσάραπις ἐπεχείρησεν ἐξιδιοποιεῖσθαι τὰ πράγματα· παρὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ μεγάλους κινδύνους περιέστησεν. ἰσχύων γὰρ μάλιστα τῶν περὶ τὴν αὐλὴν καὶ πάντων Αἰγυπτίων προέχων, ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον κινδύνους κατεφρόνησε τῶν βασιλέων ἀμφοτέρων διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν. προσποιηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου παρακεκλῆσθαι πρὸς φόνον ἐμφύλιον, διέδωκε λόγον εἰς τὰ πλήθη, φάσκων ἐπιβουλεύεσθαι τὸν νεώτερον Πτολεμαῖον ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ. συνδραμόντος δὲ τοῦ πλήθους εἰς τὸ στάδιον, καὶ πάντων παροξυνθέντων ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐπιχειρεῖν ἀνελεῖν μὲν τὸν πρεσβύτερον, ἐγχειρίσαι δὲ τῷ νεωτέρῳ τὴν βασιλείαν, ἀπαγγελθείσης δὲ τῆς ταραχῆς εἰς τὴν αὐλήν, ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελφὸν ἀπελογεῖτο μετὰ δακρύων, μὴ πιστεύειν τῷ τὴν βασιλείαν ἐπιχειροῦντι σφετερίσασθαι, καὶ τῆς ἀμφοτέρων ἡλικίας καταπεφρονηκότι. εἰ δ' ἔτι διστάζων τῇ διανοίᾳ φοβῆται, παραλαμβάνειν αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ τὸ διάδημα καὶ τὴν ἀρχήν. ταχὺ δὲ τοῦ μειρακίου τὸν ἀδελφὸν ἀπολύοντος τῆς ὑποψίας, ἀμφότεροι βασιλικὰς ἀναλαβόντες στολὰς ἐξῆλθον εἰς τὸ πλῆθος, φανερὸν ποιοῦντες πᾶσιν, ὡς ὁμονοοῦσιν. ὁ δὲ Διονύσιος ἀποτυχὼν τῆς ἐπιβολῆς ἐκποδὼν ἑαυτὸν ἐποίησε· καὶ τὸ μὲν πρῶτον διαπεμπόμενος ἔπειθε τῶν στρατιωτῶν τοὺς οἰκείους ἀποστάσεως κοινωνεῖν τῶν ἐλπίδων, εἶτα εἰς Ἐλευσὶν ἀναχωρή-

2 Πετοσάραπις Mueller, πετοσαράτης.
6-7 πρεσβυτέρου edd., πρεσβύτου.
10 ἀνελεῖν edd., ἀνελει (sine accentu).
20 εἰς Ἐλευσὶν Mueller, εἰσελεῦσιν.

1-7 p. 76 Ὅτι—βουλομένους] Cum teste Porphyrio (apud Eusebium p. 162 Schoene; cf. Niese III p. 209) fratres ab anno Philometoris XII usque ad eiusdem annum XVI', i.e. ab Olymp. 152, 3 usque ad Olymp. 153, 4 (170—165 a. Chr. n.) ambo iunctim regnaverint crimenque hoc Dionysii tantum concordia fratrum iam suspecta struendum fuerit, fragmentum nostrum ad finem communis imperii collocandum est. Cum autem res Aegypti a Polybio in fine cuiusque anni enarrentur (cf. Nissen p. 66 s.), fragmento sequenti (*de ins.* n. 27), quod de rebus Syriae anni 166/165 agit (vide p. 78), impedimur, quominus ultra annum 167/6 progrediamur.

Diod. XXXI, 15ª Di.

σας προσεδέχετο τοὺς νεωτερίζειν προαιρουμένους, καὶ τῶν ταραχωδῶν στρατιωτῶν ἀθροισθέντων εἰς τετρακισχιλίους. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπ' αὐτοὺς στρατεύσας καὶ νικήσας καὶ τοὺς μὲν ἀνελὼν τοὺς δὲ διώξας, συνηνάγκασε τὸν Διονύσιον γυμνὸν διανήξασθαι τὸ ῥεῖθρον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν ἀναχώρησιν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ποιησάμενον ἀνασείειν τὰ πλήθη πρὸς ἀπόστασιν. δραστικὸς δ' ὢν καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς τετευχὼς παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ταχὺ πολλοὺς ἔσχε τοὺς κοινοπραγεῖν βουλομένους.

OLYMP. 153, 3.

I. RES ITALIÆ.

Galatarum legati.

Pol. XXX, 28 B.-W.; XXXI, 2 Hu.

Exc. Urs.[a] 88, de Boor p. 333.

28 (XXXI, 2) Ὅτι τοῖς παρὰ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Γαλατῶν πρεσβευταῖς συνεχώρησαν τὴν αὐτονομίαν μένουσιν ἐν ταῖς ἰδίαις κατοικίαις καὶ μὴ στρατευομένοις ἐκτὸς τῶν ἰδίων ὅρων.

II. RES GRAECIÆ.

Odium in Callicratem atque Andronidam.

Pol. XXX, 29 B.-W.; 23 Hu.

Exc. Urs.[a] 89, de Boor p. 333.

29 (23) Ὅτι κατὰ τὴν Πελοπόννησον, παραγενομένων τῶν πρεσβευτῶν καὶ διασαφούντων τὰ κατὰ τὰς ἀποκρίσεις, οὐκέτι θόρυβος ἦν, ἀλλ' ὀργὴ καὶ μῖσος ἐκφανὲς πρὸς τοὺς περὶ τὸν Καλλικράτην.

2 Exc. Val. 101, Roos p. 185.

Ὅτι ⟨τὸ μέγεθος⟩ τοῦ περὶ Καλλικράτην μίσους καὶ Ἀνδρωνίδαν καὶ τοὺς λοιποὺς ⟨τοὺς⟩ ὁμογνώμονας τούτων
3 οὕτως ἄν τις τεκμήραιτο. τῆς γὰρ τῶν Ἀντιγονείων πανηγύρεως ἐν τῷ Σικυῶνι συντελουμένης, καὶ τῶν βαλανείων ἁπάντων ἐχόντων τάς τε κοινὰς μάκτρας καὶ πυέλους ταύταις παρακειμένας, εἰς ἃς οἱ κομψότεροι
4 τῶν ἀνθρώπων εἰώθασι κατ' ἰδίαν ἐμβαίνειν, εἰς ταύτας ὅτε τις καθείη τῶν περὶ τὸν Ἀνδρωνίδαν καὶ Καλλικράτην, οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν ἐφεστώ-

---

8 ⟨τὸ μέγεθος⟩ add. Reiske.
9 ⟨τοὺς⟩ add. Dindorf.
12 μάκτρας Reiske, μακρασ (sine accentu).
13 εἰς ταύτας Reiske, εἰσταύταισ. — καθείη Schweighaeuser, καθεῖη.

1-3 Ὅτι—ὅρων] Hoc fragmentum, a quo annus novus incipit, cum ad res Italiae narratio redeat (cf. Nissen p. 66), libro XXX attribuendum esse ex eo apparet, quod Excerptum Ursinianum[a] sequens (n. 89, de Boor p. 333) arctissime cohaeret cum Excerpto Valesiano 101, Roos p. 185, quod teste codice ex libro XXX sumptum est (cf. app. XXV; Metzung p. 11).
4-7 Ὅτι—Καλλικράτην; 8-9 p. 78 Ὅτι—προειρημένων] Vide adn. antec.

Pol. XXX, 29 B.-W.; 23 Hu.

των ἔτι καθιέναι, πρὶν ἢ τὸν βαλανείτην τὸ μὲν ὑπάρχον ὕδωρ ἀφεῖναι 5 *πᾶν, ἕτερον δὲ καθαρὸν ἐγχέαι. τοῦτο δ' ἐποίουν, ὑπολαμβάνοντες* 6 *ὡσανεὶ μιαίνεσθαι καθιέντες εἰς ταὐτὸ τοῖς προειρημένοις ὕδωρ. τοὺς δὲ συριγμοὺς τοὺς ἐν ταῖς κοιναῖς πανηγύρεσι τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς χλευασμούς, ὅτε τις ἐπιβάλοιτο κηρύττειν τινὰ τῶν προειρημένων, οὐδ'* 7 *ἂν ἐξηγήσαιτο ῥᾳδίως οὐδείς. ἐθάρρει δὲ καὶ τὰ παιδάρια κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐκ τῶν διδασκαλείων ἐπανάγοντα κατὰ πρόσωπον αὐτοὺς προδότας ἀποκαλεῖν. τοιαύτη τις ὑπέδραμε προσκοπὴ καὶ μῖσος κατὰ τῶν προειρημένων.*

III. RES SYRIÆ.

Antiochus Artaxiam devincit.

Diod. XXXI, 17ª Di.

Exc. de Indidiis 27, de Boor, p. 199.

Ὅτι Ἀρταξίας, ὁ τῆς Ἀρμενίας βασιλεύς, ἀποστὰς Ἀντιόχου, πόλιν ἔκτισεν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ, καὶ δυνάμεις ἁδρὰς συνήγαγεν. ὁ δὲ Ἀντίοχος ἰσχύων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὡς οὐδεὶς τῶν ἄλλων βασιλέων, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτὸν καὶ νικήσας ἠνάγκασε ποιεῖν τὸ προσταττόμενον.

---

1 *βαλανείτην* thesauri Stephanei editores Angli, *βαλανίτην*. — *ἀφεῖναι* Bekker, *ἀφιέναι*.
3 *ὡσανεὶ* Valesius, *ὡς ἂν εἰ*.
5 *ἐπιβάλοιτο* Reiske, *ἐπιβάλοι*.
8 *τῶν* Valesius, *τόν*.
10 *Ἀρταξίας* Mueller collatis Strabone XI, p. 528, Appiano *Syr.* 45. 66, Polybio XXV, 2, 12 B.-W.; Hu., Diodoro XXXI, 22, *Ἀρτάξης*.

10-14 *Ὅτι—προσταττόμενον.*] Cum aestate vel autumno anni 166 a. Chr. n. Antiochus ierit in expeditionem, qua haec victoria parta est (cf. Niese III p. 216), patet eventus belli anno 166/5 enarratos esse; cf. Niese III p. 217.
De App. *Syr.* 45. 66 vide app. XXVI.

IV. RES ÆGYPTI.

Seditio in Ægypto.

Diod. XXXI, 17ᵇ Di.

Exc. de Insidiis 28, de Boor, p. 199 s.

Ὅτι πάλιν ἄλλη κίνησις συνέστη κατὰ τὴν Θηβαΐδα, ἐμπεσούσης ὁρμῆς τοῖς πλήθεσι πρὸς ἀπόστασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς Πτολεμαῖος ἀναζεύξας ἐπ' αὐτοὺς μετὰ πολλῆς δυνάμεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη τῆς Θηβαΐδος ῥᾳδίως προσηγάγετο· τῆς δὲ καλουμένης Πανῶν πόλεως βεβηκυίας ἐπί τινος ἀρχαίου χώματος, καὶ δοκούσης ὀχυρᾶς εἶναι ἐκ δυσπροσίτου, συνέδραμον εἰς ταύτην οἱ πρακτικώτατοι τῶν ἀφεστηκότων. Πτολεμαῖος δὲ ⟨καίπερ⟩ τήν τε ἀπόνοιαν ἐν⟨νοήσας⟩ Αἰγυπτίων καὶ τοῦ τόπου τὴν ὀχυρότητα, συνίστατο πολιορκίαν καὶ πᾶσαν κακοπάθειαν ὑπομείνας ἐκράτησε τῆς πόλεως· καὶ κολάσας τοὺς αἰτίους ἐπανῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

4 τῆς δὲ Mueller, καὶ τῆς.
5 Πανῶν—τινος edd. πάνων πόλεως βεβηκίαν σιτινος.
7 ⟨καίπερ⟩ add. Mueller. — ἐν⟨νοήσας⟩ suppl. idem.

1-10 Ὅτι—Ἀλεξάνδρειαν.] Quamquam hoc fragmentum (n. 28) arctissime cohaerere videtur cum eo, quod secundum antecedit ex rebus anni 167/6 petitum (vide supra p. 75), tamen, ne cum eo coniungamus intercedente fragmento n. 27, ex rebus Syriae anni 166/5 (vide p. 78) desumpto, prohibemur.

OLYMP. 153, 4.

I. RES ITALIÆ.

A. Legationes Prusiae et Asianorum.

Pol. XXX, 30 B.-W.; XXXI, 6 Hu.	Liv. Periocha XLVI.
Exc. Urs. 90, de Boor p. 333 s. 30 (XXXI, 6) Ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην παραγεγονότων πρεσβευτῶν πλειόνων καὶ ἑτέρων, ἐπιφανεστάτων δὲ παρὰ μὲν Ῥοδίων τῶν περὶ Ἀστυμήδην, παρὰ δὲ τῶν Ἀχαιῶν τῶν περὶ Εὐρέαν καὶ Ἀναξίδαμον καὶ Σάτυρον, παρὰ δὲ Προυσίου τῶν περὶ Πύθωνα, τούτοις ἐχρημάτισεν	
2 ἡ σύγκλητος. οἱ μὲν οὖν παρὰ τοῦ Προυσίου κατηγορίαν ἐποιοῦντ' Εὐμένους τοῦ βασιλέως, φάσκοντες	legati Prusiae regis questi sunt de Eumene,

5-6 Ἀστυμήδην Ursinus, ἀστυμίδην.
11 ἐποιοῦντ' Benseler, ἐποιοῦντο.

1 Ὅτι e.q.s.] Excerptis Ug. 90. 91, de Boor p. 333—337, narratione ad res Italiae redeunte iam annus tertius Olympiadis 153 absolutus est, novoque anno quarto haec fragmenta attribuenda sunt. Nec tamen n. 92, de Boor p. 337, quamquam itidem agit de rebus Italiae, ad eundem hunc annum referre licet. Tiberius enim, qui Cammanos subegit Ti. Sempronius Gracchus est, pater tribuni plebis, qui consul primum anno 177 a. Chr. n. post legatus missus, ut res Asiae inspiceret (supra p. 74), anno 163 a. Chr. n. iterum consul factus Ligures habuit provinciam (cf. Liv. *per.* XLVI v. 15). Cammani eidem sunt, qui Κομμακυοί vel Κομακυοί audiunt apud Ptolemaeum II, 10, 5, *Comani* apud Plinium III, 36, habitantque inter Massiliam et Nicaeam in ore Ligustica; cf. Metzung p. 11. Igitur a fragmento Ug. 92 novus incipit annus, qui primus est novae Olympiadis 154, exorditurque ex more Polybiano, de quo supra dictum est (p. 1), novus liber, i.e. liber XXXI. Quocum optime congruit, quod legatio C. Sulpicii (Gali) de qua idem hoc fragmentum n. 92 post agit, teste Excerpto Valesiano 102, Roos p. 185 ex libro XXXI est desumptum (cf. p. 77). Ceterum ne sumamus Excerpta quoque Ug. 90 et 91 anno primo Olympiadis 154 libroque XXXI Polybii attribui debere, hoc obstare videtur, quod legatio Rhodiorum societasque cum eis iuncta, de qua maior pars Exc. Ug. 90 agit, teste periocha Livii XLVI anno 164 a. Chr. n. tribuenda est, cum in ea sequatur mentio lustri hoc anno conditi.

Pol. XXX, 30 B.-W.; XXXI, 6 Hu.

αὐτῶν τέ τινα χωρία παραιρεῖσθαι τὸν Εὐμένη καὶ τῆς Γαλατίας οὐκ ἀφίστασθαι τὸ παράπαν οὐδὲ πειθαρχεῖν τοῖς τῆς συγκλήτου δόγ-
3 *μασιν, ἀλλὰ τοὺς τὰ σφέτερα μὲν φρονοῦντας σωματοποιεῖν, τοὺς δὲ τὰ Ῥωμαίων αἱρουμένους καὶ βουλομένους πολιτεύεσθαι τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν ἀκολούθως κατὰ πάντα τρόπον ἐλαττοῦν.*

Liv. Periocha XLVI.

quod fines suos popularetur, dixeruntque eum conspirasse cum Antiocho adversus populum Romanum.

4 *ἦσαν δέ τινες πρεσβευταὶ καὶ παρὰ τῶν τῆς Ἀσίας πόλεων, οἳ κατηγόρουν τοῦ βασιλέως, ἔμφασιν ποιοῦντες τῆς πρὸς τὸν Ἀντίοχον κοινοπραγίας.*
5 *ἡ δὲ σύγκλητος διακούσασα τῶν κατηγορούντων οὔτ᾽ ἀπέρριπτε τὰς διαβολὰς οὔτ᾽ ἐξέφαινε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, ἀλλὰ συνετήρει παρ᾽ ἑαυτῇ,*
6 *διαπιστοῦσα καθόλου τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίοχον· τοῖς γε μὴν Γαλάταις ἀεί τι προσετίθει καὶ συνεπίσχυε περὶ τῆς ἐλευθερίας.*

B. Rhodiorum Societas cum Romanis.

Pol. XXX, 31 B.-W.; XXXI, 7 Hu.

31 (XXXI, 7) *Μετὰ δὲ ταῦτα προσκαλεσαμένη τοὺς Ῥοδίους διήκουε*
2 *τούτων. ὁ δ᾽ Ἀστυμήδης εἰσελθὼν μετρίως ἔστη καὶ βέλτιον ἢ κατὰ τὴν*
3 *πρὸ ταύτης πρεσβείαν· ἀφέμενος γὰρ τοῦ κατηγορεῖν ἄλλων ὥρμησεν*

5 *μὲν* transponit post *τοὺς* Dindorf, sed cf. Kuehner-Gerth II, 2³ p. 267.
18 *προσκαλεσαμένη* Ursinus, *προσκαλεσάμενοι*.
20 *ἔστη* cf. XXXIII, 6. 3 B.-W.; XVIII, 33. 4 B.-W.

1 p o p u l a r e t u r] Ad crimen exasperandum hac voce Livius verbum *παραιρεῖσθαι* vertere videtur.

10-12 d i x e r u n t q u e—R o m a n u m.] Hoc Polybius (§ 4) tradit de Asianis: *ἔμφασιν ποιοῦντες τῆς πρὸς τὸν Ἀντίοχον κοινοπραγίας.*

18 De verbis Polybii XXX, 30, 7—8 B.-W. (XXXI, 6, 7—8 Hu.) *οἱ δὲ περὶ τὸν Τεβέριον—φιλανθρωπίᾳ* in Excerpto U[g] 91, de Boor p. 336 post *ἀκληρούντων* (XXX, 32, 10 B.-W.; XXXI, 8, 10 Hu.) exstantibus, quae huc a Schweighaeusero perperam transposita sunt, vide suo loco, p. 85.

Pol. XXX, 31 B.-W.; XXXI, 7 Hu.

ἐπὶ τὸ παραιτεῖσθαι, καθάπερ οἱ μαστιγούμενοι τὰς πληγάς, φάσκων
ἱκανοῖς προστίμοις περιπεπτωκέναι τὴν πατρίδα καὶ μείζοσι τῆς ἁμαρτίας.
4 *καὶ προσθέμενος ἐξηγεῖτο τὰς ἐλαττώσεις, κεφαλαιωδῶς διεξιών, πρῶτον*
μὲν ὅτι Λυκίαν καὶ Καρίαν ἀπολωλέκασιν, εἰς ἣν ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐδαπά-
νησαν χρημάτων ἱκανὸν πλῆθος, τριττοὺς πολέμους ἀναγκασθέντες πολε-
μεῖν αὐτοῖς, νυνὶ δὲ προσόδων ἐστέρηνται πολλῶν ὧν ἐλάμβανον παρὰ
5 *τῶν προειρημένων. „ἀλλ' ἴσως" ἔφη „ταῦτα μὲν ἔχει λόγον· καὶ γὰρ*
ἐδώκαθ' ὑμεῖς αὐτὰ τῷ δήμῳ, μετὰ χάριτος ⟨διὰ⟩ τὴν εὔνοιαν, καὶ
ἀφανίζοντες αὐτὰ κατὰ λόγον ἐδοκεῖτε τοῦτο πράττειν, ἐμπεσούσης τινὸς
6 *ὑποψίας καὶ διαφορᾶς ὑμῖν. ἀλλὰ Καῦνον δήπου διακοσίων ταλάντων*
ἐξηγοράσαμεν παρὰ τῶν Πτολεμαίου στρατηγῶν καὶ Στρατονίκειαν ἐλά-
7 *βομεν ἐν μεγάλῃ χάριτι παρ' Ἀντιόχου καὶ Σελεύκου· καὶ παρὰ*
τούτων τῶν πόλεων ἀμφοτέρων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα τῷ δήμῳ
8 *πρόσοδος ἔπιπτε καθ' ἕκαστον ἔτος. τούτων ἁπασῶν ἐστερήμεθα τῶν*
9 *προσόδων, θέλοντες πειθαρχεῖν τοῖς ὑμετέροις προστάγμασιν. ἐξ ὧν*
μείζονα φόρον ἐπιτεθείκατε τοῖς Ῥοδίοις τῆς ἀγνοίας ἢ Μακεδόσι τοῖς
διὰ παντὸς πολεμίοις ὑμῖν ὑπάρξασι. τὸ δὲ μέγιστον σύμπτωμα τῆς πόλεως·
10 *καταλέλυται γὰρ ἡ τοῦ λιμένος πρόσοδος, ὑμῶν Δῆλον μὲν ἀτελῆ*
πεποιηκότων, ἀφῃρημένων δὲ τὴν τοῦ δήμου παρρησίαν, δι' ἧς καὶ ⟨τὰ⟩
κατὰ τὸν λιμένα καὶ τἆλλα πάντα τῆς πόλεως ἐτύγχανε τῆς ἁρμοζούσης
11 12 *προστασίας. ὅτι δὲ τοῦτ' ἔστιν ἀληθὲς οὐ δυσχερὲς καταμαθεῖν· τοῦ γὰρ*

6 *προσόδων* Ursinus, *πρόσοδον.*
8 ⟨*διὰ*⟩ add. Hultsch.
9 *ἀφανίζοντες* Schweighaeuser (de hiatu cf. Buettner-Wobst *Jahrbücher für classische Philologie* 1889 p. 689 s.), *χαρίζοντες.*
12 *καὶ*] *τοῦ* Niebuhr, vide infra.
19 ⟨*τὰ*⟩ add. Ursinus.

12 *παρ' Ἀντιόχου καὶ Σελεύκου*] Indicari videntur Seleucus Callinicus et Antiochus Hierax a fere 242—fere 239 iunctim regnantes Rhodiisque, qui eos in bello cum Ptolemaeo Euergete gesto adiuverant, ut verisimile est, beneficio obligati; cf. Beloch *Griechische Geschichte* III, 2 p. 455 s., v. Gelder *Geschichte der alten Rhodiër* p. 110 s. Antiochus Soter contra et Seleucus filius regnique consors nihil habuerunt, quoad scimus, cur urbem demum conditam Rhodiis concederent; (Beloch l.l.). Qui autem cum Niebuhrio *καὶ* in *τοῦ* mutato Liviique libro XXXVIII, 18, 20 nisus haec de Antiocho Magno dicta vult, has ob res errat, quod apud Livium de regionibus, quae iam diu in Rhodiorum possessione erant, sermo est, nec Antiochus Magnus, Philippi, qui tum Stratoniceam in dicione habuit, socius, hanc urbem dono dare poterat; cf. Beloch l.l., v. Gelder p. 197 s. Praeterea· *Στρατονίκειαν ἐλάβομεν παρ' Ἀντιόχου* vix dici poterat de urbe, in cuius expugnatione Antiochus tantum auxiliatus est.

Pol. XXX. 31 B.-W.; XXXI. 7 Hu.

ἐλλιμενίου κατὰ τοὺς ἀνώτερον χρόνους εὑρίσκοντος ἑκατὸν μυριάδας
δραχμῶν, νῦν εὕρηκε πεντεκαίδεκα μυριάδας, ὥστε καὶ λίαν, ὦ ἄνδρες
Ῥωμαῖοι, τὴν ὑμετέραν ὀργὴν ἧφθαι τῶν κυρίων πόρων τῆς πόλεως.
13 εἰ μὲν ⟨οὖν⟩ συμβεβήκει πάνδημον γεγονέναι τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν
ἀλλοτριότητα τοῦ δήμου, τάχ᾿ ἴσως ἐδοκεῖτε καὶ ὑμεῖς εὐλόγως ἐπίμονον
14 καὶ δυσπαραίτητον ἔχειν τὴν ὀργήν· εἰ δὲ σαφῶς ἴστε παντάπασιν ὀλίγους
γεγονότας αἰτίους τῆς τοιαύτης ἀλογίας, καὶ τούτους ἅπαντας ἀπολωλότας
15 ὑπ᾿ αὐτοῦ τοῦ δήμου, τί πρὸς τοὺς μηδὲν αἰτίους ἀκαταλλάκτως ἔχετε,
καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἶναι δοκοῦντες πρᾳότατοι καὶ
16 μεγαλοψυχότατοι; διόπερ, ὦ ἄνδρες, ἀπολωλεκὼς ὁ δῆμος τὰς προσό-
δους, τὴν παρρησίαν, τὴν ἰσολογίαν, ὑπὲρ ὧν τὸν πρὸ τοῦ χρόνον πᾶν
17 ἀναδεχόμενος διατετέλεκεν, ἀξιοῖ καὶ δεῖται πάντων ὑμῶν, ἱκανὰς ἔχων
πληγάς, λήξαντας τῆς ὀργῆς διαλυθῆναι καὶ συνθέσθαι τὴν συμμαχίαν,
ἵνα γένηται τοῦτο συμφανὲς ἅπασιν ὅτι τὴν μὲν ὀργὴν ἀποτέθεισθε τὴν
πρὸς Ῥοδίους, ἀνακεχωρήκατε δ᾿ ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς αἵρεσιν καὶ φιλίαν.
18 τούτου γὰρ χρείαν ἔχει νῦν ὁ δῆμος, οὐ τῆς διὰ τῶν ὅπλων καὶ
στρατιωτῶν συμμαχίας." ταῦτα μὲν οὖν καὶ τούτοις παραπλήσια διαλεχ-
θεὶς Ἀστυμήδης ἐδόκει πρεπόντως τοῖς καιροῖς πεποιῆσθαι τοὺς λόγους·
19 πλεῖστά γε μὴν συνήργησαν τοῖς Ῥοδίοις πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς συμμαχίας
20 οἱ περὶ τὸν Τεβέριον ἄρτι παραγεγονότες. οὗτοι γὰρ ἀπομαρτυρήσαντες
πρῶτον μὲν πᾶσιν τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασι πεπειθαρχηκέναι τοὺς
Ῥοδίους, ἔπειτα πάντας τοὺς αἰτίους τῆς ἀλλοτριότητος κατακεκρίσθαι

2 *εὕρηκε* Boissevain, *εὑρίσκει* Bekker, *εὑρήκατε*; vide comment.
3 *πόρων* Naber, *τόπων*.
4 *μὲν* Ursinus, *μὴ*. — ⟨*οὖν*⟩ add. Schweighaeuser.
5 *ταχ᾿* Buettner-Wobst, *τάχα*. — *καὶ*] *κἂν* Buettner-Wobst (*Jahrbücher für classische Philologie* 1889 p. 682 et 689) praeter necessitatem.
12 *ἀναδεχόμενος* Ursinus, *ἀναδεχόμενοι*.
14 *συμφανὲς* Buettner-Wobst, *ἀμφανέσ*.
20 *Τεβέριον* vide p. 74, 4.

2 *εὕρηκε*] v. Gelder *Geschichte der alten Rhodiër* p. 156 portorii fructum tanto opere diminutum esse haud credibile ducens Hultschii coniecturam *ἀφῃρήκατε* amplectitur. At ipsa Polybii verba § 16 (*ἀπολωλεκὼς ὁ δῆμος τὰς προσόδους*) permagnam iacturam fecisse Rhodios indicant; nec, si paulo tantum plus quam septimam redituum portorii partem amisissent Rhodii, nescisset ipse Astymedes tam parvum damnum ad misericordiam senatus movendam vix quidquam valere; (cf. Beloch *Griechische Geschichte* III, 1, p. 308).

Pol. XXX, 31 B.W.; XXXI, 7 Hu.

θανάτου παρ᾽ αὐτοῖς, ἥττησαν τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ ἐποιήσαντο τὴν πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν.

Liv. Periocha XLVI.

societas cum Rhodiis deprecantibus iuncta est.

C. Legatio Achaeorum.

Pol. XXX, 32 B.-W.; XXXI, 8 Hu.

Exc. Urs. 91, de Boor p. 336.

32 (XXXI, 8) *Ὅτι μετά τινα χρόνον εἰσῆλθον οἱ παρὰ τῶν*
Ἀχαιῶν πρέσβεις, ἔχοντες ἐντολὰς ἀκολούθως ταῖς ἀποκρί-
2 *σεσιν, αἷς πρότερον ἔλαβον· αὗται δ᾽ ἦσαν διότι θαυμάζουσιν*
πῶς, ὑπὲρ ὧν αὐτοὶ κεκρίκασι, περὶ τούτων αὐτοὺς παρακαλοῦσιν κρίνειν.
3 *διὸ τότε παρῆσαν οἱ περὶ τὸν Εὐρέαν, πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐμφανίζοντες*
διότι τὸ μὲν ἔθνος οὔτε δικαιολογουμένων ἀκήκοε τῶν κατῃτιαμένων
4 *οὔτε κρίσιν οὐδεμίαν πεποίηται περὶ αὐτῶν, τὴν δὲ σύγκλητον ἀξιοῖ*
πρόνοιαν ποιήσασθαι τῶν ἀνθρώπων, ἵνα κρίσεως τύχωσι καὶ μὴ κατα-
5 *φθαρῶσιν ἄκριτοι, καὶ μάλιστα μὲν αὐτὴν ἐξετάσασαν διασαφῆσαι τοὺς*
ἐνόχους ὄντας τοῖς ἐγκλήμασιν· εἰ δὲ διὰ τοὺς περισπασμοὺς αὐτὴ μὴ
δύναται τοῦτο ποιῆσαι, τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπιτρέψαι περὶ τοῦ πράγματος, οἵ
6 *πειράσονται μισοπονήρως χρήσασθαι τοῖς αἰτίοις. ἡ δὲ σύγκλητος δια-*
κούσασα τῶν πρεσβευτῶν, ἀκολούθως ταῖς ἐντολαῖς διαλεγομένων, καὶ
7 *δυσχρηστοῦσα διὰ τὸ πανταχόθεν ἐξελέγχεσθαι· τό τε γὰρ κρίνειν οὐκ*
ἐνόμιζεν αὐτῇ καθήκειν, τό τε χωρὶς κρίσεως ἀπολύειν τοὺς ἄνδρας
8 *πρόδηλον ἔχειν ἐδόκει τὸν ὄλεθρον τοῖς φίλοις αὐτῶν· — διόπερ ἀναγκαζο-*
μένῃ καὶ βουλομένη παρελέσθαι καθόλου τὴν ἐλπίδα τῶν πολλῶν ὑπὲρ
τῆς τῶν κατεχομένων σωτηρίας, ἵνα συμμύσαντες πειθαρχῶσιν ἐν μὲν
Ἀχαΐᾳ τοῖς περὶ τὸν Καλλικράτην, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πολιτεύμασι τοῖς
9 *δοκοῦσιν εἶναι Ῥωμαίων, ἔγραψαν ἀπόκρισιν τοιαύτην, ὅτι ἡμεῖς οὐχ*
ὑπολαμβάνομεν συμφέρειν οὐδὲ τοῖς ὑμετέροις δήμοις τούτους τοὺς

---

8 *ἀρχῆς* Casaubonus, *αὐτῆσ*.

9 *δικαιολογουμένων* Casaubonus, *δικαιολογούμενον*. — *κατῃτιαμένων* Bekker, *κατῃτιωμένων*.

13 *περισπασμοὺς* Ursinus, *περισπασαμένους*. — *αὐτὴ* Ursinus, *αὐτῇ*.

19 *διόπερ*] aut ab epitomatore orationem in brevius contractam esse aut post parenthesin pauca intercidisse putat Hultsch; an forte anacoluthon ipsius Polybii?

21 *συμμύσαντες* Casaubonus, *συμμίξαντεσ*.

23 Ῥωμαίων] *φίλοις* addit Reiske, *οἰκείοις* Hultsch, sed comparat XXVIII, 5, 1 Buettner—Wobst.

24 *οὐδέ* de Boor, *οὔτε*.—*ὑμετέροις* Ursinus, *ἡμετέροισ*.

Pol. XXX, 32 B.-W.; XXXI, 8 Hu.

10 ἄνδρας ἐπανελθεῖν εἰς οἶκον. ταύτης δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἐκπεσούσης, οὐ μόνον περὶ τοὺς ἀνακεκλημένους ἐγένετό τις ὁλοσχερὴς ἀθυμία καὶ παράλυσις τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς Ἕλληνας ὡσανεὶ κοινόν τι πένθος, ἅτε δοκούσης τῆς ἀποκρίσεως ὁλοσχερῶς ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τῶν ἀκληρούντων.

D. Legatio Tiberii.

Pol. XXX. 30, 7—8 B.-W.; XXXI, 6, 7—8 Hu.

7 οἱ δὲ περὶ τὸν Τεβέριον ἥκοντες ἀπὸ τῆς πρεσβείας οὐδὲν περιττότερον ἠδυνήθησαν οὔτ' αὐτοὶ διαλαβεῖν οὔτε τῇ συγκλήτῳ διασαφῆσαι περὶ τῶν κατὰ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίοχον, ἧπερ ἃ καὶ πρότερον ὄντες ἐν
8 τῇ Ῥώμῃ διελάμβανον. οὕτως αὐτοὺς οἱ βασιλεῖς ἐξετέμοντο τῇ κατὰ τὴν ἀπάντησιν φιλανθρωπίᾳ.

---

6 Τεβέριον vide p. 74.
8 ἧπερ Ursinus, ἤπερ.
10 φιλανθρωπίᾳ Ursinus, φιλανθρωπίαν.

6-10 οἱ—φιλανθρωπίᾳ.] Licet horum verborum transpositio, quam proposuit Schweighaeuser, post XXX, 30, 6 B.W. (XXXI, 6, 6 Hu.) (vide supra p 81, 18) per se verisimillima videri possit, tamen probanda non est, quamquam probata ab omnibus editoribus. Primum enim haud facile explices, quo modo hic error in codicibus nasci potuerit, tum verba, quae transposita hac parte iam uno tenore legerentur, non cohaerent. ((10) ταύτης δὲ τῆς ἀποκρίσεως ἐκπεσούσης, οὐ μόνον περὶ τοὺς ἀνακεκλημένους ἐγένετό τις ὁλοσχερὴς ἀθυμία καὶ παράλυσις τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς Ἕλληνας ὡσανεὶ κοινόν τι πένθος, ἅτε δοκούσης τῆς ἀποκρίσεως ὁλοσχερῶς ἀφαιρεῖσθαι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τῶν ἀκληρούντων (11) κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα διαγγελθείσης τῆς ἀποκρίσεως τῆς τοῖς Ἀχαιοῖς δεδομένης ὑπὲρ τῶν κατῃτιαθέντων, τὰ μὲν πλήθη συνετρίβη ταῖς διανοίαις, καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμεν τοὺς ἀνθρώπους, (12) οἱ δὲ περὶ τὸν Χάροπα καὶ Καλλικράτην καὶ πάντες οἱ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως προεστῶτες μετέωροι πάλιν ἐγενήθησαν.) Nam cum § 10 (XXX, 32 B.-W.; XXXI, 8 Hu.) iam commotio animorum depingitur senatus responso in vulgus edito exorta, § 11 idem repititur. Quod si quis contendere vellet § 10 dolorem depingi, quo afficerentur legati Graecorum ceterique Graeci Romae et in Italia consistentes, § 11 statum animorum in Graecia ipsa, respondendum est ne Polybium quidem, quamvis prolixo et verboso stilo utatur, postquam simpliciter scripsisset ταύτης τῆς ἀποκρίσεως ἐκπεσούσης et δοκούσης τῆς ἀποκρίσεως ὁλοσχερῶς ἀφαιρεῖσθαι κ.τ.λ., statim § 11 dicere potuisse διαγγελθείσης τῆς ἀποκρίσεως τῆς τοῖς Ἀχαιοῖς δεδομένης ὑπὲρ τῶν κατῃτιαθέντων. Igitur statuendum videtur totam hanc pericopen (οἱ δὲ περὶ τὸν

II. RES GRAECIA.

Commotio in Graecia.

Pol. XXX, 32, 11—12 B.-W.; XXXI, 8, 11—12 Hu.

11 *κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα διαγγελθείσης ⟨τῆς⟩ ἀποκρίσεως τῆς τοῖς Ἀχαιοῖς*
δεδομένης ὑπὲρ τῶν καταιτιαθέντων, τὰ μὲν πλήθη συνετρίβη ταῖς δια-
12 *νοίαις, καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμεν τοὺς ἀνθρώπους, οἱ δὲ περὶ*
τὸν Χάροπα καὶ Καλλικράτην καὶ πάντες οἱ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως
προεστῶτες μετέωροι πάλιν ἐγενήθησαν.

---

1 ⟨τῆς⟩ add. Schweighaeuser.
4 Χάροπα Schweighaeuser, χάροπον.

Τεβέριον—πάλιν ἐγενήθησαν novum esse fragmentum, quod, quia, ut saepe factum est, omissa vocula ὅτι in archetypo scriptum esset, a librario saec. XVI cum fragmento autecedenti male coniungeretur; nisi credere mavis non semel, sed bis errasse librarium, inde a verbis κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα quoque in archetypo novum incepisse fragmentum; (Boissevain).

1-5 κατὰ—ἐγενήθησαν.] Vide adnotationem antecedentem.

APPENDICES.

I. D i o d. XXXI, 7 D i n d. 9—10 B e k k e r.] Hoc caput duo fragmenta continet: Exc. Urs.[g] 20 et 21, de Boor p. 402, ex quibus prius tantum (c. 7, 1 Dind; 9 Bekk.) secundum Nissenum huic Polybii loco inserendum est (Nissen p. 339), de altero nihil affirmatur. Attamen neutrum ex Polybio XXX, 1—3 fluxit, quamquam ét Bekkerus ét Dindorfius utrumque ante sententiam Aemilii Pauli (c. 8, 12 Dind; c. 14 Bekk.) positum rebus Italiae anni 168/167 attribuunt; sententia enim Aemilii Pauli = Pol. XXX, 14 B.-W.; 15 Hu. in rebus Graeciae anni 168/167 invenitur. Quod ad Urs.[g] 20 attinet, eius quidem exordii vestigia quaedam Livius et XLV, 19, 1 *(inter multas regum gentiumque et populorum legationes* e.q.s.) et c. 20, 4 (*Inter multas Asiae Graeciaeque legationes* e.q.s.) servasse videtur, quae verba tamen cum priore loco ante legationem Attali, altero ante legationem Rhodiorum legantur, Exc. Urs.[g] 20 apud Polybium aut c. 1—3 (legatio Attali) aut c. 3—4 (legatio Rhodiorum) inserendum foret nec *post* legationem Rhodiorum, ut in edendo Diodoro fecerunt Dindorf et Bekker. At revera desumptum est ex Polybii libro XXX, 19, 15 B.-W. (20, 15 Hu.); vide p. 63. Fragmenti Urs.[g] 21 verba tam similia sunt Polybii libro XXXI, 9, ut inde derivatum esse ipse Dindorfius[2] p. 632 adnotet.

Dindorfium antea et Bekkerum in errorem induxisse videtur ordo excerptorum Ursinianorum ex utroque legationum titulo a primo editore mixtim, ut notum est, edita.

In codicibus cum se excipiant tituli Urs[g]

n. 19 de Boor = Diod. XXXI, 5, 3
n. 20 „ „ = „ XXXI, 7, 1
n. 21 „ „ = „ XXXI, 7, 2
n. 22 „ „ = „ XXXI, 23

exque titulo Urs.[r] unicum tantum fragmentum supersit = Diod. XXXI, 15, 2, haec ita edidit Ursinus:

Urs.[g] 19 [= Diod. XXXI, 5, 3 (ex Pol. XXX, 4, 5)
Urs.[g] 20 = „ XXXI, 7, 1 („ „ XXX, 20, 15)

Urs.^{g} 21 = Diod. XXXI, 7, 2 (ex Pol. XXXI, 9)
Urs.^{r} 1 = „ XXXI, 15, 2 („ „ XXX, 19, 1—7)
Urs.^{g} 22 = „ XXXI, 23 („ „ XXXII, 1)]

Iam quia et Urs.^{g} 20 et Urs.^{r} 1 ex Polybii libro XXX desumpta erant, consentaneum videbatur Urs.^{g} 21 quoque, quod intermedium erat, eodem libro tribuere, et quia Urs.^{g} 20, ut vidimus, perperam capiti 3 libri huius tricesimi attribuerant, Urs.^{g} 21 quoque eodem fere loco collocandum censuerunt.

II. Liv. XLV, 20, 4—25, 4 Inter—permanerent.] Haec capita ex Polybio hausta non sunt, ut apparet ex ordine argumentorum, ex argumentis ipis, ex verbis narrationis. Nam, *a.* Polybius XXX, 4, 1 *duas* legationes novit, quarum principes sunt: prioris *Philocrates*, alterius *Philophron* et *Astymedes*, Livius *unam* tantum, cuius principes sunt *Philocrates* et *Astymedes*. *b.* Multo gravior, quam apud Polybium (c. 4, 3), angor Rhodiorum apud Livium (c. 20, 5 ss.) describitur fuse exponentem, qua de re primo in veste candida visi sint Rhodii, at postea sordidam sumpserint, quam vestis mutationem postea demum enarrat Polybius (§ 5). *c.* Multa habet Livius (c. 21) de novo maloque exemplo et a praetore et a tribunis plebis (quorum nomina quoque affert) dato, multo brevior est Polybius (c. 4, 4). *d.* Orationem apud Livium (c. 22—24) sive Astymedis sive alius Rhodii legati (fortasse Philocratis) esse putas, neutrius verba a Polybio uberius reddita esse verisimile est; cf. p. 9. *e.* Polyb. XXX, 4, 2. 7. 8 deest apud Livium, contra Liv. c. 25, 1—3 apud Polybium.

III. Pol. XXX, 6—9 Ὅτι-καιρούς.] Schweighaeuser Polybium (c. 6, 5) cum Livio (XLV, 31, 4) comparans hanc eclogam libro XXX Polybii rebusque anni 168 167 in Italia gestis attribuit; sed multo melius Livii locus ad Pol. c. 10, 2 ss. refertur (vide p. 24 s.; Metzung p. 7 ss.). Livius, porro, l.l. de rebus Italiae 168 167 non agit; iam enim caput 26 initium rerum Graeciae eius anni continet. Quia autem omnia, quae capitibus 6—9 de Polyarato narrantur, optime anno 169/168 gesta esse possunt, nec quicquam est, cur non ea, ut ceteras eiusdem anni res, libro XXIX tradita putemus, recte Metzung l.l. et eum secutus v. Gelder *Geschichte der alten Rhodier* p. 153, hanc eclogam libro illi attribuunt. Codex autem Peirescianus tantum abest, ut huic opinioni adversatur, ut eam potius affirmare videatur. Fragmento enim, quod praecedit, n. 97, p. 179 Roos, in codice antepositum est

λόγος κη et recte libro XXVIII attribuitur, fragmenta autem 99, 100, 101 ex libro XXX desumpta sunt, ut hoc fragmentum, quod est n. 98, nostro iure libro XXIX attribuere liceat. Postremo verba *περίστασις* et *μεταβολή* capitis 6, 2 ad rerum statum Persei cladi proximum spectare videntur.

IV. Plut. *Aem. Paul.* c. 28.] Cf. Nissen p. 303, qui satis dubius *„c. 28 scheint aus Polybius zu stammen."* Sed accurata comparatio cum Schwarzio p. 49 ss. facere cogit. Haec sunt verba Plutarchi (§ 1. 2) cum Livio comparanda:

ἐκ τούτου τὴν μὲν στρατιὰν πρὸς ἀνάπαυσιν, αὐτὸν δὲ πρὸς θέαν τῆς Ἑλλάδος ἔτρεψε καὶ διαγωγὴν ἔνδοξον ἅμα καὶ φιλάνθρωπον. ἐπιὼν γὰρ ἀνελάμβανε τοὺς δήμους καὶ τὰ πολιτεύματα καθίστατο καὶ δωρεὰς ἐδίδου ταῖς μὲν σῖτον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ, ταῖς δ' ἔλαιον. τοσοῦτον γὰρ εὑρεθῆναί φασιν ἀποκείμενον, ὥστε τοὺς λαμβάνοντας καὶ δεομένους ἐπιλιπεῖν πρότερον ἢ καταναλωθῆναι τὸ πλῆθος τῶν εὑρεθέντων. ἐν δὲ Δελφοῖς ἰδὼν κίονα μέγαν τετράγωνον ἐκ λίθων λευκῶν συνηρμοσμένον, ἐφ' οὗ Περσέως ἔμελλε χρυσοῦς ἀνδριὰς τίθεσθαι, προσέταξε τὸν αὑτοῦ τεθῆναι· τοὺς γὰρ ἡττημένους τοῖς νικῶσιν ἐξίστασθαι χώρας προσήκειν.

E quibus *καὶ διαγωγὴν—φιλάνθρωπον* (2) nec apud Livium inveniuntur nec apud alium quemquam. Quod ad 3—7 *ἐπιὼν—εὑρεθέντων*, loquitur quidem Livius de copia rerum et vilitate annonae et de donis privatis, civitatibus, gentibus datis, verum c. 33, 4 demum *post* ludos Amphipoli actos; contra Plutarchus agit de frumento oleoque in ipsa Graeciae peragratione civitatibus dato. Nec quod Plutarchus tradit de Delphis a Paulo visitatis cum Polybii ipsius fragmento vel cum Livio congruit. Columnas (plurali numero) non novit Plutarchus, contra unam, quam habet, quadriangulam et e lapide factam perhibet, in qua aurеam Perseus statuam collocaturus fuisset. Postremo verbis 9—10 *τοὺς γὰρ—προσήκειν* Plutarchus Aemilium Paulum arrogantissimum facit, qualem Polybius nusquam eum pingit. Igitur Plutarchea haec ex Polybio manasse non videntur.

V. Plut. *Aem. Paul.* c. 28.] Urbibus, quas Aemilius Paulus deinceps adiit, silentio praetermissis omnibus, hoc tantum habet Plutarchus (§ 2):

ἐν δ' Ὀλυμπίᾳ τοῦτο δὴ τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνον ἀναφθέγξασθαί φασιν, ὡς τὸν Ὁμήρου Δία Φειδίας ἀποπλάσαιτο.

Quae quamquam cum Polybio magis congruunt, quam Livii verba, tamen Polybium ante oculos habuisse Plutarchum vix credo; cf. τὸ πολυθρύλητον.

1 VI. Diod. XXXI, 8, 1—5. Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις τῶν μεγίστων βασιλέων Ἀντιόχου καὶ Φιλίππου πολέμῳ περιγενόμενοι τοσοῦτον ἀπέσχοντο τοῦ τιμωρίαν λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ὥστε μὴ μόνον συγχωρῆσαι τὰς βασιλείας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φίλους αὐτοὺς ποιήσασθαι. ἐν δὲ τούτοις τοῖς χρόνοις, προδιηγωνισμένοι πολλάκις πρὸς Περσέα καὶ κινδύνους μεγάλους ὑπομεμενηκότες, ἐπειδὴ τῆς Μακεδόνων βασιλείας ἐκράτησαν, ἐλευθέρας ἀφῆκαν τὰς ἁλούσας πόλεις παρὰ τὴν ἁπάντων προσδοκίαν. οὐ γὰρ οἷον τῶν ἄλλων ὑπέλαβεν ἄν τις, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ Μακεδόνες ἤλπιζον ἀξιωθήσεσθαι τηλικαύτης φιλανθρωπίας, συνειδότες αὑτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα παρανενομηκόσιν εἰς Ῥωμαίους. τετυχηκότες γὰρ ἐπὶ τοῖς πρότερον ἀγνοήμασι συγγνώμης, εἰκότως ἂν τοῖς ὕστερον ἁμαρτήμασιν ὑπελάμβανον ἑαυτοῖς μηδένα λόγον δίκαιον εἰς ἔλεον
2 καὶ παραίτησιν ἀπολελεῖφθαι. οὐ μὴν ἡ σύγκλητος ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐμνησικάκησεν, ἀλλὰ μεγαλοψύχως καὶ προσηκόντως ἑκάστοις προσηνέχθη. Περσέα μὲν γὰρ ἐκ προγόνων ὀφείλοντα χάριτας, ἐπειδὴ παρὰ τὰς συνθήκας ἄδικον ἐξήνεγκε πόλεμον, λαβόντες αἰχμάλωτον εἰς ἐλευθέραν ἀπέθεντο φυλακήν, ἐλάττονά γε τῶν παρανομημάτων λαμβάνοντες τιμωρίαν· τὸ δὲ τῶν Μακεδόνων ἔθνος εἰς δουλείαν δικαίως ἂν ἄγοντες, ἠλευθέρωσαν, οὕτως εὐγενῶς καὶ ταχέως προέμενοι τὴν εὐεργεσίαν ὥστε μηδὲ παρὰ τῶν ἐπταικότων δέησιν ἀναμεῖναι. ὁμοίως καὶ τῶν Ἰλλυριῶν πολέμῳ κρατήσαντες αὐτονόμους ἀφῆκαν, οὐχ οὕτως ἀξίους ἡγούμενοι χάριτος τοὺς βαρβάρους ὡς ἑαυτοῖς προσήκειν νομίζοντες κατάρχειν εὐεργεσίας καὶ μὴ μεγάλα φρονεῖν ἐν ταῖς ἐξουσίαις. (Exc. Val. n. 275, Buettner-Wobst p. 280 s.)
3 Ὅτι ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ τούς τε Μακεδόνας καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐλευθέρους ἀφεῖναι τὰ ἡμίση διδόντας ὧν πρότερον ἐτέλουν τοῖς ἰδίοις βασιλεῦσιν. (Exc. Val. n. 276 Buettner-Wobst p. 281)
4 Αἰμίλιος Μάρκος Ῥωμαίων ὕπατος καὶ ἄριστος στρατηγός, Περσέα λαβὼν αἰχμάλωτον, τοῦτον μὲν ἄδικον πρὸς Ῥωμαίους ἐξαγαγόντα παρὰ τὰς συνθήκας πόλεμον εἰς ἐλευθέραν ἀπέθετο φυλακήν,

τὰς δὲ πόλεις Μακεδόνων καὶ Ἰλλυριῶν ἁλούσας παρ' ἐλπίδα πάσας ἐλευθέρας ἀφῆκεν, καίτοι μεγάλους κινδύνους ὑπομεινάντων Ῥωμαίων πολλάκις ἐν τοῖς πρὸς Περσέα πολέμοις, καὶ πρό γε τούτου κρατήσαντες πολέμῳ Φιλίππου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου, καὶ τοσοῦτον ἐπ' αὐτοῖς φιλανθρωπευθέντων ὡς μὴ μόνον τὰς βασιλείας αὐτῶν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φίλους αὐτοὺς εἶναι συγχωρῆσαι· ἐφ' οἷς ἑαυτοὺς Μακεδόνες ἀγνωμονήσαντες ἀναξίους ἐδόκουν ἔσεσθαι παντὸς ἐλέους χειρωθέντες Ῥωμαίοις σὺν τῷ Περσεῖ. ἀλλ' ἡ σύγκλητος ἀμνησικάκως καὶ μεγαλοψύχως αὐτοῖς προσηνέχθη, τὴν ἐλευθερίαν ἀντὶ δουλείας χαρισαμένη, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς· καὶ τούτων γὰρ τὸν βασιλέα Γεντίωνα αἰχμάλωτον ἔλαβον σὺν τῷ Περσεῖ. εὐγενῶς οὖν αὐτοῖς Ῥωμαῖοι τὴν ἐλευθερίαν χαρισάμενοι τὰ ἡμίση δίδειν τῶν τελῶν προσέταξαν ὧν πρότερον ἐτέλουν τοῖς ἰδίοις βασιλεῦσιν. (Georg. Syncell. Chron. p. 267).

Cum senatus consultum paragrapho 3 memoratum verisimillimum sit statim post victoriam Persei nuntiatam factum esse, quia consentaneum est omnium primum sortem Macedoniae senatui curae fuisse et Aemilium Paulum quam primum, quid faceret, certiorem faciendum fuisse, patet hoc fragmentum ad annum 169/168 pertinere (vide pag. 1), id est ad librum XXIX Polybii. Quocum convenit Polybius in rebus Italiae illius anni statim post victoriam allatam, ut ex initio fragmenti apparet, senatum commemorans (c. 19 B.-W.). Quae si recte disputata sunt, ét Diodori verba antecedentia (c. 8, 1—2) ét sequentia Syncelli, fere ad verbum cum c. 8, 1—3 congruentia, ex Polybii libro XXIX desumpta esse necesseario statuendum.

VII Plut. *Aem. Paul.* 28.] *τῶν δὲ δέκα πρέσβεων ἐκ Ῥώμης ἀφικομένων Μακεδόσι μὲν ἀπέδωκε τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις ἐλευθέρας οἰκεῖν καὶ αὐτονόμους, ἑκατὸν δὲ τάλαντα Ῥωμαίοις ὑποτελεῖν, οὗ πλέον ἢ διπλάσιον τοῖς βασιλεῦσιν εἰσέφερον.*

In memoranda tributi summa plus praebet Plutarchus, quam Diodorus et Livius (Schwarze p. 52), minora contra in decretis enumerandis; etiam incertum illud *οὗ πλέον ἢ διπλάσιον* discrepat. Plutarchus haec ex Polybio hausisse non videtur.

VIII. Just. XXXIII, 2, 7. *Ita cum in dicionem Romanorum cessisset, magistratibus per singulas civitates constitutis libera facta*

est legesque, quibus adhuc utitur, a Paulo accepit.] Quamquam ex his tantopere contractis nihil pro certo efficere possumus, tamen, cum etiam sequentia (vide app. X) ex Polybio manasse non videantur, haec quoque Polybio attribuenda non sunt.

IX. Strab. VII fragm. 48. *Παῦλος μὲν οὖν ὁ τὸν Περσέα ἑλὼν συνάψας τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τὰ Ἠπειρωτικὰ ἔθνη εἰς τέτταρα μέρη διέταξε τὴν χώραν, καὶ τὸ μὲν προσένειμεν Ἀμφιπόλει, τὸ δὲ Θεσσαλονικείᾳ, τὸ δὲ Πέλλῃ, τὸ δὲ Πελαγόσι.*

Cum nec Livius (c. 26, 15) in Illyrici nec Diodorus (c. 8, 7) Liviusve (c. 29, 5—9) in Macedoniae divisione Illyricum Macedoniae adiunctum fuisse perhibeant, cumque praeterea apud eos illae quattuor urbes capita regionum nominentur, contra apud Strabonem regiones urbibus attributae sint, Pelagoniaque urbs in gentem Pelagonum abierit, haec ex Polybio hausta esse verisimile non est.

X. Just. XXXIII, 2, 8. *Aetolorum universarum urbium senatus cum coniugibus et liberis, quia dubia fide fuerat, Romam missus, ibique, ne in patria aliquid novaret, diu detentus, aegreque post multos annos legationibus civitatium senatu fatigato in patriam quisque suam remissus est.*

Haec ex Polybio non fluxerunt; hic enim (XXX, 13, 6—7) et Livius (XLV, 31, 9—11) non Aetolos tantum verum omnes civitates memorant unde cives ad causam Romae dicendam evocati sunt.

XI. Plut. *Aem. Paul.* 28, 3—7. *θέας δὲ παντοδαπῶν ἀγώνων καὶ θυσίας ἐπιτελῶν τοῖς θεοῖς ἑστιάσεις καὶ δεῖπνα προὔθετο, χορηγίᾳ μὲν ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀφθόνῳ χρώμενος, τάξιν δὲ καὶ κόσμον καὶ κατακλίσεις καὶ δεξιώσεις καὶ τὴν πρὸς ἕκαστον αὐτοῦ τῆς κατ' ἀξίαν τιμῆς καὶ φιλοφροσύνης αἴσθησιν οὕτως ἀκριβῆ καὶ πεφροντισμένην ἐνδεικνύμενος, ὥστε θαυμάζειν τοὺς Ἕλληνας, εἰ μηδὲ τὴν παιδιὰν ἄμοιρον ἀπολείπει σπουδῆς, ἀλλὰ τηλικαῦτα πράττων ἀνὴρ πράγματα καὶ τοῖς μικροῖς τὸ πρέπον ἀποδίδωσιν. ὁ δὲ καὶ τούτοις ἔχαιρεν, ὅτι πολλῶν παρεσκευασμένων καὶ λαμπρῶν τὸ ἥδιστον αὐτὸς ἦν ἀπόλαυσμα καὶ θέαμα τοῖς παροῦσι, καὶ πρὸς τοὺς θαυμάζοντας τὴν ἐπιμέλειαν ἔλεγε τῆς αὐτῆς εἶναι ψυχῆς παρατάξεώς τε προστῆναι καλῶς καὶ συμποσίου, τῆς μέν, ὅπως φοβερωτάτη τοῖς πολεμίοις, τοῦ δ', ὡς εὐχαριστότατον ᾖ τοῖς συνοῦσιν.*

οὐδενὸς δ' ἧττον αὐτοῦ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ἐπῄνουν οἱ ἄνθρωποι, πολὺ μὲν ἀργύριον, πολὺ δὲ χρυσίον ἐκ τῶν βασιλικῶν ἠθροισμένον οὐδ' ἰδεῖν ἐθελήσαντος, ἀλλὰ τοῖς ταμίαις εἰς τὸ δημόσιον παραδόντος. μόνα τὰ βιβλία τοῦ βασιλέως φιλογραμματοῦσι τοῖς υἱέσιν ἐπέτρεψεν ἐξελέσθαι, καὶ διανέμων ἀριστεῖα τῆς μάχης Αἰλίῳ Τουβέρωνι τῷ γαμβρῷ φιάλην ἔδωκε πέντε λιτρῶν ὁλκήν. οὗτός ἐστι Τουβέρων, ὃν ἔφαμεν μετὰ συγγενῶν οἰκεῖν ἑκκαιδέκατον, ἀπὸ γηδίου μικροῦ διατρεφομένων ἁπάντων. καὶ πρῶτον ἄργυρον ἐκεῖνόν φασιν εἰς τὸν Αἰλίων οἶκον εἰσελθεῖν, ὑπ' ἀρετῆς καὶ τιμῆς εἰσαγόμενον, τὸν δ' ἄλλον χρόνον οὔτ' αὐτοὺς οὔτε τὰς γυναῖκας ἀργυρίου χρῄζειν ἢ χρυσοῦ.

Haec aut aliter aut copiosius, quam apud Livium (XLV, 32, 8—11) et Diodorum (XXXI, 8, 8; 8, 12), enarrata, Nisseno (p. 303) nullo argumento uso ex Polybio hausta videntur. Nam, quod attinet ad 10—12 καὶ—συμποσίου, quibuscum conferenda sunt Polybii c. 14 (15), Livii c. 31, 11, Diodori c. 8, 12 (supra p. 30), haec ex quovis sententiarum corpore aut ex quavis Aemilii vita fluxisse possunt; cf. Schwarze p. 52.

XII. Appiani *Illyr.* 9. Ἑβδομήκοντα δ' αὐτοῦ πόλεις οὔσας Αἰμίλιος Παῦλος ὁ τὸν Περσέα ἑλών, τῆς βουλῆς ἐπιστειλάσης ἐν ἀπορρήτῳ, ἐπανιὼν ἐς Ῥώμην παρώδευεν ἐπίτηδες, καὶ δεδιόσιν αὐτοῖς ὑπέσχετο συγγνώσεσθαι τῶν γεγονότων, ἐὰν ὅσον ἔχουσιν ἀργύριόν τε καὶ χρυσίον ἐσενέγκωσιν. ὑποδεξαμένων δ' ἐκείνων συνέπεμπεν αὐτοῖς τοῦ στρατοῦ μέρος ἐς πόλιν ἑκάστην, ὁρίσας ἡμέραν τοῖς στρατηγοῦσι τοῦ στρατοῦ πᾶσι τὴν αὐτὴν καὶ ἐντειλάμενος ἅμα ἕῳ κηρύσσειν ἕκαστον ἐν ἑκάστῃ πόλει τρισὶν ὥραις ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ χρήματα φέρειν, συνενεγκόντων δὲ τὰ λοιπὰ διαρπάσαι. οὕτω μὲν ὁ Παῦλος ἑβδομήκοντα πόλεις διήρπασεν ὥρᾳ μιᾷ.

In hisce verbis Appianum Polybium ipsum ante oculos habuisse verisimile non est. Nusquam enim alibi legimus Paulum illas septuaginta urbes praetergressum esse, nec magis Epirotas veniae adipiscendae causa aurum atque argentum proferre iussos fuisse; contra omissio numeri hominum venditorum a Nisseno p. 277 brevitatis studio attributa explicanda vix videtur in scriptore, cui Polybius ad manum esset.

XIII. Plin. *h. n.* IV, 39 *haec eadem est Macedonia, cuius uno die Paulus Aemilius imperator noster LXXII urbes direptas vendidit.*

Cum nec exactus numerus urbium direptarum nec *uno die* pro *una hora* alibi usquam inveniatur, ineptumque sit tam Macedonia pro Epiro substituta quam *vendidit* de urbibus dictum, haec ex Polybio non fluxerunt.

XIV. Pol. XXIX, 27.] Steigemann *De Polybii Olympiadum ratione* p. 11 s. fragmentum hoc (Exc. Urs.[r]., de Boor p. 55), quod ei in fine *τέλος τοῦ λ' λόγου* subscriptum sit, libro tribuit XXX, inserendum in res orientis anni 168 7. Nissenus (p. 339) contra fragmentum aliquod ex libro XXX desumptum, cui subsciptio illa in archetypo additum esset, excidisse putat. Rectius Buettner-Wobst (ad Polybium IV p. 270) ea subscriptio hoc tantum significare autumat: sextam pentadem desinere; recte enim observasse Hultschium nullam epitomam ex libro XXX ab eclogariis huius tituli desumptam esse. Eadem ratione in fine libri XXVIII in iisdem codicibus additum esse *τέλος τῆς πολυβίου ἱστορίας*, quod ex sequentibus libris nulla ecloga hausta esset.

Steigemannum autem omnino errasse patet ex hisce: Diodori excerptum Maianum 353, Boissevain p. 370, ex hoc, quo de agitur, Polybii fragmento desumptum, praecedit Diodori excerpto Maiano 356, Boissevain p. 372, quod certum suum habet locum in rebus Italiae a. 168/7 (vide supra p. 9), a quibus rebus liber XXX Polybii incipit; cf. p. 1. Sequitur, ut et Polybii fragmentum et Diodori Exc. Mai. 353, libro XXIX tribuendum sit.

XV. Liv. XLV, 37, 2—39, 2 Servius—tradituri.] Haec ornamenta oratoria, quorum ne argumenta quidem ex Polybio hausta sunt, in Polybio restituendo omisi.

XVI. Liv. XLV, 40, 1—5 (pars reliqua triumphi Pauli), c. 24, 2—3 (Cn. Octavii triumphus kalendis Decembribus), c. 43 (L. Anicii triumphus Quirinalibus); Plut. *Aem. Paul.* c. 32—34 *οὕτω—ἔχουσιν*.] Si Livium atque Plutarchum cum Syncello e Diodoro (XXXI, 8, 9—12) in hac historiae parte unum Polybium sequenti comparamus, duas ob causas impedimur, ne credamus etiam hos ex Polybio hausisse. Primum, ordo, quo duces Romani triumphaverunt apud Syncellum prorsus alius est, neque *Acta triumphalia Capitolina* C. I. L. I p. 459 (ed.[2] p. 48), quae scriptoribus deterioribus Valerio Antiate, Licinio Macro, aliis saepe niti notum est (Wachsmuth *Einleitung in das Studium der alten Ge-*

schichte p. 635 s.) satis auctoritatis habent, ut Diodorum evertant. Tum non solum primum triumphi diem cum secundo sed etiam res iis diebus in triumpho productas Livius ac Plutarchus commutant. Quo modo autem Livii Plutarchique discrepantiae inde profectae esse possint, quod Diodorus aut Syncellus librum, quem sibi proposuerat compilandum, brevissime contraxerit (Schwarze p. 66), non video.

XVII. Liv. XLV, 42, 4. *Senatus deinde habitus est. patres censuerunt, ut Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instrumentum, quod haberet, nihil ⟨detrahens habere sineret;⟩.*

Haec Polybio non deberi inde patet, quod secundum eum etiam alter filius Persei, Philippus, cum patre Albam ductus est; cf. Pol. XXXVII, 2, 3 Hu.

XVIII Plut. *Aem. Paul.* c. 37. *Οὕτω μὲν εὐγενεῖς καὶ μεγάλους λόγους τὸν Αἰμίλιον ἐξ ἀπλάστου καὶ ἀληθινοῦ φρονήματος ἐν τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι λέγουσι. τῷ δὲ Περσεῖ, καίπερ οἰκτείρας τὴν μεταβολὴν καὶ μάλα βοηθῆσαι προθυμηθείς, οὐδὲν εὕρετο πλὴν μεταστάσεως ἐκ τοῦ καλουμένου κάρκερε παρ' αὐτοῖς εἰς τόπον καθαρὸν καὶ φιλανθρωποτέραν δίαιταν, ὅπου φρουρούμενος, ὡς μὲν οἱ πλεῖστοι γεγράφασιν, ἀπεκαρτέρησεν, ἔνιοι δὲ τῆς τελευτῆς ἴδιόν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον ἱστοροῦσι. μεμψαμένους γάρ τι καὶ θυμωθέντας αὐτῷ τοὺς περὶ τὸ σῶμα στρατιώτας, ὡς ἕτερον οὐδὲν ἠδύναντο λυπεῖν καὶ κακοῦν αὐτόν, ἐξείργειν τῶν ὕπνων, καὶ προσέχοντας ἀκριβῶς ἐνίστασθαι ταῖς καταφοραῖς καὶ συνέχειν ἐγρηγορότα πάσῃ μηχανῇ, μέχρι οὗ τοῦτον τὸν τρόπον ἐκπονηθεὶς ἐτελεύτησεν. ἐτελεύτησε δὲ καὶ τῶν παιδίων τὰ δύο. τὸν δὲ τρίτον, Ἀλέξανδρον, εὐφυᾶ μὲν ἐν τῷ τορεύειν καὶ λεπτουργεῖν γενέσθαι φασίν, ἐκμαθόντα δὲ τὰ Ῥωμαϊκὰ γράμματα καὶ τὴν διάλεκτον ὑπογραμματεύειν τοῖς ἄρχουσιν, ἐπιδέξιον καὶ χαρίεντα περὶ ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν ἐξεταζόμενον.*

Haec in rebus quidem consentiunt cum Diod. XXXI, 9, 1—7, sed ex Polybio manasse non videntur; primum enim verba *ἐκ τοῦ καλουμένου κάρκερε παρ' αὐτοῖς* verisimile faciunt Plutarchum pendere ex auctore, qui Latina usus erat lingua, verba Latina *e carcere*, ablativi forma minime

ad linguam Graecam transformata, mutuantem (Schwarze p. 73); tum abest sententia de hominibus plus aequo vitam amantibus, quae Polybium sapit (vide p. 47, 15); deinde ne verbum quidem Plutarcho cum Diodoro commune est; postremo eorum, quae habet Diodorus c. 9, 2—3 nihil est apud Plutarchum, contra Plutarchus multo fusius agit de fine Persei. Quod autem attinet ad extrema Plutarchi (13—17 *ἐτελεύτησε—ἐξεταζόμενον*), nihil habemus, cur haec Polybio attribuamus.

XIX. Diod. XXXI, 10. *Ὅτι ἀκμαζούσης τῆς τῶν Μακεδόνων βασιλείας Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ τύχης ὑπομνήματι καθάπερ χρησμῳδῶν ὑπὲρ τῶν αὐτῇ συμβησομένων εὐστόχως τούτους τοὺς λόγους ἀποπεφοίβακεν· „εἰ γὰρ λάβοις πρὸ τῆς ἐννοίας μὴ χρόνον ἄπειρον μηδὲ γενεὰς πολλάς, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν, γνοίης ἂν ὡς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντηκοστῷ γὰρ ἔτει πρότερον οἴεσθ' ἂν ἢ Πέρσας ἢ βασιλέα τῶν Περσῶν ἢ Μακεδόνας ἢ βασιλέα τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προύλεγε τὸ μέλλον, πιστεῦσαί ποτ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν μὲν οὐδ' ὄνομα λειφθήσεται τὸ παράπαν, οἳ πάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἐδέσποζον, Μακεδόνες δὲ καὶ πάσης κρατήσουσιν, ὧν οὐδ' ὄνομα πρότερον ἦν γνώριμον; ἀλλ' ὅμως ἡ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀλογία τῆς τύχης καὶ πάντα παρὰ τὸν λογισμὸν τὸν ἡμέτερον καινοποιοῦσα καὶ τὴν αὑτῆς δύναμιν ἐν τοῖς ἐνδόξοις ἐνδεικνυμένη καὶ νῦν, ὡς ὁμοίως ἐνδείκνυται, Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν ἐνοικίσασα διότι καὶ τούτοις ἡ τύχη τἀγαθὰ κέχρηκεν, ἕως ἂν ἄλλο τι βουλεύσηται περὶ αὐτῶν." ὃ συνέβη κατὰ τοὺς νῦν χρόνους συντελεσθῆναι. διόπερ καὶ ἡμεῖς ἐκρίναμεν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸν ἁρμόζοντα λόγον ἐπιφθέγξασθαι καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Δημητρίου μνησθῆναι, μείζονος οὔσης ἢ κατ' ἄνθρωπον· προεῖπε γὰρ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἔτεσι περὶ τῶν ὕστερον συμβησομένων.* (Exc. Mai. 360, Boissevain p. 373).

Hoc fragmentum, quod, seriem excerptorum Maianorum Diodori si spectas, ex Polybii libro XXX desumptum videri possit, cum in ea serie inveniatur post n. 359, Boissevain p. 372 agens de fato Persei Albam in captivitatem abducti (vide p. 47 ss.), tamen ex illo libro manasse nequit. Idem enim fere est ac Polybii Excerptum Maianum 125, Boissevain p. 194, quod, quoniam antecedit Excerpta 126, 127, 128, quorum

ultimum demum ad res Italiae anni Olympiadis 153, 1, id est ad initium libri XXX pertinet (vide p. 10), ex eodem libro XXIX desumptum esse patet, unde etiam fragmenta 126 et 127 excerpta sunt.

Polybius fortasse in describendo Persei fato ad verba sua libri XXIX, 21 hic respexit, quod advertens Diodorus verba a se suo loco praeterita huc inseruit.

XX. App. *Maced.* 19. *Ὅτι Παύλῳ, ἐπ' εὐτυχίας τοσῆσδε γενομένῳ τὸ δαιμόνιον ἐφθόνησε τῆς εὐτυχίας. καί οἱ τεσσάρων παίδων ὄντων, τοὺς μὲν πρεσβυτέρους αὐτῶν ἐς θέσιν ἄλλοις ἐδεδώκει, Μάξιμόν τε καὶ Σκιπίωνα· τοὺς δὲ νεωτέρους ἄμφω ⟨συνέβη⟩ τὸν μὲν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τοῦ θριάμβου, τὸν δὲ μετὰ πέντε, ἀποθανεῖν. καὶ τοῦτ' οὐδενὸς ἧττον ὁ Παῦλος κατελογίσατο τῷ δήμῳ. ἔθους γὰρ ὄντος τοῖς στρατηγοῖς καταλέγειν τὰ πεπραγμένα, παρελθὼν ἐς τὴν ἀγορὰν εἶπεν ἐς μὲν Κέρκυραν ἐκ Βρεντεσίου διαπλεῦσαι μιᾶς ἡμέρας, ἐκ δὲ Κερκύρας πέντε μὲν ἐς Δελφοὺς ὁδεῦσαι καὶ θῦσαι τῷ θεῷ, πέντε δὲ ἄλλαις ἐς Θεσσαλίαν παραγενέσθαι καὶ παραλαβεῖν τὸν στρατόν· ἀπὸ δὲ ταύτης πεντεκαίδεκα ἄλλαις ἑλεῖν Περσέα, καὶ Μακεδόνας παραλαβεῖν. οὕτω δὲ ὀξέως ἁπάντων ἐπιτυχὼν δεῖσαι, μή τι τῷ στρατῷ συμπέσοι, πρὸς ὑμᾶς ἐπανιόντι. διασωθέντος δὲ τοῦ στρατοῦ, περὶ ὑμῶν ἐδεδοίκειν, ἔφη. φθονερὸς γὰρ ὁ δαίμων. εἰς ἐμὲ δὲ ἀποσκήψαντος τοῦ κακοῦ, καὶ ἀθρόως μοι τῶν δύο παίδων ἀποθανόντων, ἐπ' ἐμαυτῷ μέν εἰμι βαρυσυμφορώτατος, ἐπὶ δὲ ὑμῖν ἀμέριμνος. ταῦτ' εἰπών, καὶ καταθαυμαζόμενος ἐπὶ πᾶσιν, οἰκτιζόμενος δὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀπέθανεν.* (Exc. Val. 36, Roos p. 233).

Haec ex Polybio ipso manasse non videntur; nam, ut omittam diem supremum filii *ante* triumphum mortui cum alterius die supremo commutatum, quae neglegentia Appiani esse potest (Nissen p. 278), alium auctorem intermedium arguit illud *φθονερὸς γὰρ ὁ δαίμων* (15), nomen Maximi pro Fabio usurpatum (4) duxque exercitus non in Macedonia verum in Thessalia acceptus (10—11). Absurde quoque cum hac narratione mors Aemilii Pauli coniuncta est, quem anno demum 160 a. Ch. n. diem supremum obiisse notum est.

5 **XXI.** Liv. XLV, 42, 5—12 *Bithys, filius Cotyis,⟩ regis Thracum,*
⟨cum⟩ obsidibus in custodiam Carseolos est missus. ceteros cap-
6 *tivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condi placuit. paucos*

post dies, quam haec ⟨sunt⟩ acta, legati ab Cotye, rege Thracum,
venerunt pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides adportantes.
7 *eis in senatum introductis et id ipsum argumenti praetendentibus ora-*
tioni, non sua voluntate Cotyn bello iuvisse Persea, quod obsides dare
coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent
8 *patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est, populum*
Romanum meminisse amicitiae, quae cum Cotye maioribusque eius et
9 *gente Thracum fuisset. obsides datos crimen, non criminis defensionem*
esse, cum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello
10 *Romano occupatus timendus fuerit. ceterum, etsi Cotys Persei gratiam*
praetulisset amicitiae populi Romani, magis, quid se dignum esset, quam
quid merito eius fieri posset, aestimaturum, filium atque obsides ei
11 *remissurum. beneficia gratuita esse populi Romani; pretium eorum*
malle relinquere in accipientium animis quam praesens exigere. legati
tres nominati, T. Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius
Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent; et Thracibus munera data
12 *in singulos binum milium aeris. Bithys cum ceteris obsidibus a Carseolis*
accersitus ad patrem cum legatis missus. naves regiae captae de Mace-
donibus invisitatae ante magnitudinis in campo Martio subductae sunt.

Haec ex Polybio non fluxerunt, cum alia et multo plura, quam Pol. XXX, 17 B.-W.; 18 Hu., tradant: nomen filii Cotyis eiusque missionem in custodiam cum nomine loci, numerum et nomina legatorum Romanorum, obsides cum filio regis reductos.

XXII. Verba Livii, qui XLV, 44, 1—3 magistratus sacerdotesque Romae creatos enumerat, Annalium scriptorem indicant fontem, cf. Nissen p. 86 ss., 279.

XXIII. Liv. XLV, 44, 4—19. *Eo anno rex Prusia Romam venit— haec de Prusia nostri scriptores.*

Ut ex verbis extremis apparet, haec omnia ex Polybio non fluxerunt.

XXIV. App. *Mithr.* 2. *Περσέως δ' ἁλόντος, ἀπήντησε τοῖς Ῥωμαίων στρατηγοῖς* (Prusias), *εἶμά τε Ῥωμαϊκὸν ἀμπεχόμενος, ὃ καλοῦσι τήβεννον, καὶ ὑποδήματα ἔχων Ἰταλικά, τὴν κεφαλὴν ἐξυρημένος, καὶ πῖλον ἐπικείμενος (ᾧ τρόπῳ τινὲς προΐασι τῶν ἐν διαθήκαις ἐλευθερωθέντων), αἰσχρὸς ὢν καὶ τἆλλα ὀφθῆναι καὶ βραχύς. ἐντυχὼν δ' αὐτοῖς ἔφη Ῥωμαϊστὶ τῷ ῥήματι· Ῥωμαίων εἰμὶ*

λίβερτος· ὅπερ ἐστὶν ἀπελεύθερος. γέλωτα δὲ παρασχὼν ἐς Ῥώμην ἐπέμφθη· καὶ φανεὶς κἀνταῦθα γελοῖος ἔτυχε συγγνώμης.

Haec per intermedium scriptorem ad Appianum venisse apparet ex erroribus (ut Prusias non legatis Romanis, sed ducibus obviam iens, idem Romam missus), explicationibus verborum Latinorum, additamentis (ut 5—6 *αἰσχρὸς—βραχύς*, 6 *ἔφη—ῥήματι*, 7 *γέλωτα δὲ παρασχών*); abest denique ignaviae documentum in senatu datum, summa totius narrationis.

XXV. Excerpta Urs.[g.] 86—89 cui anno cuique libro Polybiano attribuenda sint, dubitatur. N. 89 enim manifeste cohaeret cum Exc. Val. 101, Roos p. 185, quae ecloga praecedit n. 102, cui in margine codicis Peiresciani adscriptum est *λόγος λα΄*. Sequitur, ut excerpta n. 86—89 libro XXX danda sint. At contra n. 87 agit de rebus post Antiochi ludos magnificos factis, qui ludi teste Athenaeo X p. 439[b] in libro XXXI a Polybio enarrata sunt. Igitur Schweighaeuser et Hultsch in editionibus suis ordinem ita mutant, ut in libro XXX ponant n. 89, in libro autem XXXI n. 86, 88, 87, quae mutatio nullo modo probari potest. Nec melius in adnotationibus Schweighaeuser suadet, ut libri XXX capita 19—24 Hu. omnesque res a. 588 a. u. c. (168 a. Chr. n.) gestae ad librum XXXI trahantur, cum non solum testimonium codicis spernatur, sed etiam res anni 168/167 tanti ambitus non videantur, ut eis enarrandis integro libro opus esset; (vide p. 36). Praestare igitur videtur, ut Athenaeum errasse statuamus, cf. Metzung p. 29.

XXVI App. *Syr.* 45. *ἐστράτευσε δὲ καὶ ἐπὶ Ἀρταξίαν, τὸν Ἀρμενίων βασιλέα.*
ibidem 66. *Ἀρταξίαν τὸν Ἀρμένιον εἷλε.*

Haec tantopere contracta ex Polybio ipso non fluxerunt, praesertim, cum loco altero expeditio Aegyptiaca anni 169/168 *sequatur*.

ABBREVIATA.

Excerpta historica iussu Imp. Constantini Porphyrogeniti confecta:
1. U. Ph. Boissevain *Excerpta Maiana* sive *de sententiis.*
2. C. de Boor a. *Excerpta Ursiniana* sive *de legationibus Romanorum* et *gentium. b. Excerpta de Insidiis.*
3. Th. Buettner-Wobst *Excerpta Valesiana* sive *de virtutibus et vitiis* pars I.
4. A. G. Roos *Excerpta Valesiana* sive *de virtutibus et vitiis* pars II.
A. Metzung *De Polybii librorum XXX—XXXIII fragmentis ordine collocandis.*
B. Niese *Geschichte der griechischen und makedonischen Staaten seit der Schlacht bei Chaeronea.*
H. Nissen *Untersuchungen über die Quellen der vierten und fünften Dekade des Livius.*
W. Schwarze *Quibus fontibus Plutarchus in vita L. Aemilii Paulli usus sit.*
Weissenborn-Heraeus *Titi Livi ab urbe condita libri,* editio altera.

Pericopen a compilatore detortam aut additam inter [ ] posui, incertam an ex Polybio haustam inter ( ), inclusis litteris obliquis.

THESES.

I.

Persen a Romanis captum esse Polybius anno Olymp. 152, 4 commemorat; immerito Beloch *Griechische Geschichte* III, 2 p. 73 id anno Olymp. 153, 1 factum esse autumat.

II.

Recte Stähelin *Geschichte der kleinasiatischen Galater*[2] p. 69 contra Fränkel *Die Inschriften von Pergamon* n. 167 contendit indutias inter Eumenem et Gallos per hiemem 168 7 factas *ante* non *post* adventum legationis P. Licinii initas esse.

III.

Iniuria Schaefer *Demosthenes und seine Zeit* II[2] p. 167 contra Franke *Proleg. in Demosthenis orat. de falsa legatione* p. 21 s. negat Philocratem *post* Olynthum excisam populum rogavisse, ut Philippo liceret pacis petendae causa nuntium et legatos Athenas mittere.

IV.

In renovanda Gymnasiorum institutione antiquitatibus quae dicuntur privatis maior locus dandus est, quam hodie eis attribui solet.

V.

Eur. *Iph. Taur.* 679:

δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι, πολλοὶ γὰρ κακοί,
προδοὺς σὲ σῴζεσθ᾽ αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος.

Alter versus legatur:

προδοὺς σὲ σῶσαι ᾽μαυτὸν εἰς οἴκους μόνον.

VI.

Ibidem 687:

Εὔφημα φώνει· τἀμὰ δεῖ φέρειν κακά.

Legendum videtur:

Εὔφημα φώνει· τάδ᾽ ἐμὲ δεῖ φέρειν κακά.

VII.

Ibidem 689 s.:

ὃ γὰρ σὺ λυπρὸν κἀπονείδιστον λέγεις,
ταῦτ᾽ ἔστιν ἡμῖν.

Nec *λυπρὸν* in *λυγρὸν* nec *ταῦτ᾽* in *τοῦτ᾽* mutandum est, ut vult Marklandus.

VIII.

Thuc. I, 70, 2:

οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν·

ὃ mutandum non est in *ἅ*, quod Steup proposuit.

IX.

Ibidem c. 119 in fine:

παρόντες δὲ καὶ τότε

legendum est: *περιμόντες δὲ καὶ τότε.*

X.

Verisimile non videtur, quod Schaefer *Demosthenes und seine Zeit* II[2], p. 529 suspicatur, temporibus Eubuli etiam ex theoricis pecuniam in navium stationes armamentaque aedificanda insumptam esse.

XI.

Hor. *Epod.* IX, 17. 18:

At huc *frementes verterunt bis mille equos*
Galli canentes Caesarem.

Legendum videtur: *At hoc.*

XII.

Ibidem 23—26 sic legantur:

io Triumphe, nec Iugurthino parem
bello reportasti ducem
neque Africano, *cui super Carthaginem*
virtus sepulcrum condidit.

XIII.

Hor. *Satir.* I, 6, 1—6:

Non quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
incoluit finis, nemo generosior est te,
nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus
olim qui magnis legionibus imperitarint,
ut plerique solent, naso suspendis adunco
ignotos, ut me libertino patre natum.

Periodus non ex una sententia constat (Kiessling) sed ex duabus constituta est.

XIV.

Tac. *Dial. de orat.* 11, 4:

Nam statum cuiusque ad *securitatem melius innocentia tueor quam eloquentia* e. q. s.

Legendum videtur cum Lipsio: *hucusque ac* pro *cuiusque ad.*

XV.

Tac. *Ann.* XII, 44, 5:
„*Igitur Pharasmanes iuvenem* potentiae promptae *et studio popularium accinctum . . . aliam ad spem trahere* e. q. s."

Mutandum non est. Reiciendae igitur sunt coniecturae Lipsii *(potentiae promptum)* Madvigii *(inpotentiae promptae)* Nipperdeyi *(potentiae properum)*.

XVI.

Wohlrabio in quarta sua Euthyphronis editione contendenti hunc dialogum in primis principia definiendi quaerere adstipulandum non est.

XVII.

Annus, quo Demetrius, pictor Alexandrinus, regem Ptolemaeum Romae hospitio excepit, 164/3 a. Chr. n. fuit.